

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Augustini Barbosae ... Collectanea doctorum tam
veterum, quam recentiorum, in ius pontificium universum**

In Qvo Tertivs Et Qvartvs Decretalivm Libri continentur

Barbosa, Agostinho

Lugduni, 1669

Qui Filij sint legitimi. Tit. XVII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95279](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95279)

De Matrimonio contracto, &c. Tit. X V I. 567

quicunque respondeat satis esse ad valorem Matrimonij, vel sponsalium, quoad verò forum externum minimè sufficere, nisi parentes, aut tutores sint, tenent Vinald. in candel. p. 1. de Sacram. tit. de Matrim. n. 39. Angl. in flor. Theolog. p. 1. quest. de essent. Matrim. art. 2. dub. 3. Petr. de Ledesma de Matrim. q. 45. art. 2. dub. 3. Vega lib. 3. sum. c. 1. § 2. Henric. in sum. lib. 1. c. 2. n. 6. iunct. comment. lit. P. Ceterum probabilis est speciale esse in parentibus, unde si alij respondeant, desiderabit aliud signum consensum internum exprimens vt valeant sponsalia, vel Matrimonium, ita Gregor. l. 10. verbo no las puede, tit. 1. p. 4. Conar. de spons. p. 2. c. 4. in initio, n. 4. Matien. in rubr. tit. 1. gloss. 5. n. 26. lib. 5. noue recip. Guier. de Matrim. c. 13. n. 2. Sanch. eod. tract. lib. 1. disp. 23. n. 7. vbi n. 15. respondet in hoc text. adfuisse expressum consensum, vel vltra taciturnitatem interfuisse alia signa tacita consensum exprimentia.

4 Mandamus quatenus, &c.] Notatur ad hoc, quòd quamvis causa interdicendi Matrimonium sit temporalis, & Matrimonium contra prohibitionem initum sit validum, quando iudicis prohibitio fuit legitima, separandi sunt coniuges ad tempus in poenam delicti, ne poenae immunitate præceptum iudicis iustum contemnere audeant: non obstat text. in c. 2. infra, hoc tit. vbi huiusmodi Matrimonium minimè separandum esse decernitur, quia intelligitur de perpetua separatione: ita docent Couar. de sponsal. p. 2. c. 6. in initio, n. 6. Ludou. Lopez in instruct. conse. p. 2. de Matrim. c. 46. vers. porro aduertendum. Perez gloss. 1. pag. 493. tit. 2. lib. 8. Ordinan. Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 2. n. 14. vbi etiam aduertit, quamvis in hoc text. assignetur vnicus mensis, tempus hoc esse arbitrium, & mensem illum poni hic gratia exempli, & non ad arctandam iudicis facultatem.

S V M M A R I V M.

- 1 Sponsalia de futuro cum vna etiam contra interdictum Ecclesie contracta, non dirimunt Matrimonium postea contractum cum alia.
- 2 Matrimonium non est irritum si contra prohibitionem temporalem Pontificiam incutitur.
- 3 Index à quo generaliter potest intentare illa, quæ tendunt in faciliorem exitum cause appellationis, non tamen cognoscendo de eius virtute.
- 4 Contrahens cum aliqua contra prohibitionem à superiore Ecclesiastico iusta de causa sibi facta peccat mortaliter.
- 5 Index à quo est appellatio in causa matrimoniali inhibendo partibus ne interim lite pendente alteri nubant, non dicitur attentare.

C A P. Ex literis. II.

- 1 Sponsalia de futuro contrahendi cum vno si interdicatur ne ad alium transeat, & sperto interdicto contrahit de presenti cum alio, tenet secundum Matrimonium, sed poenitentiam de excessu agere debet. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zab. Ioan. Andr. Host. Butr. Anchar. Panorm. Præpos. Alex. de Neuo, Canif. Cujac. Viu. in ration. lib. 4. iuris Pontif. pag. 96. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 592. remissive Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Anton. Ang. collect. 1. Decret. lib. 4. tit. 17. c. 3. & est post Conc. Lateran. sub Alex. III. p. 6. c. 28.
- 2 Collige ex text. non esse irritum Matrimonium si contra prohibitionem temporalem Pontificiam illud incutitur, vt per Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 2. Barbosa. Collect. Tom. II.

num. 4. Valer. Reginald. in praxi fori pœnit. lib. 31. num. 189.

Eidem sub excommunicationis interminatione, &c.] Notatur ad hoc, quòd index à quo generaliter potest intentare illa, quæ tendunt in faciliorem exitum cause appellationis, non tamen cognoscendo de viribus appellationis; vt per Duē. reg. 42. limit. 27. Corfet. sing. appellatio, licet index, Couar. præf. c. 23. n. 1. vers. prima.

Alia tamen poenitentia eis, &c.] Aduerte mortaliter peccare contrahentem cum aliqua quando interuenit prohibitio à superiore Ecclesiastico ei facta, iusta de causa, ne cum illa contrahat, secus si certò sciat nulum subesse impedimentum, ita Valer. Reginald. d. lib. 31. n. 189. vers. tertio.

In gloss. Interminatione, ibi, comminatio tantum sit non sententia. Vide Tiraq. in l. si unquam, C. de renouand. donat. verbo reuertatur, n. 255. Sayr. in clau. Regia, lib. 3. c. 8. n. 19.

In gloss. Distinctus, Notatur ad hoc, quòd index à quo est appellatum in causa matrimoniali inhibendo partibus ne interim lite pendente nubant, non dicitur attentare, vt per Mascard. de probat. conclus. 148. num. 22.

S V M M A R I V M.

- 1 Consanguinei vulgò dicti si contraxerunt contra præceptum iudicis, debent separari donec de causa cognoscatur.
- 2 Contrahentes contra prohibitionem à superiore factam sunt separandi.

C A P. De muliere. III. & fin.

Contrahere volentes; quibus Ecclesia eo quòd consanguinei vulgò dicebantur, præcipit, seu interdicat ne contrahant, donec cognoscatur de consanguinitate, & ipsi hoc non obstante contrahunt, sunt separandi sub poena excommunicationis donec plenè constet de causa. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zab. Ioan. Andr. Host. Butr. Anchar. Panorm. Præpos. Alex. de Neuo, Canif. Cujac. Viu. in ration. lib. 4. iuris Pontif. pag. 97. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 593. remissive Ximen. in concord. p. 1. hic text. est pars cap. de muliere, sup. de sponsalibus, quæ refertur ab Ant. August. collect. 1. Decret. sub illo tit. de sponsalib. c. 5. §. illos, & est post Concil. Lateran. sub Alex. III. p. 6. c. 19. §. illos.

Probat hic text. contrahentes contra prohibitionem à superiore factam esse separandos, & sub poena excommunicationis ne cohabitent quousque cognoscatur legitime an eorum Matrimonium possit, & debeat iure stare, vt per Valer. Reginald. in praxi fori pœnit. lib. 31. n. 189. vers. tertio.

Qui Filij sint legitimi.

TIT. XVII.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores scribentes super hanc rubr. referuntur.
- 2 Filius unde dicatur, ostenditur.
- 3 Filij definitio traditur.

B B B 4 Decla

- 4 Declaratur text. in l. filium desinimus, ff. de his, qui sunt sui.
- 5 Filij, liberi, nati inter se maxime differunt.
- 6 Filij hi proprie quos ipsi genuimus.
- 7 Liberatorum nomen licet ad filios referatur, latiore tamen habet significationem, quia ad nepotes veterinos porrigitur.
- 8 Nati an de filiis primi gradus proprie dicantur, ostenditur.
- 9 Liberatorum nominis illud proprium est ut de solis liberis personis proprie dicatur, natorum vero nomen etiam de servis, & brutis.
- 10 Filij appellatione in numero singulari femininum non continetur ex vi verbi, nec ex communi loquendi usu, sed per interpretationem extensivam.
- 11 Filiorum nomine in plurali ex communi loquendi usu filia comprehenduntur.
- 12 Legitimi tantum filij sunt adoptivi, quia a sola lege, non a natura probati sunt.
- 13 Legitimi & naturales simul dicuntur, qui a natura & lege simul approbantur.
- 14 Illegitimi sunt, qui non ex iustis nuptiis verè, vel putative nati sunt.
- 15 Nati qui dicantur, & quæ inter eos & spurios sit differentia, ostenditur.
- 16 Illegitimorum variae differentie traduntur.
- 17 Spuri qui, & quorundam dicantur, ostenditur.

VPER hanc tñbr. scripserunt Zabarel. Ioan. Andr. Anchar. Butt. Panorm. Præp. Alex. de Neno, Durand. in breuiario aureo iuris Canon. & in speculo iuris, sub hoc tit. lib. 4. Steph. Ranchin. in continuation. tit. Decretal. Ioan. de Londris in breuiario sanctorum Canon. Petr. de Rauenna in compend. iuris Canon. Mart. Mesnard. in epitome Decret. Dan. Venat. in analysi methodica iuris Pontificij, a pag. 565. Goffred. & Host. in summ. huius tit. Alex. Castan. & Anastal. Germon. in paratilis ad quinque libros Decret. Barthol. Carthag. in exposit. tit. iuris Canon. Zypa. in analytica postremi iuris Eccles. enarrat. pag. 370. Canis. in summ. iuris Canonici, nouissime Ioan. Honor. lib. 4. summ. in Decret. omnes sub hoc tit.

2 Filij. De huius nominis etymologia non satis apud Doctores constat, ut videre est apud Alciat. in l. filij, ff. de verborum significat. Tiraq. in l. si unquam in prefat. iud. fin. C. de renouand. donat. Petr. Gregor. syn. iugm. iuris, lib. 10. c. 3. n. 4. Sed frequentius nomen filius à φιλος, id est, amor, derivari tradunt gloss. verbo appellantur, in §. ult. Insit. qui tut. dari poss. Conan. lib. 10. comment. iuris Civilis, c. 1. c. 2. Rojas in epit. success. c. 2. n. 5. cuius etymologie ratio posita est naturali parentum amore in filios, quo nullus maior reperitur, l. ult. in princ. C. de furis, l. liberorum, ad fin. ff. de verb. signific.

3 Propriam filij diffinitionem vulgò Doctores existimant tradi à Iurecons. Vlpiano in l. filiorum, ff. de his, qui sunt sui, vel alieni. dum inquit, filium cum desinimus qui ex viro & vxore nascitur, & ibi Petr. Castald. & Agninar. Baro adnotarunt, atque etiam Bald. & Angel. & alij communiter, ut refert Ias. in l. hac consuetissima, §. ex imperfecto, n. 4. C. de testam. notant etiam nouiores omnes, ut constat ex Corral. miscel. lib. 10. c. 7. Petr. Gregor. d. lib. 10. c. 3. num. 6. Paleoth. de nobis & spur. c. 27. à princ. Rojas success. c. 2. num. 4. Verum hæc Vlpiani decisio non videtur continere absolutam filij diffinitionem, cum filiorum nomen attenda sua origine, & proprietate tam de legitimis, quam de illegitimis proprie dicatur, nam in legis

dispositionibus appellatione filiorum contineri naturales probat text. in l. parentes, ff. de in ius vocando, & in pœnis, l. hos accusare, §. omnis, ff. de accusat. & facere deficere conditionem notant Doctores communiter per text. ibi, in l. ex facto, §. si quis regius, il. 1. ff. ad Trebel. l. Lucius 99. §. fin. in fine, ff. de legat. 2. & ex his confunditur dictum quorundam dicentium & existimantium, filiorum nomen solum legitimis, liberorum omnibus convenire, ut voluit Dec. in cap. in presentia, n. 4. ad fin. de probat. Sed merito reprobatur Costa in l. Gullus, §. & quid si tactor, p. 1. à num. 74. tum quia filiorum appellatio naturalior est, l. tutelae, in fine princ. ff. de capitis dimin. l. ubi deque magis naturalibus competit, quam nomen liberorum, tum quia in l. 1. ff. solut. Marim. Vnde res communiter notant nomen liberis, magis ad legitimos referri, ut docet ibi Ripa, num. 18. cum deique ex l. huius, ff. de vulgari, ubi Alciat. num. 10. unde etiam magis ad verum accedere videbatur relatio Panorm. in dict. cap. in presentia, ex n. 22. dum ait filiorum nomine naturales, liberorum vero appellatione solos legitimos contineri; sed merito etiam hanc differentiam improbat Paleoth. de nobis & spuris, c. 10. num. 9. promiscuè enim filiorum & liberorum nomine videntur Iureconsulti, ut ostendit Cujac. lib. 3. obseruat. 37. Ego verò in hac materia, quæ latissima est, non immemor, quia late de egest. in meo tract. de appellatiua verborum scripsi quæ significat. appellat. 99. ubi ostendo appellatione filiorum qui veniant, & præcipue ex n. 13. an & quando filiorum nomine comprehendantur legitimi, naturales, & spurij.

Non obstat text. in d. l. filium desinimus, ibi, ex viro, & vxore; nam respondent multi eam diffinitionem referendam esse ad solos filios naturales, & legitimos simul, ut sentit Bart. & explicat Berol. ibi, sed ut apparet ex litera, verius est in tota illa decisio voluisse Iureconsulti. tradere veram filij diffinitionem, seu quandam regulam, aut generalem determinationem, quod scilicet filius illius qui esse presumitur, ex cuius vxore insimul cum eo cohabitante nascitur, nec nouum est utroque inter verbum desinimus accipi pro decernimus, aut presumimus, & diffinitionem pro regula, ut in l. suo quoque, §. puro, ibi ad generalem diffinitionem, ff. de hered. instit. & in l. nora, ff. de iur. iuncta explicatione Corral. lib. 2. miscel. cap. 6.

Tria sunt nomina filij, liberi, nati, quæ licet inter se maximam habere similitudinem, & fere synonyma esse videantur, nihilominus tum origine tum etiam secundum communem loquendi usum inter se maxime differunt. Filij enim hi proprie dicuntur, quos ipsi genuimus, & solent vlt. parti, prout à nepotibus, & aliis vltioribus gradibus distinguuntur, ut deducitur ex l. quod si nepotes, ff. de testam. & ex §. vltim. Insit. qui testam. nator. dari poss. Lib. 1. in toto tit. ff. de liberis, & posthum. latiore tamen habet significationem, nam ad nepotes veterinos porrigitur d. l. liberorum 22. c. ff. de verb. signif. d. l. quod si nepotes.

De natorum vero nomine magna est inter rectorios pugna; nam ad nepotes etiam extendi potest, ut docet Modestinus in l. natorum 104. ff. de verb. signif. sed male ex Græco versum esse potius quam verti debuisse, d. l. liberorum, scribit ibi, Alciat. atque etiam Curt. Burg. comest. lib. 1. c. 50. concedentes nepotes de solis filiis primi gradus proprie dici. Sed contrarium, imò natorum, & liberorum appellatione quoad hoc non differre, benèque verum esse Modestinus

nam contendit Conan. *comment. iuris Civilis*, lib. 10. c. 1. num. 1. Nota nihilominus huius nominis libertorum illud esse proprium, ut proprie de solis liberis personis dicatur; natorum verò nomina etiam de seruis, atque etiam de brutis, ex Colum. dum inquit, *equas amore natorum, nisi fiat partus, noxam trahere.*

80 Opportunè in presenti occurrit inuestigare quare de solis filiis in masculino genere hæc rubr. concipiatur, cum tamen per totum titulum promiscue Pontifices non solum de legitimitate filiorum, sed etiam filiarum agant, ut in c. 1. & in cap. causam quæ 4. & in cap. peruenit 11. *infr. hoc tit.* Aliqui respondent hoc factum fuisse, quia filiorum appellatione filiarum continentur, quarum memini d. tract. de appellat. verborum utriusque iuris signific. appellat. 99. ex num. 48. confirmantes quia generaliter receptum est masculinum concipere femininum. Sed magis aridet resolutio quæ placuit Costæ in cap. si pater, verbo utrumque, num. 1. de testam. in 6. & lentis Valasc. de iure emphyt. 9. 41. num. 3. versic. idem, dum aiunt appellatione filij in numero singulari femininum non contineri ex vi verbi, nec etiam ex communi loquendi usu, sed aliquando per interpretationem extensivam, ut bene probat text. in l. iusta 201. ff. de verborum significat. & in l. Herennius 122. ff. cod. tit. sic procedunt text. in l. 1. §. sed etsi incertum, ff. de ventre in possess. mitt. vbi exheredato vno filio non videtur filia exheredata, & in l. libertum, §. fin. ff. de ritu nupr. vnde ad text. in l. sed etsi, §. ob Senatûconsultum. ff. ad Macedon. dum probat Macedonium loquens de filio continere filiam, responderetur ex ratione procedere, quia ratio Senatûconsulti fortius in filiabus vigeat, ut bene explicat Conan. *comment. lib. 7. c. 2. num. 5.* Per contrarium autem filiorum nomen in plurali licet non ex verbi proprietate, ut contendit Cost. d. num. 1. saltem ex communi usu loquendi filias etiam comprehendit, ut satis probatur ex l. si ita scriptum 46. ff. de legat. 2. & l. si quis ita 16. ff. de testam. tutel. & hic colligitur intellectus ad text. difficile in l. qui quis 116. ff. de verbor. signific. vbi Modestinus reprobat Labeonis sententiam negantis in ea loquutione, quisque mihi filius, filivæ, filiam contineri, & Proculum affirmantem sequitur, & merito, non ex proprietate verborum, ut ipse Modestinus significat, ibi, *Labeo videtur verborum figuram sequi*, sed ex communi usu, iuxta quem mens testantis sub ea forma videtur quoque filias comprehendere, ex modo dictis. Retenta igitur hac distinctione facile resoluitur proposita difficultas, cum enim in plurali numero concipiatur hæc rubr. qui filij sint legit. necessarium non fuit addere, quare filiarum, licet per discursum tituli de utrisque Pontifices agant promiscue.

12 Legitimi. Filij in duplici sunt differentia, alij legitimi, alij illegitimi dicuntur. Legitimi vel sunt legitimi tantum, vel legitimi ac naturales simul: legitimi tantum sunt adoptivi, quia à sola lege, non à natura probati sunt, qui tamen an & quando veniant appellatione filiorum, dixi in d. tract. de appellat. verborum utriusque iuris signific. appellat. 99. n. 75. cum seq. & ibi citatis addo optimam decisionem in Burgi S. Domini in iurisdictione 6. Martij 1625. coram bonæ mem. Vbaldo. Legitimi & naturales simul dicuntur qui natura & lege simul approbantur, id est, qui ex iustis nuptiis secundum patriæ morem veris, vel putativis sunt procreati, princip. Instit. de patria potest. l. filium definimus, ff. de his, qui sunt sui, text. optimus in auct. quibus modis naturales efficiantur sui, §. natura, versic. legitimi, collat. 7. notat Petr. Gregor. sin. Barbof. Collat. Tom. I.

ragm. iuris, lib. 10. c. 3. num. 6. Paleoth. de nobis, & spur. cap. 3. ex num. 3. Rojas in epit. success. cap. 1. à num. 8.

14 Illegitimi per contrarium tantum sunt, qui non ex iustis nuptiis verè, vel putativè nati sunt, ut probat text. in d. auct. §. quod verò, notat Paleoth. d. c. 3. hi namque Græco nomine nothi dicebantur, quamvis enim Quintil. dicat nullum nomen Latinum posse pro illo Græco poni, & alij aliis modis explicant, quos refert Paleoth. c. 173. vbi nothos naturales esse magis probat, quod etiam tenet Conar. de sponsalibus, p. 2. c. 8. §. 5. à prime. melius tamen alij resoluunt nothos Græcè appellari omnes eos, qui non ex iustis nuptiis nascuntur, & ideo tam ad spurios, quàm ad naturales refertur in discorsu illius Auct. neque ita explicant Curt. Burgenf. coniectur. lib. 3. c. 8. Ferrand. in iuris partes, lib. 2. c. 98. Conan. *comment. iuris*, lib. 2. c. 16. num. 2. Petr. Gregor. d. c. 3. num. 19. sic intelligentes differentiam Pontificis in cap. nisi, de renuntiatio. inter nothos & spurios, hi enim ad naturales nunquam pertinent, illi verò etiam ad hos propriè referuntur, quicquid gloss. ibi verbo Manzares, (quam inadvertenter sequuntur alij, ut per Rojas d. cap. 1. num. 15. & 18.) in ipsis verbis explicare nitatur, Manzares etiam de omnibus illegitimis dici.

16 Illegitimorum varias differentias adnotarunt Doctores, ex eo quia, ut supra diximus, illegitimi sunt qui non ex iustis nuptiis, seu extra Matrimonium nascuntur, conflat namque varios esse modos, quibus extra Matrimonium nasci poterunt, scilicet, vel quia de facto Matrimonium contractum non est inter eos, qui contrahere poterunt: vel quia nec contraxerunt, nec poterunt contrahere: vel quia cum de iure non possent, de facto contraxerunt; igitur merito variae species illegitimorum distinguuntur; sed ad duas præcipuè rediguntur, ad naturales scilicet, & spurios; ij verò ad diversos gradus, naturales aliter secundum ius Civile, aliter secundum Pontificium iudicandos resolvit communis, nam iure Civili attento, inquit, eos solos esse, qui ex soluto & unica concubina æque uxoris loco habita domi semper eo affectu retenta, cum qua neque stuprum, neque incestus cadere poterint, procreati fuerint, ut colligitur ex l. 1. & per tot. ff. de concubin. l. Masurius, vbi recentiores, ff. de verbor. signific. Attento verò iure Canonico, ait eadem communis naturales esse omnes illos, qui nascuntur ex his, inter quos potuit esse Matrimonium, ita gloss. verbo coniugata, vbi post Ioan. Andr. notat Abb. à num. 17. in cap. immutuit, de elect. & est recepta sententia, & distinctio secundum Paleoth. de nobis & spur. c. 12. Conar. de sponsalib. p. 2. cap. 8. §. 4. num. 3. Lara in l. si quis à liberis, in princ. num. 89. Rojas c. 10. à princ. Cald. Pereira de nominat. emphyt. 9. 21. ex n. 4. Valasc. conf. 34. à num. 5. Molin. de iustit. tract. 2. disp. 165. Cuius autem differentie inter utrumque ius fundamentum ex eo deducitur, quia licet utroque iure naturales per subsequens Matrimonium legitimi efficiantur, iure tamen civili soli ad hunc effectum dicuntur naturales, qui ex concubina prædicto modo domi retenta suscipiuntur, §. ult. Instit. de nupt. at verò attento iure Canonico sufficit quod suscepti sint ex soluta & soluto, inter quos potuit esse Matrimonium, cap. tanta, *infr. hoc tit.* vbi dicam. Verùm multi & melius negant hanc inter utrumque ius differentiam, referentes eam ad communem usum, ita Ioan. Andr. & Abb. dictis locis, & latè prosequitur argumentis communis satisfaciens Lara in d. princ. à n. 82. Sarrin. lib. 1. select. c. 7. à princ. Ceuaptes l. 11. Tauri, à n. 123.

& iuxta hanc sententiam notantur Auctores gravissimi hodie raros esse, vel nullos filios naturales; cum enim concubinitas, ex quo iuxta predicta nascuntur naturales, lege Canonica sit improbatu *capit. 32. q. 4. Concil. Trid. sess. 24. de reform. c. 8. inf. tunciam hodie naturales propter non reperiri, quod docuit Oldrad. conf. 196. & Cujac. lib. 5. observ. 6. in fine.*

- 17 Spurius verò per contrarium censendi sunt omnes, qui ex illis nascuntur, qui Matrimonium non potuerunt contrahere, ut eleganter docet text. in l. vulgo concepti, ff. de his qui sunt sui, ibi, vulgo concepti dicuntur qui patrem demonstrare non possunt quidem, sed cum habent quem habere non licet, qui & spurius appellantur. Quibus verbis aperte Iureconsultus duos distinguit spuriorum modos, alios scilicet, qui patrem certum non habent, ut sunt nati à meretricibus, vel aliis cum quibus multi habent consuetudinem, qui propterea omitti variis etymologiis, de quibus Rojas c. 1. m. 1. & c. 19. m. 1. à duabus literis S. P. quibus à Romanis significabantur, quasi sine patre filij dicebantur, ut docet Iustin. in §. si adversus, Inst. de imp. & ex multis explicatur Conar. de sponsal. p. 2. c. 8. §. 5. à prime, Paleoth. c. 16. m. 4. Rojas d. c. 19. n. 6. Cervantes l. 9. Tauri, n. 19. Solozan de parricid. lib. 2. c. 3. Alij verò sunt spurii, qui patrem certum habent, sed quem legibus habere non licet, ut sunt nati ex his quos Matrimonium contrahere lex vetat, veluti ex consanguineis, aut vxoratis, vel voto solemniter adstrictis. Sed hi in duplici sunt differentia, vel enim sunt spurii simpliciter, vel ex damnato coitu procreati; illi dicuntur omnes, qui nascuntur ex coniunctione quam leges humane nulla exteriori pena coercet, hi verò quando lex humana aliquam penam præscribit, & in predictis exemplis de natis ex consanguinea, vxorata, vel Moniali, de quibus agit text. in auth. quibus modis naturales efficiuntur sui, §. ult. Exemplum verò spuriorum simpliciter Doctores adducunt de filio nato ex vxorato, & soluta, nulla enim pena hic coitus ponitur, l. 1. C. ad leg. Jul. de adulter. & ideo Doctores magis communiter inferunt filios sic natos ex damnato coitu procreatos non esse, ut ex Caltr. Alex. & aliis ostendit Con. d. §. 5. n. 16. & post Ant. Gom. l. 9. Tauri, n. 14. receptum testatur Valasc. conf. 29. n. 6. & 13. quicquid dubitet Molin. de Inst. tract. 2. disp. 67. concl. 4. Ex hac autem differentia inter alios notabilis ille effectus resultat, quia filij simpliciter spurii matri non illiusti sunt successibiles, & è contra l. si spurius, l. hac parte, ff. unde cognati, l. si qua illi stris, C. de Orficiis, non ita si ex damnato coitu sint procreati, ut notant Doctores per text. ibi in Auth. ex complexu, C. de incestis imp. Conar. ubi proximè, Valasc. d. conf. 29. num. 9. Ducen. reg. 366. limit. 8.

S V M M A R I U M.

- 1 Naturalis ex soluto genitus & soluta, legitimatur per subsequens parentum coniugium etiam quoad hereditatem.
- 2 Maritus de vxoris legitimitate in iudicio agere potest sine mandato.
- 3 Coniuncta persona excepto patre sine mandato ea agere non possunt, quæ speciale mandatum requirunt.
- 4 Vxor pro marito agere non potest.
- 5 Diffamatus ab aliquo de illegitimitate potest petere in iudicio ut legitimus declaretur, &c.

Illegitimus naturalis natus ex soluto, & soluta per subsequens Matrimonium legitimatur etiam quoad hereditatem, & si pater vult cum ob hanc causam hereditate privare, est excommunicandus. Colligitur ex Ordin. Abb. antiq. Collect. Zabari Ioan. Andr. Host. Bptr. Anchor. Panorm. Prapoli. Alex. de Nemo, Caus. Cujac. Viuian. in ration. lib. 4. inris. Pontif. pag. 97. Alagona in compend. inris Canon. pag. 593. remittit Ximen. in concord. p. 1. refertur ab Ant. August. collect. 1. Decret. lib. 4. tit. 18. c. 1. & est post Concil. Lateran. sub Alex. III. p. 33. c. 1.

Conquestus est nobis H. & C. Notatur ad hoc, quod maritus de vxori legitimitate in iudicio agere potest sine mandato, consonant text. in cap. consuetus, super de procur. & in cap. ult. de confessis, docent Host. Ioan. Andr. Iur. Anchor. Zabari. Prapoli. in presenti, & alijs de quibus Alphar. collect. 648. quibus adde Tiraq. de retract. tit. 1. §. 10. gloss. 1. à prime. qui omnes adducunt similem text. in l. maritus, C. de procurat. & in l. soluta, §. sancimus C. de pactis conventis, ac proinde rationem illam, quia negari non potest vxorem esse personam coniunctam viro suo, tum ex reg. l. 1. ff. de ritu nupt. tum etiam ex reg. text. in cap. debitorum, de bigam. Vale tanquam persona coniuncta debet maritus admitti, quamvis vxoris mandatum non habeat, ex reg. l. soluta, & hac, ff. de procur. & exhibend. C. ad. etiam in iura, & resitens sit vxor ex noua constitutione d. maritus.

Licet autem coniuncte persone excepto patre sine mandato ea agere non possint, quæ speciale mandatum requirunt, Con. lib. 1. var. c. 6. n. 5. Tiraq. d. tit. 1. §. 1. gloss. 1. n. 34. Garc. reg. 2. limit. 7. Cald. Periculi. si curatorem, verbo implorandum, n. 8. cum seq. Multo tamen hæc omnia agere potest sine aliquo vxoris mandato, tum quia liberam habet facultatem, l. procurator, cui generaliter §. 7. ff. de procur. & cap. quid agendum, in fine, eod. tit. 6. tum etiam ex ratione text. quæ in omnibus pariter concludit. Sic etiam similiter licet receptum sit coniunctam personam pro coniuncta in causis spiritualibus sine mandato admittendam non esse, gloss. 1. vers. sed credo, in cap. coram 34. super de offic. deleg. recepta per citatos ibi; in marito tamen hoc locum non habet, hic enim etiam in spiritualibus debet admitti sine vxoris mandato ex libera potestate et à lege concessa, quæ etiam extenditur ad ea, quæ speciale mandatum requirunt, tum quia de aliis coniunctis ad maritum non inferitur consequentia, tum denique ex text. in presenti, ubi nisi dimittendo sapienter mandatum vxoris, sine eo admissus est maritus de eius legitimitate agens.

Quare autem maritus liberam habeat potestatem agendi causas vxoris absens, & inuitæ, ex supra dictis, vxor tamen non ita pro marito agere potest, ut probat l. qui absente, C. de procurat. curiose in erroret aliquis. Ratio facilis est, quamvis enim vxor marito suo æque sit coniuncta, ut ipse maritus vxori in vxore tamen non solum deficit, verum etiam in contentum militat ratio propter quam marito libera illa potestas conceditur, ne scilicet femina in contumelia maritalis pudoris irreuerenter irrumpat contentum iudicium, quæ si exigit ut maritus admittatur in causis vxoris contradicentis, fortius concludit vxorem ipsam pro marito admittendam non esse sine mandato, ut latè profequitur Tiraquell. de legibus canon. l. 1. c. 1. num. 31.

5 R. patris mulieris ipsam exheredare, &c.] Notatur ad hoc, quod is, qui ab altero diffamatur, quod sit illegitimus, potest petere in iudicio, ut legitimus declaratur, & aduersario non agenti, ex excipienti perpetuum silentium super illegitimitate, & hereditate imponatur, nisi illegitimitate probauerit, ut per Menoch. consil. 366. n. 5. Nam diffamatio, & iactatio, seu verbalis molestia non sufficit ut quia in iudicio audiat co-gens aduersarium agere de iure, quod extra iudicium dicit, seu iactat ad se pertinere, excepto speciali casu diffamari, C. de ingen. & manumiss. quando scilicet quis diffamatur de statu personae ingenuitatem, seruitutem, aut similem qualitatem respiciente. Ita Ordin. Regia Lusitanorum lib. 3. tit. 11. §. 4. Anton. Gomez. tom. 3. variat. c. 1. n. 18. Sarmient. select. lib. 1. c. 2.

SUMMARIVM.

- 1 Matrimonium in facie Ecclesie contractum si separatur, filij geniti, vel concepti ante sententiam sunt legitimi.
- 2 Legitimi sunt filij concepti ante sententiam diuortij a parentibus, qui bona fide contraxerunt, licet inter eos existat impedimentum propter quod postea Matrimonium iudicio Ecclesie fuit separatum.
- 3 Legitimi sunt censendi filij suscepti ex Matrimonio, quod iusto facti, vel iuris errore parentes nulliter contraxerunt, & c. n. 17.
- 4 Filij suscepti a parentibus qui publice & bona fide contraxerunt vere, & proprie sunt legitimi.
- 5 Filij ex bona fide parentum legitimi ad Ordines sacros, & ad Episcopatus sunt admittendi.
- 6 Ecclesiasticam emphyteusim obtinere possunt filij ex bona fide parentum legitimi.
- 7 Legitimi per bonam fidem parentum admittuntur ad feudum, & maioratus successionem.
- 8 Legitimi per bonam fidem parentum, an succedant in maioratus feudo, emphyteusi, aut fideicommissio, si ad sit clausula, ut succedant y soli, qui ex legitimo Matrimonio procreati fuerint, ostenditur.
- 9 Filij ex Matrimonio putatiui quoad utrumque parentem legitimi sunt, si unus ex parentibus fuerit in bona fide, quamvis alter habeat malam fidem.
- 10 Parens qui habeat malam fidem impediendi, non gaudet iure legitimi parentis.
- 11 Matrimonium clandestinum dicitur quoad penas, cum desint denuntiationes.
- 12 Filij suscepti a parentibus Matrimonium clandestine contrahentibus, indistincte sunt illegitimi.
- 13 Legitimi sunt filij nati post litem contestatam super Matrimonio publice contracto, quod per sententiam postea nullum fuit declaratum.
- 14 Successioni filiorum in bonis parentum origo, & necessitas eis ex iure civili prouenit, imò iure natura debitam esse defenditur.
- 15 Legitima non potest lege, vel statuto auferri.
- 16 Mater sola non alit filium, qui fuit conceptus in Matrimonio putatiuo, quoad exinde fuit dissolutum.
- 18 Legitimi an sint filij suscepti a parentibus, qui de validitate Matrimonij dubij erant, ostenditur.
- 19 Coniuges quando de Matrimonio validitate dubitant, huiusmodi dubium speculatiuum est, ac per consequens non inducit malam fidem.
- 20 Matrimonium etiam publice contractum coram Patro, & testibus, omisso tamen denuntiationibus, censetur clandestinum quoad iustitiam, & alios effectus.
- 21 Matrimonium publicum non dicitur, quod coram

magna hominum frequentia conuocatis etiam amicis, vicinis contractum fuit.

- 22 Illegitimi sunt filij, etiam in conscientia foro, qui ex Matrimonio clandestino, & stante impedimento dirimente suscepti sunt, quamvis parentes in rei veritate illud ignorauerint.
- 23 Respondetur fundamentis contrariae opinionis.
- 24 Filij legitimi non sunt, si Matrimonium clandestine sine denuntiationibus celebretur in moris articulo cum muliere, ex qua agrotans prolem susceperat.
- 25 Datur differentia ratio quare in l. ult. C. de liberali causa, filij nati pendente lre super statu matris sequuntur conditionem, qua de matre indicabitur, filij vero nati lre pendente super validitate Matrimonij legitimi iudicentur, quamvis contra Matrimonium feratur sententia illud inualidum pronuntians.
- 26 Alimenta ut filio lre pendente, quem pater filium esse negat, assignet index, debet summi ariam praemittere informationem, & si praesumptio aliqua sit pro filio, debet interim per iudicem pronuntari ut alatur.
- 27 Cautio de reddendis alimentis, si in causa filius succumbat, an ab eo sit exigenda, remittitur.

CAP. Cùm inter. II.

Quando duo publice, & sine contradictione Ecclesie contrahunt, & postea canonice per sententiam fit diuortium, filij qui nati, vel concepti sunt ante sententiam, habentur legitimi, & succedunt hereditario iure in bona paterna, & sunt nutriendi. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. innoc. Collect. Zab. Ioan. And. Host. Butr. Anchar. Panorm. Praepos. Canis. Cojac. Alex. de Neno, Viu. in ration. lib. 4. iuris Pontif. pag. 98. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 593. remissum Casal. in annot. & Ximen. in concord. p. 1. & 2. referunt ab Ant. August. collect. 1. Decret. lib. 4. tit. 18. cap. 1. & est post Concl. Lateran. sub Alex. III. p. 33. c. 5.

Collige ex text. legitimos esse filios conceptos ante sententiam diuortij a parentibus, qui publice bona fide contraxerunt, licet inter eos existat impedimentum propter quod postea Matrimonium iudicio Ecclesie fuit separatum, ut per Conar. de sponsal. part. 2. c. 3. s. 1. Gail. lib. 2. obseru. 48. n. 6. Paleot. de noth. & spur. cap. 9. Gabr. lib. 6. commun. tit. de legitimat. conclus. 4. seruan. ad l. 6. Taurinum. 1. 1. cum seqq. Peregr. de fideicom. art. 24. n. 67. Menoch. de praesumpt. lib. 4. praesumpt. 77. Baptista Colla de facti scientia, & ignor. centur. 2. inspect. 48. n. 3. cum seqq. Castil. quond. quaestiom. lib. 2. c. 1. n. 2. & 7. Basil. Pont. de Sacram. Matrim. lib. 1. c. 8. ex n. 1. Nam legitimi sunt censendi filij suscepti ex Matrimonio, quod iusto facti vel iuris errore parentes nulliter contraxerunt, ut per Conar. d. c. 3. s. 1. n. 9. Paleot. d. c. 9. n. 9. ad fin. Peregr. d. art. 64. n. 69. vbi n. 68. aduertit ad hunc effectum sufficere Matrimonium putatiuum ex errore iniusto, quia titulus putatiui quamvis ex errore iniusto proueniens bonam fidem causat.

Filij eorum non debent exinde sustinere iacturam. Ergo filij suscepti a parentibus, qui publice bona fide contraxerunt, vere, & proprie legitimi sunt, ut docet Cou. §. 1. n. 1. Paleot. d. c. 9. n. 14. Gabriel. d. concl. 4. n. 14. Azor. insit. moral. p. 2. lib. 2. c. 16. q. 5. Menoch. de praesumpt. lib. 4. praesumpt. 77. a n. 3. & alij, quos copiose hinc refert Castil. quotidian. lib. 2. c. 1. n. 3. & 6. Arellan. de var. iur. & iur. imper. c. 5. n. 84. Battimacat. in c. naturales. si de feudo defunctor. contron. in v. sibus feudor. q. 9. n. 96. Parat. in tract. de legitimat. per subsequens matrim. n. 167. vbi n. 168. subdit quod in dubio requiritur bona fides patris.

trahitur, ita ut si illi instituantur heredes à testatore, qui credebat eos esse natos ex iusto Matrimonio, adhuc institutio non corrumpitur, quandoquidem ij filij quoad suum commodum censentur verè & propriè legitimi, & dicuntur sui heredes, & in potestate patris, Menoch. de præsumpt. lib. 1. præsumpt. 24. n. 9.

5 Unde ad sacros Ordines huiusmodi filios ex bona fide parentum legitimos admittendos esse ultra supra citatos, resolvunt Soar. tom. 5. de censur. disput. 5. sect. 1. n. 6. cum segg. Sayr. eod. tract. lib. 6. c. 10. à n. 31. Avil. eod. tract. p. 7. disp. 3. dub. 6. Bellet. disquis. cleric. part. 1. tit. de discipl. cleric. §. 3. n. 23. Et ad Episcopatum, ut per multos, quos refert & sequitur Castil. d. c. 1. n. 19. atque etiam ad Ecclesiasticam emphyteusim, ut post Dec. resolvit Cald. Pereira de nominatione emphyt. quest. 2. §. n. 38. Sic etiam licet legitimi à feudi successione repellantur c. 1. §. naturales, si de feudo fuerit controversia inter dominum, & agnatos, admittuntur tamen legitimi per bonam fidem parentum, communis ex Sonfbeck. de fendis. p. 9. n. 37. Gabr. d. concl. 4. n. 41. Sic denique licet bastardi non admittantur ad maius successione, mittuntur tamen illegitimi ex bona fide, ut probat Molin. de primog. lib. 1. c. 1. n. 12. & reliqui omnes veram esse sententiam sine difficultate admittentes quando maioratus simpliciter est institutus, vel emphyteusis simpliciter concessa.

8 Ardua tamen est inter scribentes contronversa, an idem sit resolvendum quando in maioratu, feudo, emphyteusi, aut fideicommissio adiecta est clausula, ut succedant ij soli, qui ex legitimo Matrimonio procreati fuerint? Partem enim affirmativam, quod adhuc stante ea clausula, legitimi ex bona fide parentum sint admittendi, resolvit Dec. cons. 153. quem multis laudat Soc. iun. cons. 39. vol. 3. & sine dubio est magis recepta, ex Couar. d. p. 2. c. 8. §. 1. n. 3. Molin. d. c. 1. n. 15. Menoch. de præsumpt. lib. 4. præsumpt. 77. n. 6. Mantica de coniect. ult. volunt. lib. 1. tit. 8. n. 24. Castil. d. cap. 1. n. 12. & 17. Peregr. d. art. 25. à n. 72. Contrariam verò negativam partem quod in his terminis stante clausula prædicta nequeant succedere legitimi ex bona fide parentum, tuetur Curt. iun. cons. 64. n. 8. vol. 1. sequitur Fuln. Pac. de probat. lib. 2. c. 16. n. 69. vers. ex quo inferatur, & in puncto iuris veriore esse concludit Cald. Pereira d. q. 21. n. 44. & de ea dubitans cogitandum relinquit Carol. Ruin. in l. Gallus, §. §. eius, num. 99. ff. de liber. & posth.

9 Cum parentes eorum.] Quamvis text. in præsent. parentum in numero plurali faciat mentionem, quasi videatur exigere ad legitimam bonam fidem utriusque parentis, cum tamen referatur verbum illud ad publicitatem, iuxta resolutionem communem DD. quod filij ex Matrimonio putativo quoad utrumque parentem legitimi sunt, si unus ex parentibus fuerit in bona fide, quamvis alter habeat malam fidem, ut docent gloss. verbo ambo, in c. cum inhibito, de clandest. despons. Duen. reg. 150. limit. 2. vers. circa, Gabr. d. concl. 4. num. 4. Peregr. d. art. 24. n. 66. Costa in c. si pater, de testam. lib. 9. verbo uxorem, num. 4. Seruan. d. l. 6. Tauri, num. 13. Azor. d. cap. 16. q. 3. Matien. in rubr. tit. 1. gloss. 1. n. 116. lib. 5. noua recopil. Sanch. de Matrim. lib. 8. disp. 34. n. 46. Gutier. eod. tract. r. 71. Rota decis. 454. n. 3. inter impress. Farin. post lib. 2. Seraph. decis. 1099. num. 1. Sanctarel. variar. quest. 20. num. 4. me citato in hoc loco, Faiard. ubi supra, num. 169. quæ quidem resolutio vera est respectu filij, & in eius favorem, & respectu parentis, qui in bona fide fuit, non verò respectu parentis, qui malam fidem habuit, hunc enim non gaudere iure legitimi parentis, resolvunt Costa d. verbo uxorem, n. 11. cum segg. Seruan. d. l. 6. n. 16. D. Barbosa in l. si cum dotem, §. si n. 12. ff. sol. matrim. Sanch. d. disp. 44. num. 46.

vide plures alios, quos citavi ad c. ex revere, verbo igno-ram, infra, hoc tit.

Publicè contraxisse.] Id est, præmissis denuntiatio-nibus; Sanch. de Matrim. lib. 3. disp. 1. n. 12. Matrimo-nium enim clandestinum dicitur quoad pœnas, cõi-desunt denuntiationes, Perez. l. 1. vers. plura tamen, pag. 38. tit. 1. lib. 1. Ordin. Menoch. cons. 69. n. 70. Fuln. Pac. de probat. lib. 2. c. 16. n. 69. vers. ego nescia. Gutier. pract. lib. 2. q. 4. n. 13. & de Matrim. §. 5. num. 5. Sanch. d. disp. 1. num. 10. & plures alij, quos refert ego ipse de officio, & potestate Episcopi, part. 2. alleg. 3. num. 8. Unde filios susceptos à parentibus Matrimonium clau-desine contrahentibus indistinctè illegitimos esse, quia in iis, qui clam contraxerunt, semper scientia, & mala fides utroque iure præsumitur, docent Seruan. d. l. 6. num. 22. Fr. Erman. summ. tom. 1. cap. 21. num. 14. Henriq. in summ. lib. 11. cap. 20. §. 1. Peregrin. d. art. 24. num. 8. Castil. d. cap. 11. num. 8. Sanch. d. lib. 3. disp. 44. num. 6.

Ante latam sententiam.] Notatur ad hoc, quod filij nati post litem contestatam super Matrimonio publi-cè contracto, quod per sententiam postea nullam fuit declaratum, legitimi sunt, ut per Couar. d. cap. 8. §. 1. num. 5. cum segg. Gabr. d. concl. 4. n. 12. Peregr. d. art. 24. num. 70. Azor. instit. moral. part. 1. lib. 2. c. 13. q. 6. segg. de censur. lib. 6. c. 10. n. 33. Nam lites contestatio non in-ducit malam fidem quoad vñs matrimoniales inter parentes, qui à principio bona fide contraxerunt, nec coninges pendente lite privari possunt sine possessione commodi, aut suspenditur inter eos carnale com-mercium, iuxta text. in cap. 2. supr. ut lite pendente, & iuxta regulam generalem continenda possessio-ne lite pendente, quæ probatur in cap. 1. ibi tit. & quæ latissime profequitur Lancellot. de attentatis, p. 1. c. 4. limit. 1. cap. 2. iuncta reg. & recepta interpretatio-ne illius c. 2. ibi, ante probatam accusationem, ex quo desumitur quod ante prolatam diffinitivam senten-tiam non dicuntur factæ probationes, neque liquet de causa, ut per Abb. hic n. 5. & 6. Amplia & extende idem esse lata sententia pendente appellatione, ut per Vincent. de Franch. decis. 130. num. 3. nam conceptus appellatio pendente à sententia lata contra Matrimo-nium legitimos fieri resolvit Bellet. disquis. cleric. p. 1. tit. de discipl. cleric. §. 3. n. 23. in fine, Faiard. d. tract. num. 175.

In bona paterna hereditario iure succedant.] Notatur ad hoc, quod successioni filiorum in bonis parentum origo, & necessitas ex iure Civili provenit, ut per Dyn. in reg. indutiam, n. 22. cum segg. de reg. iuri. lib. 6. sequitur Bart. in l. Titio centum, §. Titio generum, §. absondit. & demonstrat. & receptam sententiam profertur Lara in l. si quis à liberis, §. idem rescriptum, n. 14. cum segg. ff. de liber. agnosc. communem dicit Cenul. commun. contra commun. q. 110. à princip. Ceterum con-trarium, imò filiis legitimam portionem, seu successio-nem in bonis parentum iure nature debitam esse, re-ferunt Gomez. tom. 1. variar. cap. 1. à num. 2. Corral. lib. 3. Miscellan. cap. 16. à num. 3. Rojas de success. n. 1. prim. Molin. de primog. lib. 2. cap. 1. à num. 14. Spin. in specul. testament. gloss. 17. à num. 19. Azor. d. part. 1. lib. 2. c. 17. hinc inferentes ad varias quæstiones, & præcipue non posse lege, vel statuto hanc legitimam auferri, de quo Couar. part. 2. de sponsal. cap. 8. §. 6. num. 5. Costa in c. si pater 3. part. 2. verbo privare non possit, n. 42. ad utrumque partem late Cenul. d. quest. 112. Has tamen con-trarias opiniones sub distinctionis fœdere conciliate-das duxit, ut scilicet prima, quæ hanc legitimam, & filiorum successione ait iuris civilis esse, intelligi-gatur de legitima quoad quotam, seu quantitatem, & se-cunda verò opinio intelligatur quoad originem ipsius suc-cessio-

successionis, intelligendo deinde de iure naturali posterius capitis, quod solis hominibus proprium est, & ius gentium à Iureconsultis dicitur; quam distinctionem in effectu agnoscunt post multos ex suprà citatis Merlin. de legitima, lib. 5. tit. 1. q. 6. num. 7. & me citato in hoc loco, nouissimè Mar. Cotel. de donat. inter patrem, & filium, tract. prima, disc. 2. part. 6. num. 108.

16 Parentum facultatibus nutriantur.] Notatur ad hoc, quod mater sola non alit filium, qui fuit conceptus in Matrimonio putatio; quod exinde fuit dissolutum, ut per Surd. de aliment. tit. 7. q. 1. 4. n. 18.

17 Dux superfluit in hac materia resoluenda questiones, quarum prima est vtrum legitimi censendi sint filij suscepti ex Matrimonio, quod iusto facti, vel iuris errore parentes nulliter contraxerunt? Pars affirmativa, quæ vera est, ex eo necessarîo colligitur, quia ut text. probat, & suprà in principali conclusione diximus, legitimi sunt filij habiti ex Matrimonio inualido bona fide vtriusque vel alterius ex parentibus contracto, sed quando parentes iusto iuris, vel facti errore contraxerunt, nec malam, nec bonam fidem habere censentur; ergo si constat de tali errore filij legitimi erunt; vide Abb. in cap. prælatus, n. 5. & in cap. per venerabilem, n. 36. in fine, infr. hoc tit. Couar. d. c. 8. §. 1. n. 9. Palcoth. n. 9. ad fin. Peregr. d. art. 24. n. 69. Vtrum autem iniustus error sufficiat ad hanc legitimationem inducendam? ardua est questio, quæ pendet ex alia, vtrum ex iniusto errore bona fides causari possit, sed relictis iis, quæ pro vtraque parte adducunt DD. partem affirmatiuam de nostra legitimatione agens tenet Peregr. d. art. 24. num. 68. scribens ad hunc effectum sufficere Matrimonium putatiuum ex errore iniusto, quia titulus putatiuus quamvis ex errore iniusto pronuens bonam fidem causat, & consequenter sufficit in omni præscriptione, quæ solam bonam fidem exigit, vide Bart. in l. sensus, n. 17. ff. de usufruct. & ibi Paul. de Castro n. 2. & Bald. n. 20. Alciac. reg. 3. præsumpt. 5. Couar. in reg. possessor. §. 7. num. 5. Mench. illus. c. 77. num. 9. Menoch. de præsumpt. lib. 3. præsumpt. 130. num. 3. cum seqq. Fachin. controuerf. lib. 3. cap. 28. Gilchen. de præscript. p. 2. membr. 1. c. 3. à num. 8. & 13. Sanch. de Matrim. lib. 5. disp. 3. n. 13. ubi resoluit generaliter ighorantiam iuris non solum obsecrari, sed etiam clari si de ea constat vtroque foro excusare.

18 Altera questio est vtrum legitimi sint filij suscepti à parentibus, qui de validitate Matrimonij dubij erant: in qua pars affirmatiua verior est, quia qui dubij sunt de impedimento Matrimonij, eiusque validitate non habent impedimenti scientiam, sed potius bonam fidem, ex reg. text. in cap. si virgo 3. q. 2. ubi Augustinus ait, bonæ fidei possessorem dici qui se possidere ignorat alienum, malæ verò fidei cum scierit alienam esse rem, quam possidet; quibus verbis probat ad malam fidem inducendam necessariam esse quod positivè sciat vitium possessionis, seu impedimentum existens, sufficere verò ad bonam fidem ignorantiam vitij, seu impedimenti per negationem scientiæ, quod planè in dubitante reperitur, non enim positivè scit impedimentum, & consequenter ignorat, quo argumento dubitantem esse bonæ fidei possessorem notavit gloss. fin. in cap. ult. de præscript. quam sequuntur DD. communiter ex Abb. ibi n. 40. & Paris. n. 48. Balb. de præscript. 2. p. 3. q. 2. Mench. d. c. 77. à n. 3. Sacment. lib. 2. select. c. 10. num. 5. Accedit quia quando coniuges de Matrimonij validitate dubitant, huiusmodi dubium speculatiuum est, quia non dubitant in praxi an scitè vtantur Matrimonio, sed an illud validum sit, quod dubium apud omnes receptum

est non inducere malam fidem, sed potius bona conscientia dubitantes posse eo stante operari, ut docent Nauar. in cap. si quis autem, n. 61. de penit. disp. 7. Couar. de spons. p. 2. c. 7. §. 2. num. 10. & in reg. possessor. p. 2. §. 7. num. 4. & plures, quos refert Sanch. de Matrim. lib. 2. disp. 4. 1. num. 4. & 8. quibus adde Valent. tom. 2. disp. 2. q. 14. punct. 4. dub. 4. & tom. 3. disp. 7. q. 3. punct. 2. vers. tertia, Azor. in sit. moral. p. 1. lib. 2. c. 19. Sayr. de censur. lib. 1. c. 13. Ioan. Solorzan. de Indiarum iure, lib. 3. c. 3. num. 80. & 81. Faiard. ubi supr. num. 173.

In gloss. Publicè, ibi, scilicet denuntiatione præmissa in Ecclesia publicè, alias dicitur clandestinum. Iam supr. in text. ostendi Matrimonium dici clandestinum quando non est contractum præmissis denuntiationibus, quod hæc gloss. etiam probat. Vnde primò colliges sustineri non posse eorum sententiam, qui censent publicè contractum dici Matrimonium, quod coram Parocho & testibus fuit celebratum, quamvis omisæ sint denuntiationes, quod voluerunt omnes, qui docent post Concil. Trid. solum censeri clandestinum, quod sit sine Parocho, & testibus, ut tenent Molin. de iustit. tract. 2. disp. 176. vers. observa, & Dominus meus D. Barbof. in l. 3. p. 4. n. 39. ff. solut. Matrim. Sed salua pace tanti viri, non aduerterunt clandestinitatem diuersimodè considerari respectu diuersorum, vel quoad validitatem, vel quoad iustitiam, & alios effectus: si quoad validitatem consideretur, certum est solum censeri clandestinum quod sine testibus & Parocho contrahitur; si quoad iustitiam ut licitè fiat tam iure Decretalium, quam nouissimo Concil. Trid. attentò, sine dubio clandestinum censeri debet, quāvis coram Parocho & testibus fiat, si denuntiationes omittantur in d. cap. cum inhibitiō, in princ. ubi solemnitate denuntiationum obseruandam præscribit, in d. c. 2. ibi, huiusmodi clandestina, & c. §. ult. ibi, tales conuentiones, & c. Deinde quia Concil. Trident. quoad denuntiationes faciendas expresse innouat decisionem Lateran. Concilij in d. cap. cum inhibitiō, solumque addit quod nullum sit Matrimonium sine Parocho, & testibus; cum ergo à Trident. ius antiquum poenam imponens contrahentibus sine denuntiationibus non sit immutatum, sequitur quoad hoc obseruandum esse, & manere ius antiquum, iuxta l. precipimus, in fine, C. de appellat. & ita merito contra prædictos hanc partem tuerentur citati in text. hoc cod. verbo.

Secundò colliges sustineri non posse sententiam, quam plerique communiter receperunt profiterentur, quæ resoluit publicum censendum illud esse Matrimonium, quod coram magna hominum frequentia conuocatis amicis, vicinis, & consanguineis nomine feriosè exclusio fuerit contractum, quod docuit Abb. in d. cap. cum inhibitiō, & ex Oldrad. Ioan. Lup. Roland. & aliis, quos refert & communem dicit Mascard. de probat. concl. 297. num. 9. Gom. 49. Tauri, n. 1. vers. ex quo, Couar. d. c. 6. in princ. num. 20. Sernant. l. 6. Tauri, num. 25. Sed falsum docent, peiusque pro hac sententia adducunt Nauar. in man. c. 22. num. 7. licet enim ille id admittat ubi inualuit consuetudo ut sine denuntiationibus fiat Matrimonium ad valuas Ecclesiæ, vel aliarum in præsentia cognatorum & vicinorum, post Trid. tamen aperte docet contrarium esse resoluendum, quo etiam casu loquuntur Palcoth. d. c. 9. num. 4. & seqq. Peregrin. d. art. 24. num. 65. Gütier. pract. lib. 2. q. 4. num. 13. Hentiq. lib. 1. c. 5. §. 1. & post gloss. hic verbo publicè, & alios, quos refert Sanch. lib. 3. disp. 1. n. 10. Nec obstat Abb. Panorm. fundamentum quod scilicet iura in hac specie solum exigunt, ut Matrimonium in facie Ecclesiæ contrahatur iuncta no-

tissima significatione nominis Ecclesie pro fidelium collectione, cap. Ecclesia, de consecrat. dist. 1. quamvis enim hæc significatio recepta sit, receptor tamen, & frequentior est alia, pro templo materiali, vt in tit. de Ecclesiis adific. & sæpe alibi, & in hoc sensu ponitur in d. c. cum inhibito, ibi, in Ecclesiis per presbyteros, iunctis, sequentibus, ubi etiam præcipit quod in Ecclesia fiant denuntiationes, vnde cum expresse requiratur hanc solemnitatem, qui sine ea contrahunt, clandestinè contrahere merito dicuntur.

- 22 Tertio colliges tutum non esse, quod de foro conscientie scribit Soar. de censur. tom. 5. dist. 50. sect. 1. num. 10. resoluens in eo foro censendam legitimam prolem susceptam ex Matrimonio nullo clandestino hoc modo sine denuntiationibus contracto, si in conscientia, & rei veritate constet parentes habuisse bonam fidem; quæ sententia iurati videtur ex eorum doctrina, qui resoluunt presumptionem iuris & de iure non habere locum in foro conscientie data veritate in contrarium, vt in terminis cap. is qui fidem, supr. de sponsalib. in quibus communiter constituunt primum Matrimonium præsumptum non habere locum in conscientia si sponsus consensum coniugalem non habuit in actu copulæ, sed in conscientia debere remanere cum secunda in quam verè consensit, vt post antiquiores receptum testatur, & sequitur Covarr. de sponsal. part. 1. cap. 4. §. 1. num. 9. & tanquam indubitatum supponit Sanch. lib. 7. disp. 37. num. 9. ad med. Sed contrarium in nostro proposito necessarid resoluendum existimo, quod scilicet etiam in conscientia illegitimi sunt filij, qui ex Matrimonio clandestino stante impedimento dirimente suscepti sunt, quamvis parentes in rei veritate illud ignorauerint, & in conscientia de ipsorum bona fide constet; ratio est quia effectus hic legitimatis, vtroque foro tam conscientie, quam exteriori non aliunde pendet quam ex legis auctoritate, quæ illos tantum legitimos facit, quos vt tales approbat; at verò ex supr. resolutis constat legem Canonicam expresse non approbare vt legitimos, sed potius vt illegitimos damnare filios susceptos ex Matrimonio nullo propter iuris impedimentum, quamvis parentes illud ignorarent, si sine denuntiationibus contractum est, ergo non oportet inter vnum & alterum forum distinguere, quamvis impugnare contendat Faiard. d. tract. n. 181.

- 23 Nec obstat arg. in simili de terminis d. c. is qui fidem, nam adhuc in illis in foro conscientie procedere decisionem illius text. tenent grauissimi DD. sed si communis sententia contraria esset indubitata, longè diuersa est ratio de illis ad nostros terminos, si aduersus Matrimonium non ex legis pendere auctoritate, sed ex consensu contrahentium, sine quo non potest subsistere, c. sufficiat 27. q. 1. l. nuptias, ff. de reg. iuris, & ideo licet lex ex copula post sponsalia præsumat consensum coniugalem, si tamen constet in conscientia, & rei veritate coniugalem non adfuisse consensum, non potest inde Matrimonium resultare, quod conscientiam obliget, quemadmodum in fortioribus terminis si quis verba exprimat consensum de præfenti importancia, & tamen interiorem consensum non habuerit, non potest in conscientia Matrimonium indicari, vt decidit text. in c. tua nos 26. supr. de spons. ubi notant omnes, & latè disputat Sanch. lib. 1. disp. 7. cum seqq. In nostro verò proposito cum totum pendeat ex legis auctoritate, quæ hoc casu non vult prolem vt legitimam approbare, resoluendum est illegitimam esse tam in exteriori, quam in interiori conscientia foro.

- 24 Quarto colliges falsam videri limitationem, quam tradunt Covarr. d. cap. 6. in initio, num. 1. in fine, & Gabriel. d. conclus. 4. num. 19. & Sarmient. lib. 1. select. c. 6.

n. 7. resoluens quod si Matrimonium contrahatur in mortis articulo cum muliere ex qua egrotans prolem suscepit, eam fieri legitimam, quantumcumque clandestinè sine denuntiationibus sit celebratum, fateor enim non existente impedimento dirimente inter contrahentes in mortis articulo Matrimonium esse licitum, & prolem antea susceptam legitimari, vt resoluunt Gomez l. 9. Tauri, num. 59. Molin. de primog. lib. 5. cap. 5. num. 25. Spin. in spec. testam. gloss. 1. §. a prior. à n. 104. At verò minime placere potest quod stante impedimento dirimente (qui sunt termini de quibus loquimur) legitimitur proles antea suscepta per tale Matrimonium nullum in rei veritate, & clandestinè contractum contra generalem decisionem text. in cap. cum inhibito, §. 1. de clandest. desponsat. qui absque illegitimis facit filios ex tali coniunctione clandestinè susceptos, non solum præsumendo præsumptionem iuris & de iure parentes habuisse malam fidem, sed insuper statendo, vt illegitimi sint, quamvis de bona fide ipsorum parentum appareat: quare, præsumptio bonæ fidei resultans ex necessitate contrahendi, in eo articulo nullum potest quoad hoc filius præferre subsidium.

In gloss. Sententiam, ibi, argument. contra C. de liberis, caus. 1. l. ult. Licet gloss. non soluat argument. in eiusdem solutione maximè laborant DD. in præfenti, quia scilicet in illa l. ult. filij nati pendente lite super statu matris sequantur conditionem, quæ de matre indicabitur, ita vt ferui fiant si contra matris libertatem fuerit iudicatum; at verò in nostro text. filij nati pendente super validitate Matrimonij legitimi iudicentur, quamvis contra Matrimonium feratur sententia illud inuallidum pronuntians. Quare Abb. Panor. hic num. 6. respondet respectu legitimatis in ipso tempore conceptionis, & non sententie, at verò respectu libertatis inspicere tempus post litem contestationem. Card. verò Zabar. opposit. 1. resp. finorem est filiorum quod expectetur exitus sententie, quia potest mater ingenna pronuntiare; Bur. num. 7. quæ non lequitur Præpos. num. 5. ait differentie rationem in eo stare, quia status libertatis non imprimi conceptu libertatem, sed bene status Matrimonij conceptu legitimatatem.

In gloss. Nutriantur, fin. ibi, index summariæ cognoscit. d. & c. Singulariter gloss. iudicem instruit circa modum assignandi alimenta filio lite pendente, quem pater filium esse negat, debet enim summariam præmittere informationem, & si præsumptio aliqua sit pro filio, debet interim per iudicem pronuntiare vt aliam, lequantur omnes hic, Covarr. pract. cap. 6. n. 8. Dec. reg. 365. Molin. de primog. lib. 2. c. 16. n. 30. Soar. de Pace in pract. tom. 3. c. 4. §. 3. num. 10. Lara in l. si quis à liberis, §. si vel parens, à n. 42. ff. de liber. agnos. d. Barbosa in l. 1. p. 1. n. 58. ff. sol. matrim. Valac. consulta. n. 10. & 12. plenè Surd. de aliment. tit. 1. q. 110. n. 10. qui omnes prædictæ præsumptionis exempla proponunt, quando filius est in possessione filiationis, vel communis existimatione filius reputatur, vel primam sententiam pro se reportauit, à qua est appellatum, nam pendente appellatione alendum esse decidit text. in l. si in stirna, §. de inofficio, ff. de inofficio test. Vtrum verò cautio de reddendis alimentis si in causa filius incurrat ab eo sit exigenda, vide Covarr. n. 7. Molin. num. 4. Valac. n. 7. proxime citatis locis.

SUMMARIUM.

- 1 Verbo viri & mulieris standum est an aliquis sit etrum filius, nisi expresse ostendatur. 2 Viciu

Qui Filij sint legitimi, Tit. XVII. 575

- 2 Vicinia fama multum valet in probanda filiatione.
- 3 Filiatio minime probatur ex sola alimentorum praestatione, nisi vi filio praesentetur.
- 4 Filiatio plene probatur ex confessione & nominatione parentum verè & principaliter propter se factam accedentibus alijs indicijs.
- 5 Nominatio patris in libro suo probat filiationem.
- 6 Legitima aut statim in vita patris peti possit si religionem ingrediatur, ostenditur.

Cap. Transmissæ. III.

Maritus & vxor quando negant aliquem esse suum filium, sed v.g. pietatis causa illum nutrivisse asserunt, quâvis à vicinia spuris credatur; tamen standum est verbo viri & mulieris nisi certis indicijs & testibus constet esse eorum filium. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Host. Butr. Anchor. Panorm. Prapof. Alex. de Neuo, Canif. Cujac. Viuian. in ration. lib. 4. iuris Pontif. pag. 98. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 593. remissive Casal. in annot. & Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Ant. August. collect. 1. Decret. lib. 4. tit. 18. c. 3. & est post Concil. Lateran. p. 8. c. 11.

Quamvis à vicinia, qua ipsum filium, &c.] Notatur ad hoc, quod in probanda filiatione multum valet fama viciniae, ut per Couar. de sponsal. p. 2. c. 8. §. 3. n. 10. Paleoth. de nothi & spuris. c. 22. n. 2. Menoch. de arbitr. casu 79. n. 86. & de presump. lib. 6. presump. §. 3. n. 43. Anton. Monach. Lucens. decif. 56. n. 7. & 15. Mascard. de probat. concl. 79. 1. Fulv. Pacian. cod. tract. lib. 2. c. 6. n. 29. & 31. Sim. de Præcis conf. 13. n. 5. Rot. decif. 273. n. 11. p. 4. divers. & in terminis probationis primi Matrimonij post contractum secundum Nicol. Superan. conf. 65. n. 4. Petr. Albingan. conf. 67. n. 9. tom. 1. conf. Matrim. Buratt. decif. 520. n. 5. cum seqq. hinc instructes Advocatos ad probandam filiationem quod tres faciant articulos. Primum quod ex viro, & vxore, seu concubina domi retenta natus est, secundum quod pater eum filium nominavit, & agnovit; tertium quod communi voce viciniae filius existimatus est: confirmaturque ex his omnibus, quæ Doctores tradere solent de vi, & auctoritate communis famæ, iuxta text. in l. 3. §. eiusdem; ibi, consentientis famæ confirmat, ff. de testib. & quæ plene consequuntur Duen. reg. 299. Garc. reg. 187. Mascard. concl. 753. Fulv. Pacian. lib. 1. c. 49. à princ. & à n. 33. Menoch. de presump. lib. 1. pres. 89. n. 28. cum seqq.

Quod cum pietatis intuitu nutrivissent.] Vnde ex sola alimentorum praestatione, vel collatione in Matrimonio cum possint fieri pietatis causa filiationem minime probari, resolvunt Surd. de aliment. tit. 9. q. 7. n. 9. cum seqq. Valasc. conf. 176. n. 13. Si vero educationem, & alimenta praestet aliquis cuicumque vi filio, tunc filiationem ex hoc commodè probari, arg. l. 1. §. ad questionem, ff. de quest. & l. quidam 13. 2. de verbor. oblig. resolvunt Couar. de spons. p. 2. c. 8. §. 3. n. 3. Mascard. concl. 795. & seq. Menoch. d. lib. 6. presump. §. 3. n. 32. Valasc. conf. 134. n. 4.

Standum est verbo viri, & mulieris.] Notatur ad hoc, quod ex confessione, & nominatione parentum verè & principaliter propter se facta accedentibus alijs indicijs plene probatur filiatio; vide Couar. d. c. 8. §. 3. n. 7. Duen. reg. 34. cum seq. Paleoth. c. 23. n. 2. Menoch. casu 89. n. 87. Mascard. concl. 790. à princ. Surd. conf. 1. n. 97. Seraph. decif. 1282. n. 2. eoque maxime cum nominationes sunt plures, Roland. conf. 22. n. 27. lib. 3. Parif. conf. 10. n. 56. lib. 2. Menoch. d. casu 89. num. 81. Buratt. decif. 520. n. 20. vnde nominationem patris in

libro suo probare filiationem dicunt Menoch. d. presump. §. 3. n. 57. & conf. 714. n. 18. Anton. Monach. Florent. decif. 61. n. 8. & 9. quæ quidem nominatio filiationem probat etiam si emanaverit ab vno parente, de cuius bonis, & hereditate agitur: Mascard. concl. 790. n. 12. & non solum probat contra patrem nominantem: sed etiam contra eius heredes, & contra alium tertium, ut per Paleoth. d. c. 22. n. 4. & 5. Menoch. d. casu 89. n. 7.

In gloss. Nota, ibi, dicunt quidam quod erant facti Monachi, &c. Vult gloss. filios vita patris si religionem proficiantur statim posse petere legitimam, quod communiter DD. colligunt ex text. in cap. cum simus, in fine, supr. de Regul. de cuius intellectu, & duabus contrariis communibus sententiis in hac questione vide ultra ordinarios ibi, & hic, Abb. in cap. in praesentia, n. 59. & Dec. n. 67. supr. de probat. plures de quibus Couar. c. 2. n. 7. de testam. Duen. reg. 256. sim. 6. Mench. illustr. c. 37. n. 10. Nan. comment. 2. de regul. n. 48. Perez l. 1. gloss. 1. pag. 75. vers. dubitatur, tit. 2. lib. 1. Ordin. Gu-tier. canon. lib. 2. c. 3. à n. 71. Crass. recept. §. legitima, q. 12. num. 5. Fr. Emman. quest. Regul. tom. 1. q. 80. art. 2. Ceval. commun. contra commun. q. 342.

S V M M A R I V M.

- 1 Illegitima proles est quam viro vivente vxor ex adulterio concipit sine cum adultero, sine cum viro moretur.
- 2 Spurijs consensu sunt omnes, qui ex illis nascuntur, qui Matrimonium contrahere non poterunt, remissive.
- 3 Pater ubi non succedit, nec filius succedere potest.

Cap. Causam, quæ. j. IV.

Proles, quæ nascitur ex muliere, & alio viro quem habet ut maritum, dum vivit verus maritus, est illegitima. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Host. Butr. Anchor. Panorm. Prapof. Alex. de Neuo, Canif. Cujac. Viu. in ration. lib. 3. iuris Pontif. pag. 99. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 594. remissive Ximen. in concord. part. 1. refertur ab Anton. August. collect. 2. Decret. lib. 4. tit. 18. c. 4. & reliquæ partes ubi sunt docet gloss. 1. hic verba muliere.

Collige ex text. spurios censendos esse omnes, qui ex illis nascuntur, qui Matrimonium contrahere non poterunt, sed vide quæ dixi ad cap. tanta, verbo si autem vir, infr. hoc tit.

Notatur ad hoc, quod ubi pater non succedit, nec filius succedere potest, ut per Couar. de sponsal. p. 2. c. 8. §. 5. n. 1.

S V M M A R I V M.

- 1 Questio natiuitatis residens in causa civilis hereditatis qua vertitur coram iudice seculari ad Ecclesiasticum est remittenda, & n. 2.
- 3 Natalium causa Ecclesiastica pendente coram Ecclesiastico non potest secularis iudex in causa principali hereditatis procedere.
- 4 Index Ecclesiasticus, ad quem causa natalium, vel alia spiritualis remittitur, potest opponere exceptionem illam prafigere terminum peremptorium intra quem probare teneatur, non vero index Ecclesiasticus, n. 5.

6 Declara

6 Declaratur text. in presenti.

8 Filius ex illicito coitu natus presumitur potius spiritalis quam naturalis.

9 Matrimonium presumitur quoad liberorum legitimationem cohabitantis vita functis.

10 Matrimonium presumitur quoad filios precessisse inter viuos concurrentibus alijs præter cohabitationem coniecturis.

11 Cohabitatio hodie efficere nequit Matrimonium.

CAP. Lator. V.

1 Causa natiuitatis opposita petenti hereditatem coram iudice seculari, spectat ad Ecclesiasticum, & si intra duos menses pars non probat quod obiicit, iudex laicus de hereditate indicare potest, ac si non ageret de causa natiuitatis, sed hoc debet intimari a iudice Ecclesiastico. Colligunt ex Ordin. Abb. Antiqui. Innoc. Collect. Zab. Ioan. Andr. Host. Butr. Anchar. Panorm. Prapof. Alex. de Neno, Canis. Cujac. Vbian. in ration. lib. 4. iuris Pontif. pag. 100. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 594. remissum Calal in annot. & Ximen. in concord. p. 1. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decret. lib. 4. tit. 18. c. 5.

2 Coram seculari iudice super hereditate, &c. Notatur ad hoc, quod questio natiuitatis residens in causa civilis hereditatis, quæ vertitur coram iudice seculari, ad Ecclesiasticum est remittenda, concordat text. in cap. suam, sup. de ordine cognit. vide Mant. dialog. 42. Cou. de sponsal. p. 2. c. 8. §. 3. n. 4. Garc. reg. 353. D. Barbof. in l. Titia, n. 22 ff. solut. Matrim. quod procedit quando causa legitimitatis, seu natalium pendet ex aliqua questione iuris, veluti utrum Matrimonium sit legitime contractum, & validum, non ita si versetur circa factum solummodo, veluti quia dubitatur an Matrimonium fuerit contractum de facto inter personas habiles ad contrahendum, Conar. d. c. 8. §. 12. num. 3. Garc. reg. 253. n. 12. Menoch. conf. 366. n. 11. D. Barbof. d. l. Titia, n. 22. §. 3. vers. secunda principalis conclusio, Cenal. commun. contra commun. q. 403. Cabed. p. 1. decis. Lustr. arefco 102. vbi refert questionem facti in proposito diei quando solum dubitatur an Matrimonium contractum sit, & questionem iuris quando patres fatentur Matrimonium de facto contractum esse, sed negant valuisse.

3 Et tunc seculari dominio, &c. Notatur ad hoc, quod pendente causa natalium coram Ecclesiastico non potest secularis iudex in causa principali hereditatis procedere, vide Marant. de ordin. iudic. p. 4. dist. ult. a princ. Corral. miscellan. lib. 2. c. 5. Gutier. de iuram. confirm. p. 1. c. 2. num. 14. D. Barbof. in d. l. Titia, num. 7.

4 Intra duos menses. Notatur ad hoc, quod iudex Ecclesiasticus, ad quem causa incidens natalium, vel alia spiritualis remittitur, potest opponenti exceptionem illam præfigere terminum peremptorium, intra quem ea probare teneatur, & vt eo elapso amplius non audiat, & iudex secularis in causa principali possit procedere, vt docent in presenti, Butr. n. 5. Abb. n. 4. Zab. oppos. 2. & Prapof. num. 4. quod confirmant ex multis, quæ circa præfinitionem termini ad probandam exceptionem, nullitatem, vel appellationem prosequendam, notant DD. per text. ibi in cap. personarum, de appellat. & Marant. de ordin. iudic. p. 6. de appellat. n. 194. Duhen. reg. 42. limit. 22. Lancel. de attent. p. 2. c. 12. an. pl. 13. & seq. c. 17. a n. 129. & p. 3. c. 23. n. 98. & c. 2. q. 16. & alij, de quibus Cened. ad Decret. collect. 17. a princ.

5 Non potest conuerso iudex secularis, qui de cau-

sa principali hereditatis cognoscit, præfigere partibus terminum, intra quem causa incidens spiritualis terminetur coram Ecclesiastico ad quem remittitur, quia iudici Ecclesiastico, qui in spiritualibus inspectus est, ex reg. cap. solite, de maior. & obed. legem imponere non potest, vt in simili ait text. in cap. ex informata. ne 50. de appellat. vbi notant Dec. n. 3. post Bart. in l. 2. ff. de re iudic. vbi sequitur sal. n. 12. & Rip. n. 7.

Illud tamen in præfinitione adpertendum demum text. in presenti, loquentem de præfinitione termini duorum mensium ad expediendam causam illegitimitatis, intelligi non ita distincte, sed quando conuicta malitia, vt erat in casu huius text. in quo causa poperabat coram Episcopo Noruic. qui causam ex poperabat: itaque Papa mandauit Episcopo, vt causam intra duos menses expediret, alias quod remitteret causam bonorum determinandam in iudiciis secularibus, ita Put. lib. 1. decis. 123. in antiq.

Sublaro appellationis obstaculo. De vi & effectu huius clausule vide in meis remissionibus de determinationibus, & clausulis, clausul. 7. & in tract. de clausul. claus. freq. claus. 9. & dixi ad cap. pastoralis, sup. de appellat.

Probare legitime, &c. Notatur ad hoc, quod illegitimitatem allegans debet illam concludere probis, vt per Caputaq. decis. 150. p. 2. vbi n. 9. dicitur requiri probationes luce meridiana clariores, Caualer. decis. 79. n. 1.

In gloss. Probare, pen. Notatur ad hoc, quid sit ex illicito coitu natus presumitur potius spiritus, quam naturalis, & sic incapax, vt per Menoch. de presumpt. lib. 6. q. 54. n. 3. & conf. 318. n. 14. Sord. de element. tit. 1. q. 10. n. 15.

In ead. gloss. ibi, Et mortuo, &c. Notatur ad hoc, quod cohabitantis vita functis, etiam inter Pontificum quoad liberorum legitimationem Matrimonium præsumitur, vt per Couar. de sponsal. p. 2. c. 1. n. 6. Menoch. de presumpt. lib. 3. q. 1. n. 7. Concurrentibus autem alijs præter solam cohabitationem coniecturis quoad filios præsumitur Matrimonium precessisse inter viuos, Mascard. concl. 102. n. 7. Menoch. conf. 199. a n. 48. Franc. Molin. de ritu nup. lib. 1. comp. 12. n. 7. vbi n. 26. quod hodierno iure cohabitatio efficere nequit Matrimonium, nouus enim consensus requiritur, & forma Concilij, Spin. in speculo testam. gloss. 14. princ. n. 61. post princ. Matienl. gloss. 1. rubr. tit. 1. n. 5. lib. 5. noue recog. Sola tamen cohabitatio sufficit ad probandum Matrimonium ad effectum legitimitatis prolis, Felin. in cap. illud, n. 13. de presumpt. Canon. conf. 52. n. 3. Put. decis. 103. in fine lib. 2. in correctu, & aut etiam ad effectum successionis, in quo sufficiens leuior probatio; iuxta conf. Gemin. 17. num. 2. quod perpetuo Rot. sequitur, & signanter apud Cui. de Grass. decis. 6. qui filij sint legitimi, Seraph. decis. 1282. num. 6. & decis. 1099. n. 1. Rot. decis. 337. num. 1. & 10. p. 1. & decis. 34. n. 19. p. 2. diuers. & decis. 106. num. 8. p. 1. recent. Caualer. decis. 443. num. 2. & in P. nera legitimitatis 30. Ianuarij 1606. coram P. sent. Verum quando constat de malo initio, nempe de concubinato præcedente, cohabitatio est levis coniectura, per decis. Caputaq. 210. p. 2. Rot. decis. 244. n. 2. inter impressas post vol. 2. consil. Farin. videndum hac materia Menoch. de presumpt. lib. 3. presumpt. ex num. 67. Greg. decis. 247. num. 4. Beltramin. num. 2. Caualer. decis. 142. n. 1. quod procedit etiam vbi constat de initio infecto, nempe de concubinato, licet tunc requirantur coniecturæ, & præsumptiones plures, & fortiores Seraph. decis. 978. n. 7. Caualer. decis. 79. n. 1.

In ead. gloss. ibi, Quia habetur pro filio, &c. Ad probandam filiationem regulariter loquendo non requiritur

runtur copulatiue tria illa, de quibus hæc gloss. videlicet quod quis sit in possessione filiationis, & quod possideat bona paterna, & quod sit natus de ea, quæ vxor credebatur, sed alternatiue vnumquodque sufficit, vt dicit Dec. in conf. 5. 4. in fine, Alexand. conf. 51. n. 2. & 5. lib. 1. Gozadin. conf. 12. n. 31. 32. & 37. Patil. conf. 10. n. 72. & 73. lib. 2. Paleot. de nobis, & spuris, c. 12. n. 2. verficimus, usque ad fin. Mench. illustr. q. 85. n. 20. Rot. in Parmen. status, verfic. & quamvis 27. Aprilis 1622. coram Reuerendiss. D. meo Cocchino Decano.

S V M M A R I V M.

- 1 Filij naturales legitimantur per subsequens parentum coniugium, spurij vero non.
- 2 Filius naturalis natus ante Matrimonium legitimus efficitur, si illud postea inter parentes subsequatur.
- 3 Conditionis inæqualitas inter contrahentes non impedit quin filij naturales per Matrimonium postea subsequuntur efficiantur legitimi.
- 4 Instrumenta dotalia de iure Canonico in Matrimoniis necessaria non sunt.
- 5 Filij suscepti extra concubinatum per subsequens Matrimonium de iure Canonico legitimi efficiuntur.
- 6 Filij naturales ancille per subsequens Matrimonium cum ea contractum scienter legitimi efficiuntur.
- 7 Filij per subsequens Matrimonium legitimi efficiuntur, non obstantibus intermediis parentum nuptiis.
- 8 Filij naturales legitimantur per subsequens Matrimonium contractum in mortis articulo, vel a sehe deinceps.
- 9 Matrimonio in mortis articulo contracto legitimantur filij ante suscepti, etsi afforent substituti conditione, si sine liberis.
- 10 Per Matrimonium aliis validum, clandestinè tamen celebratum legitimatur proles ante suscepta.
- 11 Denuntiatio omisso nec reddit Matrimonium nullum, nec prolem illegitimam.
- 12 Naturalis filius, vt per subsequens parenti Matrimonium fiat legitimus, sufficit Matrimonium inter eos esse ratum, quamvis non sit copula consummatum.
- 13 Legitimitas, que fit per subsequens Matrimonium, iuris fictione retrotrahitur ad tempus natiuitatis.
- 14 Filij per subsequens Matrimonium sunt verè & propriè legitimi, non Principis privilegio, sed auctoritate iuris.
- 15 Legitimus per subsequens Matrimonium non perdit legitimationem, licet patri sit ingratus.
- 16 Matrimonium non potest ita contrahi quòd filij antea suscepti non legitimantur.
- 17 Feudi ad successionem admittuntur legitimi per subsequens Matrimonium.
- 18 Legitimati per rescriptum Principis ad feudi successionem non admittuntur.
- 19 Emphyteusim Ecclesiasticam obtinere, in eaque succedere possunt filij legitimi per subsequens Matrimonium.
- 20 Legitimati per rescriptum Principis ad emphyteusim Ecclesiasticam successionem non admittuntur.
- 21 Legitimationem à Papa impetrare debent volentes in Ecclesiastica emphyteusi succedere cum clausula, vt bona Ecclesiastica possint obtinere.
- 22 Maioratum ad successiones admittendi sunt legitimi per subsequens Matrimonium, & præferendi filiis secundis, qui nati sunt ex eisdem parentibus legitimo Matrimonio iam coniunctis.
- 23 Filius naturalis primò natus ex concubina an sit præferendus filio secundò genito ex legitimo Matrimonio, quod est postea contractum cum alia, qua de Barbof. Collect. Tom. 11.

- functa sequutum fuit postea Matrimonium cum concubina, remissum.
- 24 Legitimati per subsequens Matrimonium possunt ad sacros Ordines promoueri, & in Episcopos eligi.
 - 25 Cardinalatus ad celsitudinem ascendere, non possunt legitimati per subsequens Matrimonium.
 - 26 Substitutum excludunt legitimati per subsequens Matrimonium, si restator dixerit, si sine liberis de legitimo, vel ex legitimo Matrimonio, &c.
 - 27 Legitimati per subsequens Matrimonium ad retrahuntur summi admittendi.
 - 28 Nobilitate parentum gaudent legitimati per subsequens Matrimonium.
 - 29 Donatio ineta terminos l. si vnquam, C. de reuocandis donat. reuocatur per natiuitatem filiorum naturalium subsequuto postea inter parentes Matrimonio.
 - 30 Naturales filij solummodo per subsequens Matrimonium legitimantur.
 - 31 Naturalis filius quis dicatur ad effectum legitimationis per subsequens Matrimonium ostenditur.
 - 32 Tyrannus si rem habeat cum aliqua muliere per vim, filius inde natus non erit spurius quoad matrem.
 - 33 Clerici in minoribus beneficiis obtinentis filius legitimatur per subsequens Matrimonium cum ipsius matre contractum.
 - 34 Filij suscepti à Monacho, vel Moniali intra annum professionis per subsequens Matrimonium legitimi efficiuntur.
 - 35 Filij nati ex parentibus simplici castitatis voto adstrictis legitimi sunt subsequuto Matrimonio.
 - 36 Votum simplex, quod post duos nouitiatus annos fit in Soc. I. E. S. V. reddit emittentes inhabiles ad Matrimonium validè contrahendum.
 - 37 Filij suscepti ab eo, qui mortua vxore cum alia, ex qua filios prima viuente suscepit, Matrimonium contrahit, non legitimantur per illud.
 - 38 Incestuosus filius ex dispensatione Papa legitimatur per subsequens Matrimonium.
 - 39 Filij ex Matrimonio prohibito nati legitimantur, si fuit obtemperata dispensatio ad validandum Matrimonium, & ad legitimandam prolem, quamvis quoad Matrimonium non potuerit habere effectum propter superuenientiam mortis alicuius ex parentibus.
 - 40 Dispensare potest Summus Pontifex in radice Matrimonij quoad legitimationem etiam post mortem alterius ex coniugibus, si dispensatio per parentes in vita petita fuerat.
 - 41 Filius natus ex coniugato & soluta ignorante impedimentum, an per subsequens Matrimonium fiat legitimus ostenditur, & n. 42.

C A P. Tanta. VI.

Filij naturales, id est, ex soluta & soluto geniti per subsequens Matrimonium legitimi efficiuntur; spurij vero, qui ex coniugato, & soluta nati sunt, non legitimantur. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Host. Butr. Anchar. Panorm. Præpos. Alex. de Neno. Canis. Cujac. Cened. collect. 68. Viu. in ration. lib. 4. inris Pontif. pag. 100. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 594. remissum Casal. in annot. & Ximén. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Ant. Angust. collect. 1. Decretal. lib. 4. tit. 18. c. 6. & est post Concil. Lateran. sub Alex. 111. p. 33. c. 1.

Collige ex text. in prima eius parte filium naturalem natum ante Matrimonium legitimum effici, si illud postea inter parentes subsequatur, docent in presenti, Butr. n. 2. & 4. Zabar. n. 2. Anchar. num. 10. & Abb. n. 4. & 10. Villadieg. de irreg. c. 16. versiam aduertendum, Morquech. de bono dinis. lib. 4. c. 6. n. 17. Cuch. lib. 2. inf. maior. tit. 21. n. 129. & 140. Sanctarel. var. resol. q. 22.

42. *Conar. de spons. p. 2. c. 8. §. 2. Duen. reg. 350. Ant. Gom. l. 50. Tauri, a. n. 55. Gabr. lib. 6. commun. tit. de legitimat. conclus. 1. Cardinal. Mantica de conceit. ultim. volunt. lib. 1. tit. 12. Viuiam. tom. 1. commun. opin. lib. 5. tit. 16. n. 1. vers. & hinc est pag. 754. Vezin. tom. 2. lib. 6. tit. 47. num. 76. cum segg. pag. 195. Peregrin. de fideicom. art. 24. Bernard. Graue. ad practicum Camera Imper. lib. 2. conclus. 24. Menochius de presump. lib. 4. q. 81. & remedio 1. adipiscend. num. 42. & consil. 15. num. 19. & consil. 16. & consil. 17. 4. num. 6. Mench. vsufrequent. lib. 3. cap. 42. Azorius institut. moral. p. 2. lib. 2. cap. 13. col. 162. cum segg. Perez tit. 2. lib. 5. Ordin. pag. 97. Sard. de aliment. tit. 1. quest. 3. num. 107. & tit. 2. quest. 15. num. 32. & tit. 8. privileg. 67. D. Barbosa in rubr. ff. solut. matrim. part. 2. num. 109. Cald. Pereira de nominat. quest. 2. 1. num. 40. cum segg. plures ex antiquioribus refert Cened. ad Decretal. collect. 68. Valer. Reginald. in praxi fori penitent. lib. 30. num. 69. & lib. 41. n. 357. Campan. in diuersorio iuris Canonici, rub. 11. cap. 13. num. 124. cum segg. Aloyf. Rice. in collect. decif. part. 1. collect. 107. Bellet. disquisit. cleric. part. 1. tit. de discipl. cleric. §. 3. Alexand. Trentacinq. variar. resol. lib. 1. tit. de legitimat. resol. 1. Paschal. de viribus patria potest. part. 2. cap. 4. ex num. 54. ad 100. Petr. Gregor. Syntagm. iuris part. 3. lib. 4. c. 6. Ioan. Bapt. Laderch. Imolen. conf. 124. Fachin. controuerf. lib. 3. cap. 50. cum segg. & lib. 4. c. 54. & 55. & lib. 10. cap. 71. Anton. Merenda lib. 4. controuerf. cap. 17. Octau. Bammacat. in cap. naturales, si de feudo de funct. cont. in vrbis feudo. Mieres de maioratu, part. 2. quest. 1. Montaleg. de exercit. pract. action. lib. 2. cap. 1. §. 3. nonissimè Faiard. in tract. de legitimat. per subsequens Matrimonium, fetè per totum, & ex Berol. consil. 12. num. 36. & 37. in 2. aduertit Ioan. Bapt. Costa de facti scient. & ignorat. cont. 2. dist. 12. num. 44. quod dispositio huius text. procedit in fauorem filiorum, qui non peccauerunt, secus quoad ipsos parentes.*

3. Amplia primo procedere conclusionem etiam data conditionis inaequalitate inter contrahentes, vt quia femina sit vilis conditionis, aut meretrix, vir autem nobilis, & honestus, nec iure Caesareo, nec Pontificio impediatur nobilis ducere vilem, vt per Menoch. consil. 18. per totum, & praecipue à num. 6. & consil. 24. num. 28. Burg. consil. 6. num. 12. Gregor. l. 1. verbo se casa, tit. 13. part. 4. Peregrinus de iure fisci, lib. 3. tit. 17. num. 2. Put. part. 3. decif. 8. Cald. Pereira de nominat. q. 21. à num. 77. Fachinaum controuerf. lib. 3. c. 53. Aloyf. Rice. d. collect. 107. Octau. Caheberan. Pedem. decif. 154. Peregr. de fideicom. art. 24. num. 51. Ioseph. Ludonic. concl. 26. num. 11. datè Mench. controuerf. vsufreq. lib. 3. cap. 41. vbi asserit hanc opinionem procedere quoad validitatem matrimonij, non bene tamen negat obtinere quoad alios iuris Ciuilis effectus Mieres de maior. part. 2. quest. 1. n. 59. Paschal. d. cap. 4. n. 68. Alexand. Trentacinq. de subtit. part. 4. cap. 7. num. 45. & variar. resolut. lib. 1. tit. de legitimat. resol. 1. num. 4. Fufar. de subtit. quest. 409. à num. 94. vsquo ad n. 104. Anill. Gall. de except. tit. 1. part. 1. except. 2. n. 8. q. ad 92. & tit. 4. p. 2. except. 27. n. 216. Faiard. d. tract. de legitimat. per subsequens matrim. membr. 3. n. 108. Sanctarel. d. q. 22. n. 7.

4. Secundo etiam Matrimonium subsequens contrahatur dotalibus instrumentis non adhibitis, cum de iure Canonico (quod in causis matrimonialibus semper praenaleat Ciuili cap. penult. & ult. de secund. nupt.) necessaria non sint. Vide Duen. d. reg. 350. l. 1. m. 1. Mantie. n. 1. Peregr. n. 54. dictis locis, Sanchez de matrim. lib. 3. dist. 44. n. 2. vers. nec textus, Thesaur. Pedem. decif. 83. sub num. 1. Vezin. tom. 1. commun. opin. lib. 6. tit. 47. num. 79. Francisc. Viu. Neapol. decif. 619.

num. 21. Fachin. lib. 3. controuerf. §. 51. Bernard. Graue. ad pract. Cam. imper. lib. 2. concl. 141. confid. 1. n. 19. cum segg. Azor. institut. moral. p. 2. lib. 2. c. 13. quest. 2. Mench. vsufreq. lib. 3. c. 41. num. 3. Ceuall. commun. contra co. mun. quest. 91. Rammar. in d. cap. naturales, quest. 2. num. 29. & quest. 14. à num. 115. vsque ad 138. Anill. Gall. d. tit. 4. part. 2. except. 27. n. 214. Arelan. de ratione iuris, & iur. Imper. lib. 4. cap. 5. n. 7. Faiard. d. memb. 3. n. 203. Basil. Pont. de Sacrament. matrim. lib. 1. c. 1. §. 8. ex n. 18.

Terio amplia quamvis extra concubinatum suscepti sint, vt per Peregrin. d. art. 124. n. 53. Bernard. Graue. d. concl. 141. confid. 1. n. 12. licet Gabr. d. concl. 1. n. 56. resoluat hanc opinionem procedere iuxta ius Pontificium, secus dicens de iure ciuili, ac promittit legitimatos successores incapaces videti, cum in materia successuonum illud attendatur.

Quarto amplia etiam in filiis ancillae, nam per subsequens Matrimonium cum ea scienter contrahant filij naturales legitimi sunt, cum de iure Canonico validum contrahatur Matrimonium cum ancilla eius nota conditione, c. 1. & 2. de coniug. seru. Ita docet Greg. per text. ibi in l. 1. in fine, tit. 1. p. 2. Syluest. Alodbrandin. §. fin. n. 10. Instit. de nupr. Ludou. de Sanctis in tract. de naturalibus liberis. cap. de legit. n. 10. Menoch. conf. 22. §. n. 7. 1. Campan. d. rub. 11. c. 33. n. 33. Sanchez de Matrim. lib. 1. disp. 20. n. 12.

Quinto amplia procedere huius text. decisionem non obstantibus nuptiis intermediis, nam si alter parentum contrahat Matrimonium cum alio, vel cum alia post susceptos filios, si tamen defuncto altero coniuge inter se concubinus, & concubina Matrimonium contrahant, legitimantur filij antea habiti non obstant te Matrimonio intermedio, ita docent Abb. l. 1. n. 1. & Praepos. n. 7. Couart. d. §. 2. n. 14. Petr. Greg. Syntagm. iuris, p. 2. lib. 10. c. 4. n. 2. Sayr. de censuris, lib. 6. cap. 10. n. 19. Viuald. in candelabro aureo, tit. de irregul. ex illegitimitate, n. 121. Tiraq. in l. bones, §. hoc seruuu, l. 1. n. 8. Petr. Mozz. de contract. lib. 3. de Matrim. §. de naturalibus matrim. n. 16. vers. sedecimo ampliat. Cened. d. collect. 68. n. 4. in prin. Sanctarel. d. q. 22. n. 7. Basil. Pont. d. c. 1. §. 2. n. 15. Cald. Pereira do nomin. emphyt. q. 15. n. 54. Henriq. d. cap. 20. num. 1. lit. O. Campan. d. rub. 11. cap. 12. n. 131. Azor. d. cap. 13. quest. 5. Bellet. disquisit. cleric. p. 1. tit. de discipl. cleric. §. 3. num. 20. vers. legitimantur.

Sexto amplia etiam si Matrimonium contrahatur in articulo mortis, vel à sene decrepito, quia ex eo filij antea geniti legitimi redduntur, & tale Matrimonium inter tales illo tempore contrahi potest, habetque vim legitimandae eiusdem prolis, ita docent omnes in presenti praecipue Zabara. n. 6. Butt. n. 14. Anthon. n. 4. notab. 2. Henric. n. 5. Alex. de Neno n. 24. & Praepos. n. 8. Ozafe. decif. 154. Thesaur. decif. 96. d. n. 7. Franc. Viu. commun. opin. 304. num. 10. Card. Mantie. de consil. ultim. volunt. lib. 11. tit. 13. Paul. Fufc. lit. C. sup. 216. Lazar. Fernut. de momento temporis, cap. 8. num. 19. So. bast. Medic. in tract. Mors omnia soluit p. 1. n. 170. Tiraq. in l. si inquam, verbo suscepit, n. 73. Burlat. conf. 4. num. 7. lib. 1. Peregr. d. art. 24. n. 58. Guillem. Bered. in cap. Raynutius, de testam. verbo in extremis, n. 13. Gall. lib. 2. obseruat. 141. n. 8. Menoch. consil. 108. num. 21. & consil. 226. n. 18. & consil. 350. n. 32. & de presump. lib. 4. pres. 83. n. 78. & lib. 5. pres. 5. n. 16. Siluan. conf. 1. n. 259. ex Hispanicis scriptoribus Conar. d. c. 8. §. 2. num. 20. Soar. in tit. de los pleitos, num. 10. Greg. d. 1. verbo se casa, tit. 1. §. p. 3. Rojas de success. cap. 2. num. 23. Cifuen. l. 13. Tauri, dub. 9. num. 13. & ibi Castil. num. 21. Molina de primog. lib. 2. cap. 5. num. 25. Mench. de success. creat. p. 1. §. 10. num. 506. & vsufreq. lib. 2. cap. 41. num. 4. Spin.

Spin. d. gloss. 15. à n. 102. Gutier. praet. lib. 2. quest. 105. n. 9. Sarmient. lib. 1. sect. c. 6. Henric. d. lib. 11. cap. 20. num. 1. vers. tertio. Brng. de Pace consil. 6. num. 11. Gama de Sacram. praet. ultimo supplicio damnatis. q. 4. num. 2. Fr. Emman. quest. regul. tom. 1. quest. 13. art. 1. & tom. 2. q. 77. art. 5. Cened. d. collect. 68. num. 2. Campan. d. rub. 1. c. 13. n. 173. Molina d. tract. 2. disp. 7. 2. num. 13. Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 105. à num. 4. Gutier. eod. tract. cap. 118. num. 2. Franc. Molin. de rin nupt. lib. 1. comp. 18. n. 14. cum multis segg. Paschal. d. cap. 3. n. 89. & 90. Bammac. in d. c. naturales. q. 7. & 8. à num. 52. Valencuela consil. 66. n. 3. lib. 1. Gall. de except. tit. 1. p. 1. except. 2. num. 81. & 82. Faiard. d. membro 3. num. 215. Hieronym. Roderic. in compendio quest. Regul. resol. 76. num. 4. Sanctarel. variat. resolut. quest. 2. num. 3. vbi etiam respondet ad text. in l. nuper. C. de naturalibus liber. dum habet per Matrimonium sublequens prolem naturalem effici legitimam quando Matrimonium celebratur spe sobolis, nam Matrimonium contractum in articulo mortis, est etiam celebratum spe sobolis, cum fuerit celebratum ad suscipiendam prolem legitimam ratione Matrimonij, quae ex coitu fornicario erat suscepta, vide Basil. Pont. d. lib. 1. c. 1. §. 1.

9 Declara ut per Matrimonium in mortis articulo contractum legitimum filij anxia suscepti et si afforent substituti sub conditione, si sine liberis, itavt succedant excluso substituto, vide Gom. 1. 9. Tauri. num. 59. Couarr. d. §. 2. num. 19. Molin. d. cap. 5. num. 26. Alexand. Rauden. de analogis, cap. 36. à num. 1. Spin. d. gloss. 15. num. 105. Garc. d. gloss. 21. n. 59. Azor. d. c. 13. quest. ult. vers. queras, Cancr. lib. 3. variat. c. 12. n. 231. Henric. d. lib. 1. c. 7. num. 3. Sanchez. d. disp. 105. n. 8. Gutier. d. c. 118. à num. 3. Franc. Molin. d. compar. 18. num. 26. cum segg. Gregor. Lop. 1. gloss. magna. tit. 13. p. 4. Anton. Gabr. tom. 3. lib. 6. de legitimat. concl. 1. n. 30. & 54. Boët. decis. 159. num. 20. Ozac. Pedem. decis. 96. n. 3. & 5. Menoch. de praesumpt. lib. 3. praef. 81. n. 29. & lib. 5. praef. 5. n. 16. Burtat. consil. 40. n. 70. vol. 1. Molin. de iustit. tract. 2. disp. 172. vers. posita validitate, Ruin. consil. 78. vol. 3. Coistain c. si pater. verbo si absque liberis, n. 35. de testament. lib. 6. Sanctarel. ubi supra, q. 26. n. 1. Quid autem si huiusmodi Matrimonium in fraude substituti contrahatur in articulo mortis, vide per supra citatos.

10 Sexto amplia etiam si Matrimonium aliis validum clandestinè fuerit celebratum, per illud enim legitimum proles antea suscepta, ut per Azor. d. c. 13. q. 9. vers. queras, Sanchez lib. 3. disp. 44. & omisso denuntiationum nec reddit Matrimonium nullum, nec prolem illegitimam, Rota apud Farinac. decis. 71. n. 11. p. 1. recent.

11 Septimo amplia etiam si Matrimonium minimè fuerit consummatum, nam ut illegitimus per sublequens parentum Matrimonium fiat legitimus, satis est Matrimonium ratum, Maiol. de irregular. lib. 1. cap. 5. num. 9. Sayr. de censuris, lib. 6. cap. 10. num. 28. quos refert Bellet. d. §. 3. num. 20. Basil. Pont. d. cap. 1. §. 2. num. 16.

12 Legitimi habeantur.] Legitimitas haec, quae fit per sublequens Matrimonium iuris fictione retrotrahitur ad tempus natiuitatis, ita ut qui antea illegitimi nati sunt, per Matrimonium postea sublequendum non solum ex tunc legitimi fiant, sed ante, & tempore natiuitatis habeantur legitimi: ita docent in presenti, Burt. num. 2. & 4. Zabarel. num. 2. Abb. num. 7. Anchar. num. 10. Tiraq. de iure primogen. quest. 34. n. 34. & post Fortun. in §. & quid si tantum, num. 174. Couarr. de spons. p. 2. cap. 8. §. 2. num. 26. Mantica de coniect. ultima. volunt. lib. 1. tit. 12. num. 18. Roland. consil. 100. num. 14. vol. 2. Barbof. Collect. Tom. 11.

Duen. reg. 350. ampliat. 3. Sordus consil. 309. man. 24. Quamvis contrarium, imò hanc legitimationem non retrotrahi, sed filios modò legitimos censeri à tempore contracti matrimonij tanquam nouè tradat Alciat. paradox. cap. 12. & sequantur Philip. de fiction. part. 4. cap. 11. Peregr. d. art. 24. num. 34. & Fachin. controuers. lib. 4. c. 54.

Vnde filios per sublequens Matrimonium fieri verè, & propriè legitimos, resoluunt Sord. d. tit. 8. priuileg. 67. n. 5. 8. & 10. Montaleg. d. lib. 2. c. 2. §. 3. n. 17. Emil. Gall. de except. tit. 1. except. 2. p. 1. n. 1. cum segg. Mieres d. p. 2. q. 1. n. 12. ad med. Basil. Pont. de Matrim. lib. 1. cap. 11. num. 2. & 3. nouissimè Faiard. d. tract. de legitim. per sublequens Matrim. membr. 1. n. 6. Molin. de iustit. tract. 2. disp. 372. num. 6. Basil. Pont. dict. lib. 1. cap. 11. ex n. 1. Azor. d. p. 2. lib. 2. c. 13. q. 6. Ludouic. de Sardis de legitimat. vers. 4. videndum est, n. 4. Anton. de Rol. de legitimat. p. 1. §. ult. videndum, n. 4. Ant. Gabr. commun. tit. de legitimat. concl. 1. in princip. ex num. 18. Hieron. Gabr. consil. 21. n. 36. vol. 1. Roland. consil. 100. n. 37. vol. 2. Cephal. consil. 82. n. 13. & 67. Card. Mantica de coniect. ultim. volunt. lib. 1. tit. 12. num. 19. Cephal. consil. 54. n. 34. And. Gail. lib. 2. obseruat. 141. num. 1. Thelaur. decis. 196. n. 4. in fine, Peregr. d. art. 24. num. 1. Menoch. consil. 225. n. 6. & consil. 227. n. 9. & ex legitimo Matrimonio ut scribit Lader. consil. 24. n. 1. & 10. non enim in hoc consideratur fictio, vel improprietas, sed in eo tantum ut censentur nati, vel procreati ex legitimo Matrimonio, quia hoc dici non potest nisi fictè, & improprie, Hieron. Gabr. d. consil. 21. n. 36. vol. 1. Roland. consil. 100. n. 37. vol. 2. Cephal. consil. 82. n. 13. & 20. & consil. 364. n. 36. Thelaur. d. decis. 196. n. 4. vers. ad allegata. Vnde Azor. d. quest. 6. vers. obicit, dicit verbum, habeantur, de quo in presenti, rei veritatem continere, cum proferatur ab eo, qui habet potestatem, non principis privilegio, sed auctoritate inris, itavt filius etiam inuitus sublequuto Matrimonio legitimus fiat, ut tenent idem Azor. d. c. 14. q. 12. vers. queras, Couarr. d. c. 8. §. 2. num. 13. Mench. quest. freq. cap. 42. num. 3. Molin. disp. 172. num. 5. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. 58. num. 8. licet ibi contrarium tenere videatur, & ideo filius sic legitimatus non perdit legitimationem, licet patri sit ingratus, vel neget alimentum, d. tit. 8. q. 67. n. 4. Azor. d. c. 14. quest. 11. vers. postremo. Nec Matrimonium potest ita contrahi quòd filij antea suscepti non legitimentur. Sord. d. priuileg. 67. num. ult. Azor. d. c. 14. q. 12. post Couarr. Sayr. Molin. & alios Basil. Pont. d. lib. 11. cap. 1. num. 21. & etiam ipsos inuitos filios fieri legitimos censent Sarmient. & Azor. quos refert, & sequitur Basil. Pont. d. §. 3. num. 22.

Ex quibus primò infertur huiusmodi legitimatus per Matrimonium sublequens ad successionem feudi admittendos esse, quia ab agnatis ex legitimo Matrimonio non differunt. Ita Feudista in cap. 1. §. naturales, si de feudo controu. inter dominum & agnat. vbi Andr. & Aluarot. num. 8. Afflict. notab. 5. num. 3. & num. 2. in fine, Curt. tract. feudorum. part. 3. col. 321. vers. secundum principalis regula. Clar. in §. feudum, quest. 82. num. 4. Couarr. d. c. 7. §. 2. num. 27. Tiraquel. de iure primogen. quest. 35. num. 35. Boët. decis. 123. num. 4. Mandos. in reg. 18. Cancell. quest. 6. n. 5. Duen. reg. 350. ampliat. 6. Gabriel. d. concl. 1. num. 22. Mantica. d. tit. 12. num. 22. Peregr. d. art. 24. num. 9. Vezin. tom. 2. consilium. opin. lib. 6. tit. 47. num. 83. pag. 195. Sonfbeck. de feudis. part. 9. num. 70. Sord. d. priuileg. 67. num. 7. Petr. Anton. de Petra in tract. de potestate Principis c. 32. quest. 2. in princip. Capio nunc secundum, Henric. à Rosenthi. de feud. cap. 7. concl. 11. Syluan. consil. 3. num. 49. Sebast. Netti. ad lib. 1. feud. tit. 1. §. vel quia, n. 11. pag. 243. Mench. quest.

quæst. freq. cap. 42. num. 9. Menoch. de præsumpt. lib. 4. præsumpt. 81. num. 9. & conf. 16. num. 27. & conf. 174. num. 13. Spin. in spec. restam. gloss. 15. princip. à n. 107. Cald. Pereira de nominat. emphyt. quæst. 13. num. 56. & quæst. 21. num. 36. Campan. d. rubr. 11. cap. 13. num. 129. Bernard. Græne. d. lib. 2. concl. 14. in consid. num. 3. plures ex antiquioribus refert Cened. collect. 68. num. 3. Bammac. in d. c. naturales. quæst. 1. num. 8. & 9. & 9. 15. per tot. Montaleg. d. cap. 1. §. 3. num. 7. & 24. Mart. de success. legat. p. 1. q. 18. art. 4. Faiard. d. tract. de legitimat. per subsequens matrim. membr. 4. num. 223. Sanctarel. variat. resol. q. 42. num. 20. Basil. Pont. d. lib. 1. c. 11. n. 7. cum tamen legitimatos per rescriptum Principis ad illius successorem non esse admittendos, per text. in cap. 1. §. naturales. si de feudo contentio inter dominum, & agnatum. resoluant Mynsing. cent. 5. observat. 42. Petr. Anton. de Petra d. cap. 3. num. 16. Henriq. à Rosenth. dict. cap. 7. concl. 19. lit. F. Sontbech. d. part. 9. num. 7. Cald. Pereira d. q. 21. num. 45. Azor. d. c. 1. §. 1. q. 1. 4. vers. nec obsit. Menoch. conf. 202. n. 168. Schrader. de feudis. part. 7. cap. 5. n. 27. me citato in hoc loco, D. Mari. Cutel. de donat. inter patrem & fil. tract. prima disc. 2. part. 6. num. 157.

21 Secundum infertur huiusmodi legitimatos per subsequens Matrimonium posse succedere in emphyteusi Ecclesiastica, ut bene tenent Duen. d. reg. 350. ampliat. 7. Gab. d. concl. 11. num. 29. Cald. Pereira d. q. 21. n. 36. Peregr. d. art. 27. n. 10. Tiraq. de iure primogen. quæst. 34. num. 55. Paleoth. de nobilit. & spur. cap. 31. num. 3. Ioan. Garc. de nobilit. gloss. 21. num. 49. Azor. d. lib. 2. cap. 13. quæst. 14. Montaleg. d. §. 3. n. 25. Gratian. rom. 4. discept. forens. cap. 6. §. 3. num. 26. & 27. Ioan. Bapt. Lup. de illegit. & natural. commento 4. §. 3. num. 11. Ouid. de Amicis de iure emphyt. q. 92. Trentacinq. d. resol. 1. num. 19. Faiard. d. tract. membr. 4. num. 225. cum tamen legitimati per rescriptum Principis ad illius successorem non admittant, provt resoluit Cald. Pereira d. quæst. 21. n. 3. & rectè post Afflict. decis. 386. consultit Valac. consult. 1. 38. num. 8. quod volentes in Ecclesiastica emphyteusi succedere, debent impetrare à Papa legitimacionem cum clausula, ut bona Ecclesiastica possint obtinere.

22 Tertiò infertur sic legitimatos admittendos esse ad successiones maioratum, & præferendos filiis secundis, qui nati sunt ex eisdem parentibus legitimo Matrimonio iam coniunctis: ita docent Tiraquel. q. 34. à princ. Molin. de primogen. lib. 2. c. 11. n. 23. Gregor. l. 2. verbo si no hño, tit. 15. p. 2. Peregrin. d. art. 24. num. 6. Auendan. l. 40. Tauri. gloss. 11. à n. 41. Menoch. confil. 16. n. 14. Burg. de Pace confil. 6. num. 13. Mench. quæst. vsu. freq. c. 42. Cald. Pereira d. q. 13. n. 52. cum segg. Henriq. in summ. lib. 1. cap. 20. num. 2. in princ. Mieres de maioratu. part. 2. quæst. 1. num. 5. Ioan. Bapt. Lup. d. §. 3. n. 12. Palchal. d. cap. 4. ex num. 59. Mart. de success. legat. p. 1. quæst. 18. art. 9. num. 4. Franc. Ferrer. ad constit. de los impubers. sub rubric. de substitut. gloss. 6. num. 96. Faiard. ubi supra, num. 130. Nisi pluries fuerit repetitum quod admittantur filij legitimi de legitimo Matrimonio nati, quia tunc non admittuntur legitimati per subsequens Matrimonium, ut per Card. Mantica. de coniect. ultim. volunt. lib. 1. tit. 12. à num. 20. Peregrin. d. art. 24. num. 25. Theaur. decis. 196. num. 4. Alexand. Trentacinq. variat. resol. lib. 1. tit. de legitimat. resol. 1. num. 24. Fular. de substitut. quæst. 409. num. 43. quamvis contrarium non sine fundamento sustineant, Molin. de primogenit. lib. 3. cap. 10. num. 16. Sfort. in tract. de compend. substitut. part. 6. quæst. fin. num. 17. vers. quartus casus, Laderch. de Imol. conf. 24. Bursat. confil. 18. num. 15. & 17. Petr. Anton. Anguil. confil. 74. num. 4. lib. 6. Vel nisi fundator excluderet legitimatos per subsequens

Matrimonium, quia in hoc minime de eius potestate, sed solum de illius voluntate dubitari potest, secundum Peregrin. d. art. 24. num. 26. Laderch. Imol. d. confil. 24. num. 57. Fular. d. quæst. 409. num. 71. Vith. 13. autem præferendus sit filius naturalis primò nato ex concubina filio secundò genito ex legitimo Matrimonio, quod est postea contractum cum alia, quæ defuncta vxore secutum est postea Matrimonium cum concubina; v. g. post natum filium naturalem ex concubina contraxit pater nuptias cum alia ex qua filium legitimum suscepit, & postea mortua hac vxore contraxit Matrimonium cum concubina, ex qua filium naturalem longè antè genuerat, quæritur modò an primogenia debeantur filio legitimo secundò nato; an filio naturali primò nato, factò tamen legitimo ex Matrimonio postea subsecuto cum concubina eius matre: in qua quæstione magis communiter sentiunt DD. filium secundò natum esse præferendum ei, qui primò natus est, pro cuius tamen vera resolutione consile Conar. d. cap. 8. §. 1. num. 2. Gregor. l. 1. verbo se cassa, tit. 15. part. 4. Ant. Gomez. l. 1. 2. Tauri. num. 63. Tiraquel. d. quæst. 34. num. 3. & 41. Molin. d. cap. 1. num. 7. Peregrin. d. art. 24. n. 35. Azor. d. l. 40. Tauri. num. 41. Spino. d. gloss. 15. num. 16. Ioan. Garc. de nobilit. gloss. 21. num. 63. Henriq. d. num. 2. in commento lit. S. Molin. d. tract. 2. discip. 17. 2. num. 3. Cened. communi. contra communi. q. 606. n. 25. Azor. d. p. 1. c. 14. q. 15. plures alios citat Cened. d. collect. 68. num. 4. ante medium, Franc. Molin. de ritu nupt. lib. 1. cap. 18. n. 48. Bammac. d. cap. naturales. quæst. 4. num. 30. Montaleg. d. cap. 1. §. 3. ex num. 7. ad 14. Alexand. Trentacinq. d. resol. 1. ex num. 23. Ioan. Bapt. Lup. d. commento 4. §. 3. num. 22. vers. declaratur secundò, Emil. Gall. de except. tit. 1. p. 1. except. 2. ex num. 48. Bap. Costa de remiss. casu 32. in 8. cap. num. 6. & 7. Palchal. d. cap. 4. num. 56. Faiard. ubi supra, num. 234. cum segg. Eandem quæstionem examinant Fular. de substitut. quæst. 409. num. 33. & 34. Costa de retract. cap. 8. casu 12. ex num. 6. Mart. de success. legat. p. 1. quæst. 18. art. 9. num. 25. Basil. Pont. de Matrim. lib. 11. cap. 21. n. 8. & 9.

Quartò infertur huiusmodi legitimatos per subsequens Matrimonium posse ad sacros Ordines promoueri, & in Episcopos eligi, Menoch. d. confil. 16. n. 5. & confil. 799. num. 12. vol. 8. Surd. d. princ. leg. 67. num. 6. Azor. d. cap. 1. §. 1. q. 14. vers. præterea, Ludovic. de Sacris tract. de natural. liberis, cap. de legit. effectus, n. 5. Conar. d. cap. 8. §. 2. num. 24. & 30. Henriq. d. lib. 1. c. 1. cap. 2. num. 2. in princ. Valer. Reginald. in praxi fori parit. lib. 30. n. 70. Bellet. disquisit. clerice. part. 1. tit. de dispo. clericali, §. 3. num. 18. Tiraq. in tract. primogen. quæst. 14. num. 55. Syluan. confil. 3. num. 23. Ruin. confil. 211. n. 1. num. 3. vol. 1. Callan. in consuetud. Burgund. rub. 8. §. 3. n. 6. Vinald. in candelabro aureo, part. 2. rub. de irregul. speciebus, num. 113. Boer. decis. 199. num. 4. Campan. in diversorio iuris Canon. rub. 11. cap. 1. n. 117. ubi plures refert Palchal. d. cap. 4. num. 58. Trentacinq. d. resol. num. 18. Emil. Gall. tit. 1. p. 1. except. 2. num. 12. & 24. Montaleg. d. c. 1. §. 3. n. 6. Faiard. ubi supra, n. 221. Basil. Pont. d. lib. 1. c. 1. n. 5. dixi de offic. & potest. Episcop. p. 2. alleg. 1. n. 33. & me citato Sanctarel. variat. q. 41. n. 18. Ad celsitudinem tamen Cardinalatus ascendere non possunt, provt statuit Xistus V. sua constit. incip. Postquam. de anno 1590. publicata circa electionem Cardinalium, ut referunt Sayr. de censur. lib. 6. c. 10. n. 24. & 14. Henriq. d. num. 2. Bellet. d. §. 1. num. 22. Campan. d. cap. 128. num. 128. in fine, & me citato dict. allegat. 1. num. 35. in fine, tradit Sanctarel. d. quæst. 42. num. 19.

Quintò infertur huiusmodi legitimatos excludere

substitutum etiam testator dixerit, si grauatus decesserit sine liberis de legitimo, vel ex legitimo Matrimonio procreatis, vel legitime natis, &c. Vide Rip. in rub. si certum petatur, n. 3. & in l. si unquam, n. 96. C. de reuoc. donat. Conarr. d. c. 8. §. 2. n. 30. Roland. consil. ult. n. 18. vol. 2. Menoch. consil. 16. num. 6. & consil. 225. n. 9. cum seqq. & consil. 799. n. 43. versidem est, & de præsump. lib. 4. præsump. 81. n. 4. Crall. in §. fideicommissum, q. 38. n. 5. & vers. contrarium verò, Cephal. consil. 111. num. 4. & consil. 545. n. 9. Lader. consil. 24. n. 4. vers. supponamus, & n. 36. Surd. consil. 213. n. 18. Ioan. Garcia d. gl. 21. n. 21. Azor. d. c. 13. quest. ult. Cenall. commun. contra commun. q. 2. num. 64. Fulu. Pacian. consil. 8. num. 43. Franc. Ferret. ad consil. de lo impubers, sub rub. de substit. gl. 6. n. 100. Laderch. Inolen. consil. 24. per tot. Bammacar. in d. c. naturales, q. 2. num. 10. & 25. Castill. controuers. lib. 4. c. 31. num. 17. & num. 95. & lib. 5. c. 76. Ioseph. de Rusticis in comment. ad l. cum auis, ff. de condit. & demonstr. lib. 2. cap. 16. ex num. 18. Monteal. d. §. 3. num. 15. & 44. Anton. Merenda lib. 4. controuers. c. 17. Paul. Leon. consil. 100. Callanate consil. 34. num. 17. Amill. Gall. de except. tit. 1. part. 1. cap. 2. ex num. 24. Angel. Mateac. de legat. & fideicommiss. lib. 3. c. 11. Alexand. Raudens. de analog. lib. 1. c. 36. num. 140. & 131. Anton. Fab. de errorib. pragmat. part. 2. decis. 35. ad fin. Faiard. ubi supra num. 266.

17 Sexto infertur sic legitimatos ad retractum esse admittendos, vt per Tiraq. de retract. tit. 2. §. 1. gl. 8. n. 20. & seg. Duen. reg. 350. ampliat. 11. Ioan. Garc. d. gl. 21. n. 50. Ioan. Bapt. Lup. d. comment. 4. §. 3. num. 6. Montealeg. d. §. 3. n. 6. Ferret. d. gl. 6. n. 98. Faiard. ubi supra n. 218.

18 Septimo infertur huiusmodi legitimatos gaudere parentum nobilitate, vt notat Tiraq. de nobil. c. 15. n. 21. Mantica tit. 12. n. 4. Surd. d. priuileg. 67. num. 9. Ioan. Garc. d. gl. 21. in princ. Ioan. Bapt. Lup. d. comment. 3. §. 2. n. 9. Faiard. ubi supra n. 239.

19 Octauo infertur per natiuitatem filiorum naturalium subsequuto postea inter parentes Matrimonio renouari donationem, iuxta terminos l. si unquam, C. de reuocand. donat. vt docet Azor. d. cap. 13. q. 13. vers. praterea, Cald. Pereira de nominat. emphyt. q. 13. n. 56. Ioan. Bapt. Lup. d. comment. 4. §. 4. ex num. 38. Micres de maior. p. 2. q. 1. n. 12. Amil. Gall. de except. tit. 1. ubi supra. Faiard. ubi supra, n. 220.

Nond infertur huiusmodi legitimos habere querelam inofficiose donationis, camque etiam ante ipsius celebrationem essent illegitimi, renouare valeat, vt per Tiraquel. in d. l. si unquam, verbo, susceperit, num. 71. & de iure primog. quest. 34. num. 56. Ioan. Bapt. Lup. d. comment. 4. §. 2. ex num. 14. Faiard. ubi supra num. 220.

Decimo infertur huiusmodi legitimatos iuitatis iura consequi, heredes fieri legitimos, succedere contra paternum testamentum, & illud rumpere, ita Ioan. Bapt. Lup. d. comment. 4. §. 2. num. 8. & 10. Montealeg. d. §. 3. num. 6. Trentacinq. d. resol. 1. num. 16. & 26. Franc. Ferret. d. gl. 6. num. 88. 94. & 95. Amil. Gall. de except. part. 1. except. 2. n. 8. 9. 11. 12. & 13. Faiard. ubi supra n. 227.

Qui antea sunt geniti.] Aduertendum duxi in hac materia non omnes filios ex eisdem parentibus ante tale Matrimonium natos per subsequens Matrimonium legitimari, sed solum naturales, illi autem naturalis reputandus est, qui licet conceptus ex iis parentibus sit inter quos tempore conceptionis erat impedimentum dirimens Matrimonium, quod tempore natiuitatis iam cessauerat; veluti si soluta conceptus ex coniugato; at verò tempore natiuitatis filij mortua erat vxor illius coniugari; vel si soluta conceptus

ex consanguineo, aut affine, & tempore natiuitatis filij obtenta erat dispensatio, vt contrahere possent tunc tali casu filius natus est naturalis, & non spurius, eo quòd status filij ex tempore conceptionis, aut natiuitatis, prout magis tali filio erit expediens, est iudicandus, vt per Conar. d. cap. 8. §. 2. num. 2. Azor. d. 13. quest. 3. Molin. d. disp. 172. num. 4. & plures quos refert Cened. d. collect. 68. num. 6. Peregr. de fideicom. art. 24. n. 58. Fachin. lib. 3. controuers. cap. 50. Sanch. de Matrim. lib. 8. disp. 7. n. 19. Basil. Pont. in simili tract. lib. 11. cap. 3. Octau. Bammacar. in d. cap. naturales, quest. 19. num. 172. & 173. Faiard. d. tract. de legitimat. per subsequens Matrim. membr. 2. n. 32. Vnde colligitur parentes habiles ad contrahendum, vt eorum filij per subsequens Matrimonium legitimantur, esse debere tempore conceptionis, vel partus, prout sit vtilius, & tempore quo coniugium celebratur, nulla cura habenda de tempore intermedio, & intermediis parentum nuptiis, vt per Palchal. de viribus patria potestatis part. 2. c. 4. n. 94. Trentacinq. d. lib. 1. resol. 1. n. 22. Amil. Gall. de except. tit. 4. part. 2. except. 27. num. 208. Bammacar. in d. cap. naturales, quest. 17. num. 148. & 149. Fufas. d. quest. 409. num. 112. Basil. Pont. d. lib. 11. cap. 1. §. 2. num. 15. refert plures Doctores Baiard. ubi proxime, num. 46. ubi addendi sunt citatis supra num. 7. Gregor. Lop. l. 2. verbo si no el hyo, tit. 1. §. 5. part. 2. Spin. in speculo restam. gloss. 15. num. 118. Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 7. num. 19. Ratio est, quia fauor filiorum postulat vt tempus illud attendatur quod ipsis fauorabilis est, §. 2. vers. sufficit, Instit. de iugen. l. nuper in fine, C. de natur. liber. gloss. verbo concepti, in c. 2. qui filij sint leg. quicquid contrarium neruose scripserit Sarmient. lib. 1. solet. c. 6. n. 10. motus præcipue auctoritate text. in l. Paulus 11. ff. de statu homin. qui procedit attentis regulis iuris antiqui Digestorum, cuius tamen contrarium noua decisione Iustiniani in d. l. nuper, fuit constitutum, vt scilicet quoad filiorum statum, & legitimationem attendatur tempus conceptionis, vel natiuitatis, secundum quod filiis vtilius fuerit. Illud tamen notabile memorie mandandum est quòd licet tyrannus rem habeat cum aliqua muliere per vim, filius inde natus non erit spurius quoad matrem, vt ex Bald. refert Hippol. cons. 25. n. 30. & consil. 99. n. 11. Nec est minori nota dignum naturales filios per subsequens legitimandos nuptias in rebus humanis existere non debere eo tempore, quo Matrimonia celebrantur, vt nepotes ex illis legitimari efficiantur, vt bene resolunt Conar. d. §. 2. n. 19. Anton. Gomez. l. 9. Tauri. num. 62. Molin. de primogen. lib. 3. cap. 1. n. 9. Fachin. lib. 3. controuers. cap. 56. Philip. Palchal. d. cap. 4. n. 91. ad fin. Blas. Robles de Salzedo de represent. lib. 2. c. 5. n. 24. Bammacar. d. cap. naturales, q. 6. per tot. Montealeg. de exercit. pract. act. lib. 2. cap. 1. §. 3. n. 54. & 55. Basil. de Matrim. lib. 11. c. 1. §. 3. ex num. 23. Amil. Gall. de except. tit. 1. p. 1. except. 2. §. n. 75. et quo ad 80.

Vnde ex dictis primò colliges filios Clerici in minoribus beneficia obtinentis, quia postea cum ipsius matre contraxit Matrimonium, per illud legitimari; licet enim huiusmodi Clerici in minoribus coñitahendo Matrimonium amittant beneficia; ipsi tamen Matrimonium validum est, cum illud non prohibeantur contrahere, cap. 1. & per totum, de Clericis coniugatis, ita docent Cardin. hic quest. 14. & Præposit. num. 12. Conarr. dist. cap. 8. §. 2. num. 5. Duen. d. reg. 350. limitat. 7. Mozz. de contractibus, tract. de Matrimonio, tit. de natural. Matrim. num. 16. vers. tertio ampliat. Rojas de success. cap. 27. num. 20. Campau. d. rubr. 11. cap. 11. num. 136. Menochi. cons. 74. num. 4. cum seqq. & cons. 225. num. 27. Vincent. de Franchi. decis. 47. num. 4. Auendan. l. 9. Tauri, gloss. 10. à num. 11. C C C 3 Spio.

- Spin. in speculo testam. gloss. 16. princ. à mm. 93. Sayr. d. lib. 6. c. 10. n. 17. Lara in l. si quis à liberis, in princ. 89. cum seqq. ff. de lib. agnosc. Gutier. præf. lib. 2. q. 10. 4. n. 2. Fachin. controuers. lib. 3. c. 52. Azor. d. c. 13. q. 9. vers. quæres, plures per Cened. d. collect. 68. n. 5. Sanctarel. var. re. sol. q. 21. num. 4. Basil. Pont. d. lib. 14. c. 2. num. 5. quicquid contrarium tueatur Ozale. Pedem. decif. 154. Sarmient. select. lib. 1. cap. 5. num. 7. & 8. Henriq. in sum. lib. 11. c. 20. §. 2. Ex eadem ratione dicendum mihi videtur filios Commendatorum Militarium Ordinum illegitimos per subsequens Matrimonium, legitimari, de quo tamen vide Couarr. d. cap. 8. §. 2. num. 30. Sarmient. lib. 1. select. cap. 6. Fr. Emman. questionum Regularium, tom. 1. quest. 13. art. 2. Molin. de primogen. lib. 1. cap. 2. num. 6. Villalob. in summa, part. 2. tract. 35. difficult. 10. num. 7. Hieronym. Roderic. in compendio questionum Regularium, resol. 76. num. 3. quia illi non sunt spurij, Gutier. præf. lib. 2. q. 111. n. 1. ad fin. Azor. d. l. 1. 4. tit. 9. lib. 3. noua recop. Molin. de iust. tract. 2. disp. 41.
34. Secundò collige ex eadem ratione filios susceptos à monacho, vel moniali intra annum professionis per subsequens Matrimonium legitimis effici, vt per Menoch. conf. 174. n. 8. & conf. 225. n. 18. Peregr. d. art. 24. n. 49. Fular. d. q. 409. n. 104. Fajard. d. tract. de legitimat. per subsequens Matrim. membr. 2. n. 55. Maiol. de irregul. lib. 1. c. 4. n. 15. Sayr. de censuris, lib. 6. c. 10. n. 18. Sanctarel. var. q. 22. n. 5.
35. Tertiò collige filios natos ex parentibus voto simplici castitatis adstrictis legitimis fieri subsequente Matrimonio, vt notat Lara in d. l. si quis à liberis, in princ. n. 93. Less. de iust. lib. 2. c. 19. dub. 5. num. 57. Basil. Pont. d. lib. 11. c. 2. num. 6. & post Alexand. ac Maiol. idem tenet Sanctarel. var. quest. 21. num. 1. vbi reprobat Anchor. Abb. Fr. Emman. & Veg. contrarium tenentes probabile dicit, licet contrarium verius existimet, Azor. d. cap. 13. q. 10. & exemplificari potest in illis mulieribus, quas Lusitani Beatas vocant, Italicè *Bizeche*, non enim proficuntur solemniter, sed voto simplici solent alligari, ex Sanch. de Matr. lib. 2. disp. 18. n. 4.
36. Contrarium verò resolue in votis simplicibus, quæ post duos nouitatus annos sunt in Societate Iesv, faciunt enim veros Religiosos, & ex Constit. Gregor. XII. reddunt emitentes inhabiles ad Matrimonium valide contrahendum, explicant Henriq. in sum. lib. 1. c. 5. n. 5. Sanch. lib. 7. disp. 25. n. 15. cum seqq. Anton. Ricc. de iure personarum, c. lib. 8. c. 8. num. 1.
37. Si autem vir viuente vxore, &c.] Principalis huius text. conclusio, quæ habet: filios autem genitos per subsequens Matrimonium legitimis effici, limitatur in hac secunda text. parte non procedere quando filij suscepti sunt ab eo, qui mortua vxore cum alia ex qua filios prima viuente suscepit, Matrimonium contrahit, huiusmodi enim filios antea genitos legitimis non fieri, sed adhuc esse spurios, resoluit Duen. d. reg. 350. limit. 3. cum seqq. Lara in l. si quis à liberis, in princ. n. 92. ff. de liber. agnosc. Gutier. præf. lib. 2. q. 105. n. 9. Menoch. de presumpt. lib. 4. presumpt. 81. n. 2. Peregrin. d. art. 24. n. 49. Valer. Reginald. in praxi fori pænit. lib. 10. n. 69. vers. aduerte, & plures citati per Cened. d. collect. 68. n. 7. Rota decif. 191. n. 2. apud. Farin. p. 1. recent.
38. Filius incestuosus ex dispensatione Papæ legitimatur per subsequens Matrimonium, vt censuit Rota decif. 164. num. 5. apud Farin. p. 1. recent. Illud tamen in præsentiarum aduertendum duxi filios ex Matrimonio prohibito natos legitimari, vbi fuit obtemperata dispensatio ad validandum huiusmodi Matrimonium, & ad legitimandam prolem, quamvis quoad Matrimonium non potuerit habere effectum propter impervenientiam mortis alicuius ex parentibus, nam hoc casu gratiam quoad legitimacionem proli posse executioni mandari, etiam in præiudicium venientium ab intestato, tenent Steph. Grat. discept. forens. c. 188. n. 48. Iacob. de Graffis tom. 1. conf. sub tit. de consangu. & affin. conf. 1. num. ult. Pute. d. conf. 483. n. 1. lib. 2. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. 5. §. 9. n. 57. nouissime me citato in hoc loco, D. Mari. Cotel. de donat. inter patrem & fil. præf. prima, decif. 2. part. n. 162. & quoad hanc legitimacionem posse Summum Pontificem dispensare in iudice Matrimonij etiam post mortem alterius ex coniugibus, si tamen dispensatio per parentes in vita petita fuerat, censuit eadem Rota decif. 687. n. 13. apud Farin. p. 2. recentiorum, vide infra ad cap. per venerabilem, c. num. 4.
- Quæstio est difficilis, vtrum filius natus ex concubinato, & soluta ignorante impedimentum per subsequens Matrimonium fiat legitimus? vel vt DD. loquuntur, vtrum filius putatiue naturalis per sequens Matrimonium postea subsequens efficiatur legitimus? Affirmatiuam partem tuetur gloss. 2. in præf. quam sequitur, & secundum eam iudicasse Rotam Romanam refert Caslad. decif. 1. de spons. sequuntur etiam Ludou. de Sardis de legitimat. per verum Matrim. n. 15. & de legitimat. per Matrim. putatiuum, q. 1. Rotal. lib. 2. de Matrim. putat. n. 2. Rota decif. 605. n. 57. 1. d. conf. plures alij, quos refert, & magis sequi videtur Galind. d. tit. de legitimat. concl. 2. à n. 2. in d. n. 9. Sanch. d. 101. num. 10. vol. 3. Campan. d. rub. 11. c. 13. num. 109. qui de ultimo loco citati referunt hanc partem esse communiter approbatam, & allegandam in Dactorum varietate tanquam benignam, piam & favorabilem, eique adhærescunt Rotam: qui omnes mouentur argum. text. in cap. ex tenore, infra hoc tit. nam si Matrimonium putatiuum bona fide contractum reddit legitimum filios postea susceptos, ita etiam concubinatus putatiuus debet facere naturales, atque ita per subsequens Matrimonium legitimabiles, adducitur etiam cap. quod nobis, hoc tit. vbi Matrimonium clandestinum ab Ecclesia postea approbatum facit filios legitimis, quamvis propter aliquod impedimentum nullum esse detegatur, ergo si filius ex bona fide alterius parentis adulterinus non sit, & postea licitum Matrimonium legatur, hoc debet sufficere vt legitimus censetur.
- Vtrum contraria sententia verior est, & omnino tenenda, quam magis videtur tenuisse d. gloss. 2. lib. 2. in vltima verba, sed primum verum, adiecta sunt, vt credit Domin. conf. 66. Sed hanc sententiam expresse probant, Ioan. Andr. Butr. Abb. & Henric. quos refert, & sequitur Couarr. d. §. 2. n. 16. & 17. Duen. d. reg. 350. limit. 3. vers. quæ limitatio, Molin. de primogen. lib. 1. c. 1. n. 1. alt. Molin. Theolog. de iust. tr. 2. disp. 172. vers. d. d. deinde, Sarmient. select. lib. 1. c. 6. à princ. & omnia n. 2. Peregr. d. art. 24. n. 52. & esse communem reprobata gloss. prædicta testatur, Gutier. d. q. 105. num. 9. & latè disputat Fachin. controuers. lib. 3. c. 55. approbat Azor. d. c. 13. q. 9. & plures citat Cened. d. collect. 68. n. 6. vers. egregia. Pro qua facit generalitas huius text. negans legitimari posse per Matrimonium subsequens filios natos ex iis, qui propter aliquod dirimens impedimentum valide Matrimonium contrahere non possunt, quod dari in coniugatis certum est; arg. verò, quod sumitur ex d. cap. ex tenore, in infirmum, & fragile est, nam ibi præcessit Matrimonium, quod actus est per se licitus, vnde mater ignorans impedimentum putat licitè à viro cognosci, & consequenter nymum non est si hæc bona fides filijs proficit ad legitimacionem, ut verò in questione propolita quando filius nascitur ex coniugato & soluta extra figuram Matrimonij, quamvis

quavis ipsa visum coniugatum ignoret, scilicet nihilominus dare se operam rei illicitæ, quæ nunquam ab Ecclesia etiam Matrimonio securo approbatur, ac subinde non rectè procedit argum. de vno casu ad alterum, cum bona fides in qua totaliter fundatur d. cap. ex tenore, hoc casu nequeat considerari; ad d. cap. quod nobis, respondebis verius esse non dari ibi impedimentum dirimens, sed solum vitium clandestinitatis quod minime sufficit ad annullandum Matrimonium, ac prolem legitimam faciendam.

43 Presertim si in mortem, &c.] Ut faciliè percipias huius dicti rationem, adverte quod postquam dixerat filios coniugati legitimos non fieri per Matrimonium subsequens si mortua vxore contrahat cum adultera, quod ea ratione procedit, quia stante impedimento ligaminis ex primo Matrimonio procedentis, non poterant parentes validè contrahere, & consequenter deficit habitas in extremo, ad quod trahitur legitimatio, sic & à fortiori, nec quando alteruter ex adulteris contrahere volentibus machinatus est in mortem prioris coniugis ea secuta, ex quo apparet aliud impedimentum, quod dirimit Matrimonium subsequens, & consequenter eo extante deficit habitas in extremo à quo, quod in actu habili esset necessarium, hoc est, quod Matrimonium validum sit, & legitimum. Quæ omnia ad materiam huius text. colligendo obsecrabis filium ex coniugato susceptum nunquam per subsequens Matrimonium cum ipsius matre contractum legitimari; verum si mortua iam vxore ex adultera filios suscipiat, distinguendum est vtrum alteruter machinatus sit in mortem vxoris & certum est tunc per subsequens Matrimonium non legitimari, quia nascuntur ex iis, qui impedimentum habent dirimens; si autem nec fides de contrahendo Matrimonio data est, nec alteruter in mortem coniugis fuit machinatus, filij sic suscepti post mortem vxoris per consequens legitimantur, vt bene explicat Lata in l. si quis à liberis, in princ. n. 92.

SUMMARIVM.

- 1 Ecclesia non cognoscit de causa Civili inter laicos, cognoscit tamen an quis sit de legitimo Matrimonio natus.
- 2 Causa natalium cognitio sue principaliter, suæ incidenter ad solum pertinet iudicium Ecclesiasticum.
- 3 Causam temporalem dependentem à causa principali natalium non potest Ecclesiasticus incidenter definire.
- 4 Declaratur text. in cap. per vestras, de donat. inter virum.
- 5 Declaratur text. in c. ex literis, de pignoribus.
- 6 Declaratur text. in cap. de prudentia, de donat. inter virum.
- 7 Opponens alteri parentes ipsius defunctos legitimos non fuisse, presumitur fouere malam causam.
- 8 Crimina morte extinguuntur.

CAP. Causam, quæ ij. VII.

1 Ecclesia non cognoscit de causa Civili inter laicos, bene tamen cognoscit de causa natiuitatis, an scilicet quis natus sit de legitimo Matrimonio. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabai. Ioan. Andr. Host. Henric. Butr. Anchar. Panormi. Prapof. Alex. de Neuo, Canif. Cajac. Viu. in ration. lib. 4. iuris Pontif. pag. 101. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 598. remissus Casafin. etnot. & Ximen. in concord. p. 1. re-

fertur ab Ant. August. collect. 1. Decret. lib. 4. tit. 18. c. 7. & est post Concil. Lateran. p. 33. c. 4.

Collige ex text. causæ natalium cognitionem sine principaliter, siue incidenter ad solum pertinere iudicium Ecclesiasticum, vt dixi ad cap. lator. supra hoc ut causam verò temporalem dependentem à causa principali natalium non posse Ecclesiasticum incidenter diffinire, sed seculari iudicio debere referre, tenere videntur Vant. de nullit. sit. ex defectu iurisdict. ordinaria. n. 5. Scar. de Pace in pract. tom. 2. prelud. 2. n. 21. Fachin. controuers. lib. 1. c. 78. D. Barbola in l. 1. ff. solut. Matrim. p. 1. n. 40. & in confirmationem huius sententiæ adducunt fundamenta aliqua, inribusque contrariis respondere conantur; in primis ad cap. per vestras, de donat. inter virum, & vxorem, respondet ibi Palat. notab. 2. num. 5. loqui de paupere, atque ita miserabili persona, de cuius causa Pontificem, & Ecclesiasticos indices competentes esse notant DD. communiter per text. ibi in cap. ex parte, de foro compet. vt vel inuitus fatetur Con. pract. cap. 6. n. 1. D. Barbos. d. p. 1. n. 46. ad fin. vbi num. 47. similiter respondet ad cap. ex literis, de pignor. quod mulier, de qua ibi, erat oppressa per iudicem secularem à quo propter delictum mariti fuerat dote propria spoliata; deinde ad cap. de prudentia, de donat. inter virum, multipliciter respondetur, primò iudicem Ecclesiasticum posse ibi cognoscere de dote, non ratione incidentiæ; sed principaliter, quia est mixti fori; secundò quia mulier apud iudicem, qui de matrimoniali causa cognoscebat, petit dorem sibi restitui, & ita index debuit promittiari: tertio magis communiter respondetur in illo text. actum fuisse coram Ecclesiastico de dote per viam reconuentionis, quia maritus diuortium petebat, & mulier agnoscens impedimentum consanguinitatis coram iisdem iudicibus dorem repetebat. Quid autem in hoc verius credendum sit, & cætera, quæ in hac materia desiderari possunt tam circa principalis dubij resolutionem, quam prædictorum textuum intellectum, vide latè in meo tract. de officio, & potestate Episcopi, part. 3. alleg. 84. num. 2. s. cum segg.

Licet incongruum videatur, &c.] Presumitur enim fouere malam causam opponens alteri parentes ipsius defunctos legitimos non fuisse, quia vt aduertit D. Barbola in l. Titia, n. 20. ff. solut. Matrim. videtur malitiose distulisse eam obiectionem vt illam eius heredibus rei non plenè informatis obiciat, quæ malitiæ & fraudis præsumptio (cùm fouere malam causam præsumatur qui litem mouit post mortem debitoris, quia heredes non sunt instructi, Menoch. de præsumpt. lib. 3. præf. 35. num. 19. & lib. 5. præsumpt. 3. num. 103. Mascard. concl. 13. 18. num. 27. Cald. Pereira de emphyt. cap. 31. num. 64.) efficiet, vt latius sit procedendum, non tamen tollit quod etiam post mortem patris de eius legitimitate, vel illegitimitate, atque ita de statu personæ agi possit, si oportuerit ad decidendam questionem hereditatis, vt bene probat text. in l. quauis, ibi, propter emolumentum successionis, C. ne de statu defunctorum, Butr. n. 6. Anch. notab. 8. Prapof. notab. 6.

In gloss. Incongruum, ibi, quia crimina morte extinguuntur. Vide Plac. de delictis, lib. 1. cap. 28. Clar. in §. fin. q. 5. l. n. 9. & 12. Tiraq. de penis temp. caus. 49. n. 42. Sebast. Medices in tract. mors omnia soluit, p. 2. concl. 27. aliàs n. 5. cum segg. Bonacof. commun. crim. verbo falsitatem committens, p. 1. n. 76. Anton. Gomez tom. 3. var. c. 1. n. 78. Mench. quest. freq. c. 7. num. 15. Peregrin. de iure fisci, lib. 4. tit. 5. à princ. Cardof. in praxi iudic. & Aduocatorum, verbo, delictum, n. 34. Cald. Pereira in commentis ad l. vnicam, C. de delict. defunct. p. 3. in princ. & p. 5. num. 14.

num. 1. latè & eleganter Illustriss. D. Roderic. à Cunha post primam huius libri impressionem visus; in comment. ad c. 15. ex n. 3. dist. 23.

S V M M A R I V M.

- 1 Mulier per iudicium Ecclesie separata à viro, si viuentem illo contrahit cum secundo, legitima erit proles, quam ex illo suscepit.
- 2 Declaratur text. in presenti, & difficultates, quas patitur, dissoluntur.
- 3 Iudicis auctoritas, seu iussus in illicitis excusatur à dolo.

CAP. Perlatum. VIII.

1 Mulier si per iudicium Ecclesie est separata à viro, & viuentem illo de licentia Ecclesie alium ducit, proles suscepta ex secundo est legitima, & capax hereditatis. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innocent. Collect. Zab. Ioan. Andr. Host. Butr. Anch. Panorm. Prap. Alex. de Neuo, Canif. Cujac. Vitian. in ration. lib. 4. iuris Pontif. pag. 96. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 595. remissive Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Ant. Augst. collect. 1. Decret. lib. 4. tit. 28. c. 8. & est post Concil. Lateran. p. 50. d. 223.

2 Hic text. admodum multiplicem habet sensum, ut quis sit verus illius intellectus, omnino ignoretur, sicuti recenset hic Abb. n. 5. & 6. & dicit Menoch. conf. 69. n. 75. Difficultas enim ex eo provenit, quia ex serie huius text. constat sententiam diuortij nullam fuisse propter ordinem iudicium non seruatum, processit enim iudex contra primum maritum absentem personaliter non citatum, & lite non contestata, quemadmodum oportebat expectando quod de ipsius obitu verosimilis haberetur presumptio, iuxta reg. text. in c. quoniam frequenter, §. porro, vers. si autem, ut lite non contest. Unde sententia nulla fuit, subindeque minime prodesse debet ad excusandam malam fidem mulieris, quæ non certa de morte prioris coniugis, cum secundo contraxit, contra reg. text. in cap. in presentia, de sponsalib. Sunt qui dicant in hoc text. maritum de uxore per longum tempus se absentasse, & diligenter perquisitum inueniri non potuisse constat ex text. ibi, Episcopus vero sicut vir prouidus & discretus, &c. quo casu presumitur maritum se absentasse per malitiam, & contumaciam, ne citatio ad eum proveniret, & tunc citatio ad domum valet, etiam in iis, quæ sunt magni præiudicii, ut per Tiraq. qui hunc text. citat. de retract. lig. §. 9. gloss. 2. n. 7. & procedi potest contra absentem, ut probat text. in c. 2. qui Matrimonium accusare possunt, secundum unum intellectum, ita Abb. & Cardin. hic n. 4. notantes diuersam esse rationem in c. per venerabilem, infra hoc tit. quia ex eo, in vers. Præterea, constat sententiam nullam fuisse. Tu dic quod Pontifex hic non curauit de validitate sententiae, aut processus ad effectum legitimitatis filiorum, de qua interrogabatur, quia siue esset valida, siue nulla, semper sufficiens erat ad legitimandam prolem susceptam ex secundo Matrimonio, quod eius auctoritate publice in conspectu Ecclesie parentes contraxerunt, nec iuris errore, si eum haberet mulier contrahens, consilia in iudicis sententiam bonam fidem potuit impedire, ita multi quos refert, & sequitur Couar. de sponsal. p. 2. c. 8. §. 1. n. 10. & ita etiam auctoritate gloss. ult. in presenti, refert Menoch. conf. 14. n. 7. & conf. 17. num. 5. & facit quod etiam in illicitis iussus, seu iudicis auctoritas excusatur à dolo, glossa in c. dixit Dominus, 14. q. 5. Tiraq. de penis

temper. causa 34. n. 4. cum seq. Decian. tract. crimin. lib. 2. c. 37. n. 4. lunat deinde, quia nullus iudicis decreto in possessionem illius rei, quam scit esse alienam, dicitur habere bonam fidem, idcirco potest præscribere, ut per Couar. in reg. possessor, p. 2. §. 8. n. 9. Mench. illustr. c. 7. n. 1. plenè Gilchen. de usucap. p. 2. mench. 2. cap. 1. d. princ. Accedit quod huiusmodi Matrimonium publice contractum fuit, & bona fides probatur ex eo quod quid publice factum est, ex Tiraquell. in proam. retract. comment. n. 13. Menoch. conf. 15. n. 8.

S V M M A R I V M.

- 1 Filij nati ex Matrimonio clandestino per Ecclesiam approbato sunt legitimi.
- 2 Filij suscepti ex Matrimonio valido, sed tamen illicito propter aliquod iuris impedimentum impediens tantum, non vero dirimens, sunt spurii, non feruntur fundamenta pro parte affirmati, &c. n. 3. pro negante.
- 4 Declaratur text. in presenti.
- 5 Filij naturales per Matrimonium clandestinum nullum propter defectum Parochi, & resursum non legitime ostenduntur.

CAP. Quod nobis. IX.

Filij qui nascuntur ex clandestino Matrimonio, sed deinde ab Ecclesia approbato, sunt legitimi, & heredes. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zab. Ioan. Andr. Host. Butr. Anch. Panorm. Prap. Alex. de Neuo, Canif. Cujac. Viu. in ration. lib. 4. iuris Pontif. pag. 102. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 595. remissive Ximen. in concord. part. 1. c. 3. refertur ab Anton. Augst. collect. 1. Decret. lib. 4. tit. de clandest. cap. 3. & est post Concil. Lateran. p. 50. cap. 17.

Hic sedet disputanda questio apud Doctores controuersa, verum filij suscepti ex Matrimonio valido, sed tamen illicito propter aliquod iuris impedimentum impediens tantum, non vero dirimens, sunt spurii, an legitimi? In qua ut certa ab incertis separemus dicendum videbatur in casu Matrimonij clandestini sine denuntiationibus contracti (quod validum esse notatur de offic. & potest. Episc. p. 1. alleg. 32. n. 1.) spurios esse filios ex eo generatos grauissimi tenuerunt Doctores, nam hanc sententiam Hostiensis tribuit, eamque sequitur Bero. q. 107. eandem tribuit, Glossæ, & Abbati in cap. ult. sup. de clandest. despons. Soc. 4. dist. 28. q. 1. art. 2. vers. alia sunt. Adducitur pro hac parte text. in presenti, quatenus probat filios ex Matrimonio clandestino nequam illud ab Ecclesia fuerit approbatum, illegitimos esse; deinde secundo adducuntur text. in c. cum inhibito, §. si quis verò, de clandestina desponsatione, & in c. ex renore, infra hoc tit. quibus iuribus requiritur ad legitimandam prolem propter bonam fidem parentum quod Matrimonium contractum sit in facie Ecclesie, tum etiam, quia in iisdem iuribus probatur illegitimitatem esse prolem susceptam ex Matrimonio clandestino, si inter parentes aliquod existeret impedimentum, quod ipsi ignorabant, quæ tamen legitima esse debent, si stante eo impedimento, & parentum ignorantia, non clandestine, sed publice fuisset contractum.

Verum huiusmodi filios susceptos ex Matrimonio clandestino valido legitimos esse verius est, & receptius, constat enim legitimacionem proles ex validitate Matrimonij pendere, quia ex iustis impetis initiatum natiuitatis filij, princ. iustit. de patria potestate, iustitiam autem

antem nuptie dicuntur, quæ secundum leges validæ sunt, licet in contrahendo parentes culpam commiserint; si ergo Matrimonium valet secundum leges, & contracto licite videntur, non est cur ex tali coniunctione suscepti filij legitimi censeri debeant; acque ita expresse docuit gloss. vlt. in presenti, recepta per Butr. hic n. 6. & Abb. n. 5. sequuntur & Paleoth. de nobis, & spur. c. 10. num. 1. Mantie. de consuet. vlt. volute. lib. 1. tit. 12. n. 13. Menoch. cons. 199. n. 57. Fulu. Pacian. de probat. lib. 2. c. 16. n. 68. & alij plures per Sanch. de Matrim. lib. 3. disp. 4. n. 8.

Nec huic sententiæ obstat text. in presenti, facilis est enim interpretatio, quamvis à DD. difficilis soleat reputari, ut constat ex statim referendis; nam DD. communiter existimant text. procedere in Matrimonio clandestino nullo propter aliquod latens iuris impedimentum, filiosque legitimos esse, quamvis concepti & nati sint in clandestinitate ante Ecclesiæ approbationem, si ea postea sequatur; quamvis deinde iam Matrimonio approbato impedimentum detegatur, ita resoluit communem dicens modernorum Anton. de Rosel in tract. de legitimat. lib. 2. cap. penult. de Matrim. putat n. 5. & post Ioan. Andr. Butr. Abb. Præpos. Alex. de Neuo, & Canis. Cujac. Viu. in ration. lib. 4. iuris Pontif. pag. 102. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 595. remissive Casal. in annot. & Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decret. lib. 4. tit. 11. cap. 1.

Illegitimi sunt filij nati ex Matrimonio contracto contra publicam honestatis iustitiam, & n. 2.

CAP. Referente. X.

Matrimonium contractum contra publicam honestatis iustitiam, non tenet, & filij ex eo nati illegitimi sunt, & ab hereditate parentum excludendi. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Host. Butr. Anchar. Panorm. Præpos. Alex. de Neuo, Canis. Cujac. Viu. in ration. lib. 4. iuris Pontif. pag. 102. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 595. remissive Casal. in annot. & Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decret. lib. 4. tit. 11. cap. 1.

Hanc eandem conclus. ex hoc text. desumunt Nau. in man. c. 2.2. à n. 57. Couar. de spons. p. 2. c. 6. §. 2. à princ. Hentiq. in sum. lib. 12. c. 16. §. 2. Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 68. Gutier. eod. tract. c. 103. Bonac. eod. tract. q. 3. punct. 11. à princ.

SUMMARIVM.

1. Matrimonium si fuit in facie Ecclesiæ celebratum, non sufficit probare illius impedimentum ad probandum prolem illegitimam.
2. Contendens alicuius parentes Matrimonium contrahere non tenuisse, debet probare Matrimonium illud non potuisse, eiusque parentes illud contraxisse mala fide.
3. Intellectus diminuatorius reiciendus est.

CAP. Peruenit. XI.

Matrimonium quando fuit legitime celebratum ad docendum prolem esse illegitimam, non sufficit probare impedimentum Matrimonij, præsertim quia quandiu vixerunt quieret simul permanserunt sine reclamacione. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Host. Butr. Anchar. Panorm. Præpos. Alex. de Neuo, Canis. Cujac. Viu. in ration. lib. 4. iuris Pontif. pag. 102. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 593. remissive Casal. in annot. & Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Ant. Aug. collect. 2. Decret. lib. 4. tit. 11. c. 2.

Notatur ad hoc, quod filius natus ex parentibus, qui in facie Ecclesiæ Matrimonium contraxerunt, postea verò declaratur Matrimonium fuisse nullum, cum tamen ignoretur an bona, vel mala fide parentes contraxerint Matrimonium, est reputandus legitimus, & habilis ad recipiendos Ordines, & ad officia Ecclesiastica, & secularia, ut per Sôar. tom. 5. de censur. disp. 10. sect. 4. n. 10. Sanctarel. var. resol. q. 20. n. 6.

Matrimonium fuisse illegitimè celebratum, & c.] Notatur ad hoc, quod contendens alicuius parentes Matrimonium contrahere non potuisse, debet dicere, & probare Matrimonium illud non tenuisse, atque eius parentes illud contraxisse mala fide, ita Couar. de spons. p. 2. c. 8. §. 2. n. 1. in fine.

In gloss. Si est ita, unica ibi, sed hoc est diuinare. Notatur ad hoc, quod intellectus diminuatorius est reiciendus, ut per D. Barbol. in rubr. ff. solut. Matrim. p. 1. num. 12.

SUMMA

S V M M A R I V M.

- 1 Testium dicto statum qui probant aliquam legitimam, licet fama vicina, & tractatus parentum habeat contrarium.
- 2 Sententia que nititur duabus causis, quarum una vera est, & altera falsa, tenet.

CAP. Per tuas. XII.

- T**estes quando probant illam, quam vicina putabat concubinam, fuisse desponsatam de presenti, filius habebitur legitimus. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Host. Butr. Anchar. Panorm. Prapof. Alex. de Neuo, Canif. Cujac. Viu. in ration. lib. 4. iuris Pontif. pag. 103. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 595. remissive Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Anton. Aug. collect. 3. Decret. lib. 4. tit. 12. c. 1.
- 2 Non tamen Decretali, &c.] Notatur ad hoc, quod sententia, que nititur duabus causis, quarum una vera est, & altera falsa, valet, & tenet, ut per Syluan. conf. 2. n. 75. Gail. lib. 1. obseruat. 66. art. 9. Hippol. sing. 617. & conf. 113. n. 12. Tirac. in tract. cessante causa, limit. 22. n. 6. 13. & 20. Vant. de null. tit. ex defectu processus, n. 123.

S V M M A R I V M.

- 1 Papa in terris Ecclesie potest libere illegitimos legitimare, in terris vero alienis, minime, nisi ex causis multum arduis, vel nisi in spiritualibus, & tunc indirecte, & per quandam consequentiam intelligitur legitimare etiam quoad temporalia.
- 2 Archiepiscopus pro laico procuratoris officium apud Rom. Pontificem suscipere potest.
- 3 Papa non solum ad spiritualia, sed etiam ad actus seculares laicos potest legitimare in terris Imperij.
- 4 Papa, qui potest tollere impedimentum à iure positivo procedens, potest etiam illo sublato dispensare in illius radice.
- 5 Papa censetur in radice dispensare quando ipse declarat legitimos filios natos ante dispensationem, & postea nascituros.
- 6 Dispensatio in radice Matrimonij est tante potentie ut non solum uiuentibus contrahendis, sed etiam post eorum mortem operetur ad filiorum legitimisationem in preiudicium tertij.
- 7 Dispensatio in radice Matrimonij comprehendit tantum prolem susceptam in figura Matrimonij, non autem natum, & conceptum.
- 8 Legitimandi potestas inter ea, qua Principi referuntur, muneranda est.
- 9 Legitimationes in Regno Portugallie prout, & alibi non sunt vera legitimaciones, sed potius dispensationes.
- 10 Legitimatus à Principe non potest obtinere terras, que non sunt subdite Principi legitimanti.
- 11 Causa requiritur in Principe legitimante.
- 12 Argumentum à maiori ad minus validum est.
- 13 Argumentum de maiori ad minus non valet in materia dispensationis, quod declara ut ibi.
- 14 Episcopalis dignitas eximit filium à patria potestate.
- 15 Electio sola in Episcopum satis est ut quis patriam potestatem egrediatur.
- 16 Religionis professio à filio facta eum liberat à patria potestate.

- 17 Sernus liber fit, quando ad Ordines promouetur scienter per Episcopum absente, & ignorante domino.
- 18 Legitimus ut quisquam fit pro parte, & pro parte illegitimus monstruosus est.
- 19 Dispensatus ad unum, dispensatus quoque videtur ad consequentia.
- 20 Constantinus Imperator in pluribus terris, & Provinciis omnem temporalem potestatem, dominium, & uniuersa Imperij iura in Ecclesiam transiit.
- 21 Matrimonium propter adulterium coniugis potest dissolui quoad thorum, & mutuum cohabitationem, non tamen quoad vinculum.
- 22 Francia Rex Imperatori non subest.
- 23 Portugallia regnum est exemptum à Romano Imperio.
- 24 Hispania Reges non subunt Imperatori, nec superiori recognoscunt in temporalibus.
- 25 Aragonia Rex non recognouit superiorem.
- 26 Anglia Rex Romani Imperij iurisdictione est liber.
- 27 Venerorum serenissima Res. ab imperio exempta est.
- 28 Mediolani Dux habet iura regalia, & fiscalia, & omnia potest in suo statu, qua potest Imperator in toto Imperio.
- 29 Regna Neapolis, Sicilia, Sardinia, Polonia, & Ungaria Imperatori subiecta non sunt.
- 30 Sabaudia Dux serenissimus in suo ducatu Imperij, & omnimoda potestatis ius habet.
- 31 Flandria Comes, Archidux Austria, & alij Potentius in Germania superiorem non recognoscunt.
- 32 Delphini habet iura Principis supremi.
- 33 Ferraria Dux non recognoscit superiorem.
- 34 Montis Ferrati Dux habet iura Imperij.
- 35 Duces, Marchiones, Comites perpetuo iuncti, censentur Imperatores in suo Ducatu, Marchionatu, ac Comitatu.
- 36 Princeps supremus an possit filios proprios legitimare, ostenditur.
- 37 Papa in terris Regum directe non habet iurisdictionem quoad temporalia.
- 38 Causa dubia difficles, & ambigua ad iudicium Sedis Apostol. cui Roman. Pontifex preest, deferenda sunt.
- 39 Apostol. Sedes, & vniuersalis Ecclesie primatus iure diuino est in Roman. Ecclesia.
- 40 Apostol. Sedes an possit auctoritate Pontificia alia transferri ostenditur.
- 41 Petrum Rome fuisse contra hereticos qui defendenda ostenditur.
- 42 Apparuit Christi facta Petro interroganti, Dominus quid vadis, verissima.
- 43 Cardinalium dignitas tempore Innocentij I. cognita non erat.
- 44 Cardinales post tempora Innocentij IV. seu Bonifacij VIII. gerere ceperunt officium; quod antea gerebant Episcopi in summi Pontificis consilio.
- 45 Papa potest sine Cardinalibus omnia expedire etiam ardua, ex ciuilitate tamen in arduis debet communicare cum Cardinalibus.
- 46 Cardinales sunt instituti de iure diuino.
- 47 Cardinalium origo, potestas & hodierna excellentia inter omnes Ecclesie Prælatos, que sit, remissive.
- 48 Excommunicatio equiparatur morti.
- 49 Papa an possit mortis penam corporalem inferre remissive.
- 50 Presbyterorum filij ordinari non possunt.
- 51 Alimenta filijs spurij de agnitate Canonica obijungenda debentur.
- 52 Naturalis filius proprius, & strictus dicitur, qui ex concubina natus est in schemate uxoris.
- 53 Adulterini dicuntur filij Presbyterorum.

CAP. Per venerabilem. VIII.

- S**edes Apost. potest illegitimos totius Orbis legitime ad actus spirituales, ut ad Episcopatum, nec non illegitimos terrarum Ecclesiarum etiam ad actus seculares, & putatur probabile illegitimos totius Orbis esse legitimatos ad actus seculares, maxime si in terris non cognoscant superiorem, qui possit legitimare præter Papam, vel saltem eum in spiritualibus dispensatur, consequenter intelligitur dispensatum esse in temporalibus, sicut quando creat quem Episcopum, eximit eum à patria potestate, & Episcopus scienter ordinans seculum, ordinatus est liber, licet ordinans teneatur satisfacere domino. Item Papa non solum in sua ditione, sed etiam in aliis Regionibus, certis causis inspectis, exercet casualiter temporalem iurisdictionem, non tamen vult præiudicare alieno iuri sed quia in dubiis recurrendum est ad Sacerdotem, Deuter. 17. cuius locus est Sedes Apostolica Romæ ad quam reuocatur Petrus à Christo dum interrogatus; Domine quo vadis? respondit, Romam iterum crucifigi, & D. Paul. ad Corinth. 6. Nescitis quoniam Angelos indicabimus, quanto magis secularia. Et sic qui non obedit, est excommunicandus. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabari. Ioani. Andr. Host. Bntt. Anchar. Panorm. Prapof. Alex. de Neuo, Canif. Cujac. Vinian. in ration. lib. 4. iuris Pontificij, pag. 104. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 595. remissimè Casal. in annot. & Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Anton. Angust. collect. 3. Decret. lib. 4. tit. 12. c. 2.
- 2** Arelaten. Archiepiscopum.] Ergo Archiepiscopus pro laico procuratoris officium apud Romanum Pont. suscipere potest, contra reg. text. in c. 2. ne Clerici vel Monachi, sed multi intelligunt ea ratione procedere, quia prohibitio illa solum obtinet locum in procuratore generali, qui huiusmodi officium frequenter exercet, non ita si vnum suscipiat, vel semel hoc faciat, per ea que diximus ad c. 1. de postul. num. ult. vbi multos citauimus DD. vel potest dici Episcopos, Sacerdotes & fortiori alios inferiores Clericos non prohiberi officium procuratoris etiam pro laicis in Romanâ Curia suscipere, quod alij ampliant ad quancunque curiam Ecclesiasticam, etiam in partibus, vt tenent citati per me in d. c. 1. num. ult.
- 3** Quod autem super hoc, &c.] Ex his verbis, & aliis, quæ sequuntur, probari videtur conclusio illa in qua præcipue huius text. vertitur difficultas, quod scilicet Summus Pontifex non solum ad spiritualia, sed etiam ad actus seculares laicos potest legitimare in terris Imperij, quod etiam deducitur ex vers. præterea, & vers. rationibus, ex quibus plene hanc conclusionem affirmatiuam firmant hic Host. & Goffred. de Trano in summa huius tit. Rot. decis. 200. alias 1. in nouis sub hoc tit. & securè tradit Anastas. Germon. in paratista ad hoc tit. & in effectu post longas distinctionum ambages sequitur Prapof. 2. n. 71. & vltra huius text. auctoritatem pluribus rationibus confirmat, quidquid in contrarium sit, communis DD. resolutio, de quibus Sanch. lib. 3. de Matrim. disp. 7. à princ. Basil. Pont. etiam de Matrim. lib. 11. c. 5. §. 1. à n. 1. Franc. Ferrat. ad consil. de los impubers. gloss. 6. n. 103. & seqq. Mich. Gom. de Arelan. in tract. de ration. iur. & iur. Imper. lib. 4. c. 5. n. 63. Faiard. in tract. de legitim. per subsequens Matrim. membr. 2. n. 82. cum seqq. & alij quos reprobant Rota Rom. decis. 291. num. 13. apud Farin. p. 2. recent.
- 4** Vnde Summus Pontifex, qui potest tollere impedimentum à iure positum procedens, potest etiam il-

lo sublato dispensare in radice illius, & relinquere Matrimonium in terminis priorum consensuum, & sic verum, & validum, prout ex tunc, ac si dispensatio illud præcessisset, vt censuit Rota in vna Hispan. legitimatatis 11. May 1615. coram Patriarcha Matzamedo, quæ est decis. 687. n. 8. apud Farin. p. 2. recent. & ita absque dubio posse Summum Pontificem laicos etiam in terris Imperij ad temporalia legitime in radice Matrimonij proficere hic Abb. n. 2. Zabar. q. 9. & Prapof. n. 74. Couar. de spons. p. 2. c. 8. §. 8. n. 13. Molin. de primog. lib. 3. c. 2. n. 12. Peregr. de fideicom. art. 24. n. 77. & seqq. Cald. Pereira de nominat. emphyt. q. 21. n. 51. Henric. in summ. lib. 11. c. 20. §. 2. Sæp. de cens. lib. 6. c. 11. n. 6. Carpan. ad stat. Mediolan. p. 1. c. 456. tit. de legitimat. num. 126. Lancel. Gall. consil. 122. per tot. Gutier. de Matrim. c. 74. n. 33. Laderch. consil. 24. Intri. decis. 35. n. 52. Thefaur. decis. 34. & 196. Calist. de lege Regia, §. 29. n. 1. c. lit. B. notissimè me citato in hoc loco, Mar. Cotel de donat. inter patrem & fil. tract. primæ disens. 2. p. 6. n. 161. & plene relati à Sanch. d. lib. 3. disp. 7. n. 4.

Ratio est, quia cum impedimenta Matrimonij dirimentia à solo iure, seu lege Canonica proueniant, & Pontifex radix sit, & origo legis Canonica, quæ consanguinei intra certos gradus designatos, in cap. non debet, de consang. & affin. contrahere prohibentur & ab eo tanquam à viuo fonte, seu lege animata auctoritas super istis proueniat, c. 1. de consuet. cap. 1. Romanorum 19. dist. cap. ipsi sunt 9. q. 1. & ibi gloss. nulli dubium esse potest quin impedimentis per eum sublatis rem ad terminos iuris naturæ primarios reducere possit. Vnde fit vt Pontifex dispensans, seu declarans in radice filios legitimos denno tales non faciat, quin solam velationem habitus naturalis, vt ait Bald. in l. emancipari, num. 2. ff. de adopt. remoueat. Detegit ergo filios iure naturæ legitimos, vt ait idem Bald. in l. manumissiones, mem. 8. ff. de iust. & iur. Ex quo superuenit (vt ait idem Bald. in cap. 1. §. in super. de probib. feudi alien. per Federic. n. 8.) noua virtus in præiacenti materia, & potentia materiæ ei iungitur, & ab illa denominatur. Et venit quippe isto in casu idem ipsum quod in expulsiōe nubium, quæ non facit ferenum, sed reteggit, & in exussione spicarum, quæ non facit frumentum, sed illud demonstrat, vt argum. l. adeo, ff. de acquir. rerum domin. notat Batt. in d. l. manumissiones, num. 2. Vnde errant valde, qui putarunt exemplo postliminij, aut legis Cornelia, de quo in l. retro, ff. de capt. & postlim. reuers. & in l. leges Cornelia, ff. de testam. in dispensatione in radice fictionem civilem retrotractionis interuenire. Lex namque in his, quæ sibi subsunt, verè quidem disponit, vt egregie docuit Batt. in l. si maritus, §. legis Iulia, n. 1. ff. ad legem Iul. de adul. & latius in l. si is qui prò & pro re, num. 29. ff. de usucap. & prosequitur latissimè Iaf. ibid. num. 117. vbi dicit pulchram & vtilem esse doctrinam Barthol. Crot. qui illam ipsam ait notandam & menti tenendam ibi n. 91. Anton. de Butr. consil. 20. num. 1. optimè Tirag. de iure consil. p. 3. limita. 3. & 4. num. 44. late Peregr. consil. 7. ex n. 26. vol. 2. Castill. quodid. tom. 5. c. 105. n. 28. Ergo ex prædictis omnibus clarè conuequimur dispensationis in radice proprium & potissimum effectum consistere in legitimatiōe prolis ex tunc, hoc est, à conceptionis initio, idque verè, non fictè, quia destructo ex tunc per dispensationem in radice consanguinitatis ex iure Canonico prouenientis impedimento, potest Pontifex Matrimonium à principio concubitus affectu maritali patrati validum declarare, & consequenter proletem legitimam quoad omnes iuris effectus, & in vniuerso mundo, vt expresse tenent citati supra, quibus

bus addendi sunt Nicol. Garc. de benef. p. 7. c. 2. n. 4. 1. Castil. d. c. 105. num. 21. Augult. Bero. conf. 23. num. 13. vol. 2. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. 5. s. 9. n. 57. Seraph. decis. 1121. num. 1. & 5. Alex. Trentacinq. var. resol. lib. 1. tit. de legitimat. resol. 4. n. 1. Joseph. Sesse decis. 23. ex num. 55. Matra de success. legal. p. 1. q. 18. art. 1. Beltramin. ad Ludouic. decis. 19. num. 4. Basil. Pont. de Matrim. lib. 1. c. 5. s. 2. num. 8. & 9. Quicquid dicant Ant. de Butr. in presenti, num. 10. quem sequuntur Molina Theologus, Cernantes addit. ad Nauar. citati à Sanch. d. disp. 8. num. 3. in fin. Soar. de censur. tom. 5. disp. 50. sect. 5. n. 9. Hurtado de Matrim. disp. 26. diff. 1. num. 5. Franc. Ferret. de impub. sub rubro de subtit. gloss. 6. ex n. 109. ad 135. minus bene existimantes Papam dispensando in radice nullum posse tertio præiudicium inferre in terris Imperij. Ex quibus autem verbis censetur Romanum Pontificem dispensare in radice in Matrimonio inter consanguineos nulliter contracto, ostendit Sanch. d. disp. 3. a num. 14. & n. 22. Sed melius Rota d. decis. 687. num. 13. p. 2. recent. dicit à Papa dispensatum censeri in radice quando ipse declarat legitimos filios natos ante dispensationem, & postea natiuitos.

6 Quæ dispensatio in radice est tantæ potentiz, vt non solum viucentibus contrahendis, sed etiam post eorum mortem operetur ad filiorum legitimacionem in præiudicium tertij, aliàs vocari ad successionem, quia hæc legitimatio fundamentum non habet in consensu, quem parentes mortui iam præstare non possunt, sed potius in Matrimonio, quod nulliter contraxerunt, renouando impedimentum à principio, ac si non existeret tempore illius: cui rei nihil obstat quod vterque, vel alter ex parentibus mortuus sit, siquidem hoc non inducit defectum potestatis in Pontificem ad renouandum impedimentum suæ legis Canonice, & effectus ab ea productos, vt probant in propriis terminis DD. per me citati ad cap. tanta, prope finem vers. filius incestuosus sup. n. 58. hoc tit. Seraph. decis. 1121. num. 2. Put. decis. 483. num. 2. lib. 2. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. 5. s. 9. num. 57. Castil. d. c. 105. num. 26. Beltramin. ad Gregor. decis. 19. num. 5. & comprobatur Rota d. decis. 687. num. 13. vbi id procedere asserit vbi dispensatio per parentes in vita petita fuerit eadem Rota decis. 174. post lib. 2. consil. Farin. tenuit dispensationem in radice Matrimonij comprehendere tantum prolem susceptam in figura Matrimonij, non autem natum & conceptum ante Matrimonium, idem iterum censuit in vna Leonien. canonicatus 23. Februarij 1601. coram illustrissimo Ludouico, postea S. D. Gregorio X V. & est opinio Ioan. Andr. in presenti, num. 30. Anton. de Butr. col. 6. vers. videamus, num. 10. ad fin. Card. Zabara. col. 2. num. 9. q. 1. Abb. sub num. 21. & 22. Card. Alex. num. 61. 68. & 74. Petr. Anchor. conf. 409. num. 4. & 5. & in cap. vnic. num. 5. de sponsal. in 6. Peregr. conf. 1. à num. 6. lib. 3. & de fideicommiss. art. 24. num. 36. & 76. Cell. can. 31. num. 8. Anton. Gabr. tom. 3. commun. lib. 6. tit. de legit. consil. 3. num. 1. & 2. Garc. d. p. 7. c. 2. num. 42. Sesse tom. 3. decis. 231. num. 54. & aliorum, quos refert & sequitur Sanch. d. disp. 7. num. 4. & 7. Sed altera sententia, quæ admodum probabilis est, defendit effectum maritalem sufficientem esse ad dispensandum in radice, etiam si Matrimonium in figura, seu de facto inter coniuges non præcesserit, cum consensus ad Matrimonium necessarius hoc in casu subit, & solummodo necessarius in terminis iuris naturalis reputatur, ita Castil. in d. c. 105. n. 28. Basil. Pont. d. lib. 1. c. 5. s. 1. num. 12. & alij per eos citati; & si hæc opinio magis placuerit, necessum non erit de affectu maritali plenè Summo Pontifici consistare, sed potius du-

bis & præsumptis sufficiens erit ad dispensandum in radice, vt per Sesse decis. 231. n. 22. Cacharan. Pedem. decis. 154. n. 4. qui ex nuptijs postea subsequens plenè apprehenditur, vt expressè firmat Abb. in cap. tanta, n. 1. & 7. supra hoc tit. Alciat. lib. 2. de verbor. signific. n. 12. vers. quod si per subsequens, Menoch. conf. 225. ex n. 11. & conf. 227. à n. 12. Cætera quæ in hac materia occurrere possunt, vide in tract. de offic. & potest. Episcop. p. 1. tit. 2. c. 2. num. 101. cum multis seqq. vbi plura circa intellectum huius text. plenè Sanctiæ. var. quest. 43.

Illud tamen aduertendum doxi in materia dispensationum legitimandi potestatem inter ea, quæ Principi reseruantur, annumerandam esse, vt docet Callan. consuetud. Burgundie, rubr. 8. s. 3. verbo abintest. n. 23. pag. 287. & s. 5. num. 40. pag. 295. Menoch. conf. 17. n. 9. Malcard. de probat. concl. 324. num. 2. Sord. conf. 1. n. 2. 5. Cald. Pereira quest. forens. conf. 4. num. 33. Azor. instit. moral. p. 2. lib. 2. c. 14. q. 5. & iam hodie, propter eam in nostro Lusitanæ Regno legitimaciones non sunt veræ legitimaciones, sed potius dispensationes, de quo vide Menoch. conf. 181. num. 17. & conf. 305. num. 24. cum seqq. & conf. 390. num. 53. Flores ad Cam. decis. 11. Ioan. Garc. de nobilit. gloss. 2. n. 77. Stephan. Gracian. discept. forens. c. 138. num. 41. cum seqq. & ex nostris Lusitanis Cald. Pereira in l. si curatorem, verbo sine curatore, n. 51. vers. aduerto tamen, & n. 52. & de nominat. emphys. q. 21. num. 64. & in responsis pro Sebastiano Limpo, n. 46. & 47. & quest. forens. lib. 1. q. 28. num. 23. Valasc. consil. 163. n. 7. & de parit. c. 12. num. 42. Cabed. p. 2. decis. 69. num. 1. vbi in eo resoluit quod legitimatus à Principe non potest obtinere terras, quæ non sunt subditæ Principi legitimanti.

Diversis causis inspectis. Ergo in Principe legitimante requiritur cautia, de quo vide Dec. in cap. Clerici, s. de adulteris, n. 10. vers. sed aduertendum, & de iudic. Menoch. conf. 19. n. 3. & 20. & conf. 20. num. 9. & 41. Sanch. de Matrim. lib. 3. disp. 17. à n. 25.

Quod in maiori conceditur, &c. Valgariter allegatur ad hoc quoddam validum est argumentum de maiori ad minus, de quo Euetard. loco 66. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. 9. s. 2. num. 24. Sanch. d. lib. 3. disp. 1. n. 4. Card. Tusch. tom. 1. lit. A2. concl. 501. Thom. de Thomass. in floribus legum reg. 53. & alij plures citati in bello de princ. vtriusque iuris, lit. A, num. 18. Sed dubium facit, quia text. in presenti, huiusmodi arg. de maiori ad minus validum pronuntiat in materia dispensationis, in qua illud non procedere resoluit Molina de primog. lib. 2. c. 4. num. 48. & 49. Conar. d. c. 8. s. 8. num. 11. Menoch. conf. 72. num. 11. Gutier. canon. lib. 2. c. 15. num. 124. & 126. Brunor. à Sole in locis communibus, lit. D, verbo dispensationes sunt vniuersæ, Molin. de iustit. tract. 2. tom. 3. disp. 191. n. 2. Sanch. d. disp. 1. n. 21. Vnde quidam distinguunt inter dispensationes odiosas, & fauorabiles, vt in his posterioribus procedat regula huius text. qui de legitimacione agit; quam inquirunt ea ratione fauorabilem, qui per eam fit ingreditur ad ius naturale, secundum quod omnes homines legitimi nascuntur, aut. quibus modis naturales efficitur sui, s. illud: at verò in prioribus, scilicet odiosis procedat communis sententia negativa. Alij verò distinguunt inter legitimaciones, quam inquirunt esse fauorabilem, & extendendam, sicut dispensationem, & inter potestatem legitimandi, seu dispensandi, de qua intelligunt text. in presenti, quam inquirunt esse fauorabilem, & extendendam, in Conar. d. s. 8. num. 6. vers. 8. & num. 11. Fr. Emmann. in summ. tom. 1. c. 166. num. 2. Perez l. 6. gloss. pag. 69. vers. hinc est, tit. 12. lib. 3. Ordin. Menoch. conf. 18. n. 6. Gutier.

Gutier. d. c. 1. §. n. 125. Hentiq. in summ. lib. 7. c. 3. in fine, Molin. d. tract. 2. disp. 173. vers. obseruandum, Sayr. de censur. lib. 6. c. 1. n. 8. & alij, de quibus Sanch. d. lib. 8. disp. 2. n. 1. Sed his, & alijs reiectis intellectibus facili- & verior sensus est argumentum hoc de spiri- tualibus ad temporalia, & ita de maiori ad minus non esse Pontificis, sed partis parentis ad temporalia legi- timationem.

34 Eximitur à patria potestate.] Notatur ad hoc, quòd per Episcopalem dignitatem filios familias eximitur à patria potestate, consonat Auth. sed Episcopalis digni- tas, C. de Episc. & Cler. Bernard. Diaz reg. 23 §. Alphan. collect. 446. Gregor. l. 14. gloss. fin. tit. 18. p. 4. Ioan. Garc. reg. 198. Vin. rom. 2. commun. opin. lib. 8. tit. 29. n. 4. pag. 403. Pinel. in l. 1. p. 1. n. 42. C. de bonis mater. Matienf. l. 9. gloss. 3. n. 3. tit. 1. lib. 5. noua recop. Vald. ad Xuar. ad l. 9. tit. de los pleyros, §. considera vltra, pag. 62. Cott. in memorab. verbo Episcopalis dignitas, & verbo Sacerdo- tium, pag. 742. Surd. de alim. tit. 9. q. 20. n. 34. Menoch. remed. 1 §. reciper. n. 32. Marta de iurisdic. p. 4. casu 27. n. 4. Illustriss. D. meus Roderic. à Cunha in comment. ac c. si seruus sciente n. 9. & 10. disp. 53. vbi intelligit quo- ad iuris effectus, qui Episcopo sunt nociui, non verò quoad eos, qui illi sunt vtiles. Molin. de iustit. tract. 2. §. disp. 229. vers. sextus, n. 8. vbi etiam resoluit satis esse solam electionem in Episcopum, vt quis patriam po- testatem egrediatur, esto nondum Episcopatum admi- nistrat.

16 Religionis professio à filio facta eum liberat à pa- tria potestate, vt per Vin. d. n. 4. vers. & hoc idem, Cald. Pereira in l. si curatorem, verbo sine curatore, n. 24. & 25. & verbo latis, n. 145. Nauar. commento §. de regul. n. 47. Surd. de alim. tit. 8. primil. 98. n. 6. Fr. Emman. quest. regul. tom. 2. q. 77. art. 6. Valasc. cons. l. c. 8. n. 3. & 23. D. Roder. à Cunha vbi supr. n. 12.

17 Scietur seruum alterius, & c.] Notatur ad hoc, quòd seruus liber fit quando ad Ordines promouetur scien- ter per Episcopum absente, & ignorante domino, te- netur tamen Episcopus illius æstimationem in duplum recompenfare, per text. in cap. si seruus absente, §. 4. dist. resoluunt materiam late prosequentes, Trot. de vero, & perfecto Clerico, lib. 2. c. 4. Maior. de irregul. lib. 1. cap. 35. Vgol. eod. tract. c. 57. Hentiq. in summ. lib. 14. c. 8. num. 7. Auil. de censur. p. 3. disp. 3. dub. vlt. Nauar. in man. cap. 27. n. 104. plures per Cened. ad Decret. collect. 61. Bellec. disputat. clerical. p. 1. tit. de disciplina clericali, §. 14. n. 2. Bernard. in pract. cap. 19. num. 3. in nouiss. edit. Illustriss. D. meus Roderic. à Cunha in comment. ad dict. cap. si seruus.

18 Videretur siquidem mīstruosum, & c.] Notatur ad hoc, quòd monstro simile est quòd quispiam sit legitimus pro parte, & pro parte illegitimus, consonat cap. ex- tenore, supra hoc tit. vbi gloss. verbo ambo parentes, & facit reg. cap. 3. sup. de clandestina desponsat. Tiraq. in l. si vnquam, verbo donatione largitus, n. 284. Garc. de nobilit. gloss. 21. n. 78. Dispensatus enim ad vnum, dispensa- tus quoque videtur ad omnia consecutua, gloss. verbo solemnibus, in cap. si quis in cleuo 7. quæst. 1. gloss. verbo plures, in c. quia in tantum de prabendis, quas receptas testatur Felin. in cap. postulasti, num. 10. de rescriptis, Gom. in cap. vlt. num. 37. de indic. in 6. multi, de quibus Sayr. de censur. lib. 7. c. 14. n. 21. Sanch. d. lib. 8. disp. 1. num. 19.

20 In patrimonio D. Petri, & c.] Quòd scilicet habuit Apostolica Sedes in persona Syluestri Pontificis ex donatione Constantini Imperatoris, qui in pluribus terris, & prouincijs omnem temporalem potestatem, dominium, & vniuersa Imperij iura in Ecclesiam Ro- manam transfudit, de qua in c. Constantinus 96. dist. lau- dat, & approbat Pontifex in c. fundamenta, vers. ne au- Barboz. Collect. Tons. I. I.

tem, de elect. lib. 6. & in Clem. 1. de iureiur. facit text. in cap. ego Ludouicum 63. dist. quorum argumento veram esse hanc de Constantini donatione historiam Docto- res communiter profitentur dictis locis, & Turrecr. de potestate Ecclesie, lib. 2. c. 42. Castald. de Imperat. q. 51. Pelag. de planctu Ecclesie, lib. 1. c. 43. & lib. 2. c. 29. Con- lib. 4. variat. c. 16. n. 8. vers. secundo loco, Alphonsus de Mendoz. in quodlib. q. 4. scholast. §. 4. vers. 5. Card. Baron. tom. 4. annaliu Ecclesie anno Christi 324. Constantini 19. Molin. de iustit. disp. 25. plures refert Cened. ad Decretal. collect. 109. n. 4. quibus adde Francisc. Ioannet. in lib. Roman. Pontificum, c. 33. pag. 41. & alios citatos per me de officio, & potestate Episcopi, par. 1. art. 2. cap. 2.

Non tamen ipsius violario coniug. & c.] Apertè probat text. Catholicam veritatem sapius sacris Canonibus definitam ab hæreticis nostræ tempestatis malè vexatam, quòd scilicet propter adulterium coniugis potest dissolui Matrimonium quoad thorum & mu- tuam cohabitationem, non tamen quoad vinculum, nec innocens potest vincente adultera aliud inire Ma- trimonium, ita etiam de Fide definitum est per Concil. Trid. sess. 24. Canon. 7. multiplici ratione, & diuinarum literarum, sanctorumque Patrum traditione confir- mans contrariis late satisfaciit Bellarm. in suis controu. tom. 2. de Matrim. lib. 1. c. 1. cum seqq. Conar. de sponsal. p. 2. c. 7. §. 6. n. 13. Gutier. canon. lib. 1. c. 25. n. 4. Hentiq. in summ. lib. 31. c. 2. n. 3. iuncto commento lit. R, D. Barbol. in rub. ff. soluto matrim. p. 2. n. 15. Sanch. de Matrim. lib. 10. disp. 1. n. 2. Rebell. de oblig. iustit. p. 2. lib. 2. q. 15. sect. 2.

Cum Rex superiore in temporalibus, & c.] Notatur ad hoc, quòd Rex Franciæ Imperatori non est subie- ctus, provt late defendunt Igneus per integrum tract. An Rex Franciæ recognoscat superiorem, Mant. dialog. 49. Carol. de Grass. de regibus Franciæ, lib. 1. tit. 6. Callan. in catalogo glorie mundi, p. 5. consid. 28. Petr. Greg. syntag. iur. lib. 47. cap. 14. n. 15. Colm. in pragmat. in proem. pag. 1. verbo Dei, Scac. d. loco.

Portugalliæ Regnum quòd sit exemptum à Romano Imperio, asserunt Ferrer. de iusto & iniusto bello, n. 24. Nauar. in c. nouit, notab. 3. n. 165. de indic. Parlad. lib. 2. rerum quorid. c. 21. n. 3. Cened. communium contra com- munes, tom. 4. q. 897. n. 391. Soar. de regibus, lib. 3. cap. 8. n. 3. in fin. Cabed. p. 1. Lusitania decis. 211. sub num. 3. & p. 2. decis. 7. n. 4. Garc. de nobilit. gloss. 21. num. 45. Cald. Pereira de empt. c. 1. n. 5. Mart. de iurisdic. part. 1. c. 21. num. 13.

Hispaniæ Reges quòd non subint Imperatori, nec recognoscant in temporalibus superiorem, tenent glos. in cap. Hadrianus, dist. 63. & in c. necessitate, de donat. inter virum, Conar. in reg. peccatum, p. 2. §. 9. n. 9. Nauar. d. cap. nouit, notab. 3. n. 161. Olan. in presat. antinom. num. 2. & 12. Renat. Chopin. de dom. Franciæ, lib. 2. tit. 1. n. 13. Gregor. l. 17. verbo en las cosas, tit. 23. part. 3. Burgos de Pace in proemio legum Tauri à n. 34. & n. 144. Perez in proemio Ordin. g. 1. pag. 6. Anend. de exequendis mand. p. 1. c. 1. n. 7. Francisc. Nunez de Valasco en los dialogos de contencion de la milicia y ciecia dialogo 1. fol. 28. & 29. Scac. de appellat. q. 16. limit. 5. num. 4. Azéued. l. 1. n. 5. tit. 17. lib. 9. & l. 3. n. 4. tit. 5. lib. 3. noua recop. Parlad. d. c. 21. n. 3. Mench. controu. illustr. in proem. Modern. de iurisdic. p. 1. c. 26. n. 70. Cened. d. q. 897. n. 390. & seq. Cabed. part. 2. Lusitania decis. 8. num. 3. Petr. Matizius in suis dialogis varia historia dialog. 2. cap. 6. Soar. d. c. 8. n. 3. plenè Valdes. de Regum Hispania dignitate cap. 18. per totum, plures citat Cened. ad Decret. collect. 64. num. 4. Azor. in iustit. moral. p. 2. lib. 11. cap. 5. quæst. 4. vers. Regem.

DDd Arago

- 25 Aragonum Rex non recognoscit superiorem, Sessé decif. 187. n. 106.
- 26 Angliæ Rex Romani Imperij iurisdictione est liber, siue iure belli, siue alio iure, quod per c. *consam*, quas. 11. 2. *supr. hoc tit.* tenent Lara in l. *si quis a liberis*, in *prin. mun.* 67. Azor. d. q. 4. *vers. Regem Angliæ*, Mart. de iurisd. p. 1. c. 21. n. 13.
- 27 Venetorum Sereniss. Respubl. ab Imperio exempta, tam de facto, quia Imperatorem in dominum non recognoscit, quam de iure, vel quia alma Venetiarum ciuitas in insula maris fundata est, atque ideo veluti altera Roma libera est, vel quia privilegium libertatis ab Imperatore habuerit, Peteg. de iure fisci lib. 1. tit. de his, qui iura fiscalia habent, n. 6. Menoch. conf. 2. n. 63. Mart. d. p. 1. c. 33. à n. Anton. Oliban. in *comm. ad vsar.* alium namque de iure fisci, c. 3. n. 79. vbi idem de ciuitate Genuensium, de qua etiam Menoch. d. conf. 2. à n. 48. Mart. d. p. 2. c. 3. à n. 85.
- 28 Mediolani Dux habet iura Regalia, & fiscalia, & omnia potest in suo statu, quæ potest Imperator in toto Imperio, & gaudet prerogatiua, l. bene à Zenone, C. de quadrienn. *prescript.* vt per Muscul. tom. 1. *commun. opin.* lib. 1. tit. 17. n. 25. pag. 216. Viuian. lib. 3. tit. 11. n. 72. pag. 393. *vers. Mediolani*, Mascard. de *probat. concl.* 139. n. 11. Menoch. conf. 307. n. 1. Anton. Oliban. d. c. 3. n. 79. Curt. iun. conf. 1. n. 29. & conf. 61. n. 10. & conf. 100. n. 3. Roland. conf. 88. n. 27. vol. 1. Ozalc. conf. 9. n. 3. Dec. conf. 41. num. 1. & 2. vol. 2. Bec. conf. 56. n. 61. vol. 1. Lader. conf. 71. num. 1. Surd. conf. 210. num. 22. Peregr. conf. 2. n. 36. Et ideo à Senatu Mediolanensi non datur appellatio, Scaccia d. q. 16. *limit.* 4. num. 6. *vers.* 1. & *limit.* 1.
- 29 Neapolis, & Siciliæ, ac Sardinie Regna Imperatori subiecta non sunt, vt per Azor. d. *quæst.* 4. *vers. Regem Neapolis*, cum *segg.* vbi idem de regnis Poloniæ & Vngariæ. Et quod Siciliæ Rex nihil prorsus habeat facere cum Imperio, Iacob. de Franchis in *vsibus feudorum tit. spec. feudor. mun.* 3. & 4. Mar. Frech. de *subfendis*, lib. 1. de origine Baronum, n. 35. Petr. de Greg. de *concess. fendi*, p. 1. q. 2. n. 4. Peregr. conf. 4. n. 6. vol. 1. Et de Rege Apuliæ Ioan. Anton. Bellon. conf. 5. n. 13.
- 30 Sabaudie Dux Serenissimus in suo Ducatu Imperij, & omnimodæ potestatis iura habet, vt per Cassan. in *catalogo gloria mundi*, p. 2. *confid.* 58. Muscul. *vbi proxime*, Ozalc. *Pedem. decif.* 155. n. 1. & conf. 9. num. 2. Sola in *comment. ad antiq. Decret. Sabaud.* in *proam. gloss.* 1. n. 17. Bec. d. conf. 56. n. 61. vol. 1. Parif. conf. 2. n. 39. vol. 1. Lader. conf. 71. n. 1. Surd. conf. 210. n. 22. Oder. *inter conf. Morot.* conf. 45. n. 7. Menoch. conf. 1. n. 158. & conf. 2. n. 103. cum *segg.* & conf. 9. n. 32. & conf. 156. n. 1. Ioan. Francisc. Leon. in *thesauro fori Eccles.* p. 1. c. 20. n. 29. & ab eo non potest appellari, Scac. d. q. 16. *limit.* 16.
- 31 Comes Flandriæ, Archidux Austria, & alij Potentatus in Germania superiore non recognoscunt, vt per Anton. Oliban. d. c. 3. n. 79.
- 32 Delphinus habet iura Principis supremi, vt per Mascard. de *probat. concl.* 139. n. 11.
- 33 Ferrariæ Dux non recognoscit superiorem, vt per Ruin. conf. 21. col. 2. vol. 1. quem refert Mascard. d. *concl.* 139. n. 10. Ioan. Anton. Bellon. conf. 5. n. 13.
- 34 Montisferrati Dux Serenissimus habet iura Imperij, & in eo Ducatu potest ea, quæ Imperator in toto Imperio, vt per Surd. *decif.* 1. n. 1. Menoch. conf. 1. n. 159.
- Dux Parmæ quoad iurisdictionem in subditos, & vassallos non recognoscit superiorem, sed habet supremam potestatem, exemplo aliorum Principum, qui vel ab Ecclesia, vel ab Imperatore fuerunt inuestiti, Parif. conf. 2. n. 18. & 19. vol. 2. Capol. *conf. crim.* 17. n. 45. Dec. conf. 19. n. 205. vol. 3. Ioan. Anton. Bellon. conf. 5. n. 12. Scac. conf. 8. n. 2.
- Duces, Marchiones, & Comites ab Ecclesia, vel Imper. perpetuè inuestiti censentur Imperatores in suo Ducatu, Marchionatu, ac Comitatu, & omnia possunt in subditos suos, quæ potest Imperator in toto Imperio, vt per Soar. in *thesauro commun. verbo Ducat.* n. 376. Farin. *conf. crimin.* 94. num. 6. Bonacol. *commun. crimin.* p. 1. verbo *Ducet.* fol. 55. *vers.* Menoch. conf. 302. num. 21. & conf. 1156. num. 14. Peregr. conf. 2. n. 36. *volunt.* 1. & generaliter de pluribus Italia Principibus Parif. conf. 17. num. 4. & conf. 25. n. 53. & conf. 69. num. 3. vol. 1. Socin. iun. conf. 76. n. 1. vol. 3. Decian. conf. 41. n. 2. vol. 2. & conf. 56. num. 3. vol. 5. Nat. conf. 487. num. 3. & conf. 661. n. 18. Ozalc. d. conf. 9. n. 2. Bec. d. conf. 56. n. 61. vol. 1. Surd. conf. 390. num. 25. & conf. 419. n. 16. Lader. d. conf. 71. n. 1. & ideo ab eis ab Papan. vel Imperatorem appellari non potest, Capol. *conf. crim.* 17. n. 45. Nat. conf. 608. n. 7. Dec. conf. 56. n. 45. & 5. vol. 5. Peteg. de iure fisci, lib. 1. tit. 2. num. 63. Ozalc. conf. 9. num. 41. & 43.
- Videretur aliquibus, &c.] Notatur ad hoc, quod potest supremus Princeps vt talis, non vt pater, filius proprios legitimare, vt per Abb. hic n. 13. Con. de *sp. sul.* p. 2. c. 8. s. 8. n. 20. Rojas *success. cap.* 2. s. num. 51. Molina de *iustit. tract.* 2. *disput.* 173. *vers.* Princeps. Verum contrarium ex nostro text. obseruat gloss. hic *verbo Regi gratiam*, considerans quod Pontifex solum fert opinionem quorundam, quorum sententiam non approbat, & sequitur Cabed. p. 2. *decif. Lusitania* 59. num. 20.
- In aliis regionibus temporalem iurisdictionem, &c.] Notatur ad hoc, quod in terris Regum non habet Summus Pontifex iurisdictionem directè quoad temporalia, ex vi tamen Pontificalis officij habet sufficientem potestatem super omnia negotia secularia, quando id expedit ad quietem, & conseruationem ac Ecclesiæ defensionem, & ad bonum spiritualitatis, ac ad finem Ecclesiasticæ potestatis supernaturalis assequendum. Vide Victor. de potestate Ecclesiæ *resol.* 1. *quæst.* pen. & de *relect.* de Indis *insularis*, part. 1. à n. 26. & ad *colim.* Matthai, num. 29. Soc. in 4. *disput.* 23. *quæst.* 2. art. 1. & de *iustitia*, lib. 4. *quæst.* art. 1. *colum.* 4. post *prin.* Turrecrem. in *summ. lib.* 2. cap. 113. & 114. Viuian. tom. 1. *commun. opin.* lib. 1. tit. 2. num. 23. pag. 157. Albert. Pigh. de Ecclesiastica *hierarchia*, lib. 1. Caietan. 2. 2. *quæst.* 43. *artic.* 8. Ioan. Driedon. de *libertate Christiana*, lib. 1. cap. 15. & 16. Card. Bellarm. de Romano Pontifice *controuers.* 3. *generalis* lib. 5. cap. 6. Nauar. in *cap. nouit. notab.* 3. de *iudic.* Mench. *lib.* cap. 21. Cenall. *communium contra commun.* *quæst.* 119. Morlam in *emporio iur.* p. 1. tit. de *iurisdic.* q. 3. Molina de *iustit. tract.* 2. *disput.* 29. *vers.* *tertia conclusio*, Rebello de *obligat. iustit.* part. 2. lib. 1. q. 23. *sect.* 1. num. 2. & *sect.* 5. num. 29. Soar. de *legibus*, lib. 3. cap. 7. num. 1. & de *defensione Fidei Catholica contra Anglicana scita errores*, lib. 3. cap. 2. Illustrius. D. meum Roder à Comia post primam huius libri impressionem à me rursus in *comment. ad cap. cum ad verum* 6. *disput.* 96. Tannet. in 2. *disput.* 4. *quæst.* 4. dub. 1. num. 33. Gabr. Peretta de *maxima Regia*, prel. 1. num. 4. & *segg.* Salgado de *protest. Regia*, tom. 1. part. 2. cap. 1. *pres.* 1. n. 55. me citato in hoc loco Dian. *resolut. moral.* part. 1. *tract.* 2. *resolut.* 121. me quoque citato in hoc loco nonissimè D. Mar. Cotel. de *bona. inter patrem*, & *fil.* *tract.* 1. *disput.* 2. p. 6. num. 6. Ex quorum resolutione vera & recepta illa est sententia, quod scilicet directè Summus Pontifex potestatem non habet in temporalibus. & procedit intertus in *cap. cum ad verum* 96. *distict.* & *cap. miter.* de *iudic.* cum similibus. Eam tamen habet casualiter & indirectè in ordine ad spiritualia, quoties scilicet ad spirituale bonum fuerit necessarium, &c. *prova*

procedit text. in presenti, & Extrauag. unam sanctam, de maior. & obed. Quamvis directè habere summam potestatem defendat Marta de iurisdic. p. 1. cap. 18. cum segg. contra enim est verior opinio, ex traditis per Azor. instit. moral. p. 2. lib. 2. cap. 5. q. 6. vers. questio itaque.

38 Si difficile, &c.] Ex hac Deuteronomij auctoritate cap. 17. quam eleganter, & eruditè explicat Pontifex in presenti, colligit infra in vers. Medium, causas difficiles, ambiguas, seu dubias ad iudicium Sedis Apostolici Romanus Pontifex præstet, esse deferendas, veluti quando agitur de vero sensu, & interpretatione sacrarum Scripturarum, ut definit Concil. Trident. sess. 4. in Decreto de editione & usu sacrorum librorum, vers. scilicet, & latè prosequuntur Cano de locis Theolog. lib. 12. cap. 7. cum segg. Pygh. de Ecclesiastica Hierarchia, lib. 4. c. 2. Bellarmin. tom. 1. controuers. 1. lib. 3. cap. 4. Pena in direct. inquisit. lib. 2. schol. 21. reg. 2. & 3. Bañes in 2. 2. q. 1. art. 10. dub. 6. concl. 5. optimè Cened. ad Decretal. collect. 8. n. 5. Azor. instit. moral. p. 1. lib. 3. c. 3. q. 2. vers. respondeo. Sic etiam quando agitur de interpretatione Concil. Trident. ad Sedem Apost. esse recurrendum adest Bulla Pij IV. Summi Pontif. quæ incipit: Benedictus, ibi: si quis verò in eis aliquid obscurius dictum & statutum fuisse, eamque ob causam interpretatione, aut decisione aliqua egerè visum fuerit, ascendant ad locum, quem Dominus elegit, ad Sedem videlicet Apostolicam.

39 Locus enim, quem elegit Dominus, &c.] Notatur hic text. ad hoc quòd Sedes Apostolica, & vniuersalis Ecclesiæ primatus ex Christi Diuina dispositione, atque ita Domino iure est in Romana Ecclesiâ, Summulus Pontificatus, seu Papatus iure Diuino Romanæ Ecclesiæ est annexus, consonant text. in cap. omnes 22. dist. cap. dudum 3. q. 6. c. 2. ad finem, de Summa Trinit. & tenent Turrecrem. de potest. Ecclesiæ, lib. 2. cap. 40. cum segg. Pygh. de Ecclesiastica hierarchia, lib. 3. cap. 12. & 13. Cordub. lib. 4. quest. 1. proposit. 9. vers. sed vtrum sedes ista, Melch. Cano de locis Theolog. lib. 6. c. 8. vers. deinde illud, Rebuff. in concord. tit. de mandatis Apostol. §. 1. in princip. in gloss. Romanus Pontifex, Aluar. Pelag. de planctu Ecclesiæ, lib. 1. plures alios refert Cened. ad Decretum collect. 11. n. 4. quibus adde latissime Card. Bellarmin. tom. 1. de Romano Pontifice, lib. 2. & princ. & in addit. ad Martyrolog. Romanum 18. Ianuar. pag. 30. Card. Tusch. tom. 3. concl. 3. n. 19. & n. 7. lit. R. concl. 362. optimè Azor. instit. moral. part. 2. lib. 4. cap. 1. 1. quest. 2. 40 vers. his testimoniis, inde asserentes non posse auctoritate Pontificia aliò transferri huiusmodi Principatum, quod ex professo eruditè disputat Alphonsus de Mendoza in quodlib. q. 4. scholastica, post Iacobat. de Concil. lib. 8. art. 6. Bellarmin. d. tom. 1. de Romano Pontif. lib. 4. cap. 4. Videmus tamen, & passim nobis referunt historie, quòd per septuaginta annos parum plus stetit dicta sancta Sedes Auenioni apud Francigenas, ut tradunt Illecas in chronica Pontificali, part. 2. lib. 6. cap. 1. & 7. Petr. Mexia in sylua varia lect. lib. 2. cap. 6. S. Antonin. p. 3. hist. tit. 21. c. 1. vbi refert rationes ob quas à Pontif. Clement. V. fuit translata Sancta Seles Auenioni, sed iuxta suprascripta Romæ fuit restituta per Gregor. XI.

41 Petrus Urbem fugiens, &c.] Licet hæretici huius tempestatis impudenter negent B. Petrum Romæ vnam cathedram constituisse, & quòd magis est, nec Romam vnquam vidisse, eos tamen ex omnibus antiquis Patribus, atque Latinis eleganter conuincit Card. Baron. annal. Eccles. tom. 1. anno Christi 44. cum segg. ex professo latissime comprobat, omnibus contrariis satisfaciens Card. Bellarm. d. tom. 1. de Rom. Pontif. lib. 2. à princ.

Barbof. Collect. Tom. I I.

Hanc historiam de apparitione Christi facta Petro authenticam & verissimam esse non est dubium, de ea enim meminere antiquissimi Ecclesiæ Patres, scilicet Abdias Apostolorum contemporaneus, & discipulus, Babylonique Episcop. lib. 1. hist. Apost. in vita B. Petr. propè fin. quem librum Iulius Africanus (cuius mentio habetur apud D. Hieronymum in catalogo scriptorum Ecclesiasticorum) ex Græco Latinum fecit, eandem etiam apparitionem refert Hegesip. de excidio Hierosolymitano, lib. 4. c. 2. S. Ambros. in oratione contra Auxentium, & plures alios antiquissimos Patres refert Mendoza d. q. 4. & ex nouioribus asseuerant pro indubitato Cordub. d. lib. 4. q. 1. dub. 1. Iacob. d. lib. 8. in fin. Sebast. Medices in summa omnium heresum, p. 2. verbo Petrus, pag. 614. latè Georg. Scherer. in libro, an sit verum, quòd Roma femina Pontifex fuerit, argum. 3. Card. Baron. tom. 1. annalium Ecclesiæ anno Christi 69. cap. 6. & 7. Bellarm. d. lib. 2. c. 3. ad fin. vers. Adde vltimò, Azor. d. q. 2. vers. deinde, cum segg. vbi in contrarium adductis respondet.

In executione sacerdotalis officij coadiutores, &c.] De Episcopis, & non Cardinalibus esse intelligendum plures ex nostris existimantur ea ratione, quia tempore Innocent. I. Auctoribus huius text. Cardinalium dignitas cognita non erat, ut longo discorsu nititur comprobare Virg. Polyd. de inuent. rerum, lib. 4. cap. 9. Et officium, quod antea gerebant Episcopi in Summi Pontificis consiliis, deinde post tempora Innoc. IV. seu Bonifacij VIII. gerere ceperunt Cardinales, iuxta text. in cap. fundamenta, §. deest, de elect. in 6. & sequitur Card. Tusch. tom. 1. lit. C. concl. 97. concludens iuxta text. in presenti, Summum Pontificem semper Sacerdotes, & Episcopos habuisse, qui sibi assisterent coadiutores, licet non Cardinales, sed alio nomine appellarentur, ut latè explicat Iacobat. de Concil. lib. 1. art. 12. pag. 26. & vers. similiter, pag. 41. optimè Garc. de nobilit. gloss. 48. §. 3. n. 35. cum segg. Verum licet Papa solos Patriarchas, Archiepiscopos, & Episcopos conuenerit fratrum nomine, alios verò filios appellare, ut dicit gloss. verbo filij in proem. harum Decretal. tamen hic illud verbum, fratres, statim qualificat ex termino differenti, videlicet, qui nobis iure Leuitico in executione sacerdotalis officij coadiutores existunt, atque ita prægnat assidentiam, seu assidentiam illam in iudicando ex iure Leuitico introductam, cuius munus nullatenus ad Episcopos simplices, sed ad Episcopos Cardinales, & ceteros eiusdem Collegij spectat; atque ita hunc text. expendit hic Host. sub n. 27. Ioan. Andr. & Abb. vterque n. 19. & alij passim, quos citat Iacobat. de Concil. lib. 1. art. 12. charta 43. Et quamvis cum Papa scribit Cardinali non Episcopo, eum vocet filium, cum eo tamen sensu ut sit filius primogenitus, nihilominus quando refert verba ad ordinem, ceterumque ipsum, semper eos vocat fratres, ut bene declarat Host. in cap. ad liberandum, n. 3. de Iudæis, & est text. in c. fundamenta, §. deest, de elect. lib. 6.

Notatur hic text. ad hoc quòd Papa non debet ardua explicare sine consilio fratrum, id est, Cardinalium, ut per Rebuff. in concordatis tit. de approbat. conuent. gloss. de eorum consilio, pag. 519. in fine. Sed Doctores magis communiter resoluunt posse Summum Pontificem sine Cardinalibus omnia expedire, etiam ardua, ut per Card. Alban. in tract. de Cardinal. cap. 30. Mench. illustr. cap. 23. per totum, Card. Paleot. de consular. sacri Palatii, part. 1. q. 3. Ceuall. q. 645. Garc. d. §. 3. num. 53. Azor. instit. moral. p. 2. lib. 4. cap. 1. col. 1. 40. & cap. 3. col. 420. Flamin. de resignat. lib. 3. quest. 18. num. 124. & lib. 7. quest. 5. num. 14. dicit quòd ex ciuitate in arduis debet communicare cum Cardinalibus.

46 Notatur etiam ad hoc, quod Cardinales sunt instituti de iure diuino, vt per Duen. reg. 72. lim. 3. Franc. Marc. decis. 1296. latè Garc. de nobil. gloss. 48. §. 3. n. 26. cum seqq.

47 De Cardinalium origine, potestate, & hodierna excellentia, & præminetia inter omnes Ecclesiæ Prælatos latissimè tractant Cassan. in catalogo gloria mundi, p. 4. considerat. 10. cum seqq. Barbaz. de præstantia Cardinalium, p. 1. q. 1. Turrecem. in summ. lib. 1. cap. 80. cum seqq. Petr. Matth. in scholiis ad Motus Summorum Pontif. pag. 93. cum seqq. Cotta in memorab. verbo Cardinales. Aluar. Pelag. de planctu Ecclesiæ, lib. 2. cap. 17. Hieron. Roman. de Republica Christiana, p. 1. lib. 3. c. 1. & 2. Maiol. de irregul. lib. 2. c. 3. Fr. Ioseph. de Segnenea in vita S. Hieronymi, lib. 3. cap. 6. Anastas. Germon. in suo tract. de indultis Cardinalium in descriptione, §. Episcopius a n. 7. & in tract. de sacrorum immunit. lib. 3. c. 6. Flam. de signat. lib. 2. q. 1. n. 34. cum seqq. & lib. 3. q. 1. n. 69. cum seqq. & lib. 7. q. 12. Ioan. Garc. d. §. 3. n. 16. cum multis seqq. Zerol. in praxi Episcop. part. 1. verbo Cardinales, Granat. ad Octavian. de stylo Curia lib. 1. c. 1. à n. 7. Lali. Zech. de Republica Ecclesiastica, tit. de statu Illustrissimorum Cardinalium, Card. Bellarm. in suis controu. tom. 1. de Clericis, lib. 1. c. 16. Azor. in sit. moral. p. 2. lib. 6. cap. 7. col. 695. Henriq. in summ. lib. 1. c. 27. de Cardinalium dignitate, Gonzal. ad regul. 8. Cancel. gloss. 2. 4. à princip. Card. Tusch. tom. 1. lit. C. concl. 3. cum seqq. plures refert Cened. ad Decretal. collect. 115. qui post alios scribunt quod Cardinales vocantur filij primi gradus Papæ, Consiliarij eius columnæ Ecclesiæ, post Papam maiores, Patres spirituales, Orbis terrarum Cardinales, præferuntur Patriarchis, sunt pars corporis Papæ, vtuntur equo, & capello, ac indumento rubeo, & Patriarchæ habent capellum morellum, collegium illorum est sacrum, & Senatus diuinus, & sacer cæterus, ac Ecclesiæ gremium.

48 Mori precipitur. Id est, per excommunicationem, vt interpretatur Perez l. 1. gloss. 3. pag. 172. col. 1. ad med. tit. 5. lib. 8. Ordin. Farinac. in praxi crim. p. 1. lib. 1. q. 19. n. 12. Excommunicatio æquiparatur morti, quia quemadmodum mortuus vitæ corporalibus fructibus priuatur, ita excommunicatus vitæ spiritualis fructibus caret, medicinalis autem dicitur, quia intentio Ecclesiæ, & iudicis eam proferentis est afferre peccatorum medicinam, & remedium vt à peccato resipiscat, cap. 1. in princ. de except. lib. 6. prolequuntur Couar. in cap. alma mater, part. 1. in initio. n. 9. Vgolin. de censuris tab. 1. cap. 1. in princ. & §. 1. Salzed. ad Bernard. in pract. cap. 116. num. 3. Hentiq. in summ. lib. 13. cap. 1. num. 3. Soar. de censuris, tom. 5. disp. 4. sect. 5. a n. 30. Sayr. eod. tract. lib. 1. cap. 3. à num. 8. Auil. eod. tract. p. 1. dub. 2. ad 2.

49 Ergo Papa non potest mortis pœnam corporalem infligere, de quo vide Couar. lib. 2. var. cap. 20. n. 10. vers. tertio.

50 Canone vetante tales ad sacros Ordines, &c. Vt in c. & per totam §. 6. dist. cap. 1. & per totum, de filiis Presbyter. vide plures Doctores, quos refert Cened. ad Decretum collect. 62. quibus addè Salzed. ad Bernard. in pract. c. 14. Vgolin. de irregularit. cap. 44. Sayr. de censuris, lib. 6. cap. 10.

51 Negantibus, &c. Ergo videtur Pontificem in præfenti approbare legem civilem, quæ spuris denegat alimenta, in Auth. quibus modis naturales efficiantur sui, ad finem, vnde desumitur text. in auth. ex complexu, c. de incestu nupt. Sed de iure nostro Pontificio in c. cum haberet, supr. de eo, qui duxit in matrim. vbi multos citant Doctores, abrogatus est rigor iuris Civilis, & æquitas Canonica seruanda est vtroque foro, non solum Ecclesiastico, sed etiam seculari, vt per Con. de

spontal. p. 2. c. 8. §. 6. n. 6. Lara in l. si quis à liberis, §. idem rescriptis, num. 27. Duen. reg. 367. ampl. 1. D. Barbo in l. 1. p. 4. num. 65. ff. soluto Matrim. Gam. decis. 1. n. 29. Nec contra huiusmodi Canoniam æquitatem tenet in præfenti aliquid statueri videtur, sensus enim de intentio Pontificis est ostendere detestabiles esse de odiosos spurios legibus Diuinis, atque humanis, & in eius rei confirmationem adducit leges Ciuiles, quæ eos adeo odio habuerunt, vt etiam alimenta eis denegent, minimè verò voluit eorum legum rigorem approbare, ideoque cum de sacris Ordinibus ageretur, dixisset Canones vetare illos ad sacros Ordines promoueri, de alimentis agens secularibus legibus adhibuit, non igitur Canonicis, vt bene aduertit Cened. d. c. cum haberet, in fine, & ante eum Paleot. de natu. & spuris, c. 26.

In gloss. Non naturalibus. Notatur ad hoc quod naturalis filius propriè, & strictè dicitur, qui ex coniugina natus est in schemate vxoris, vt per Ant. Grot. l. 9. Tauri, n. 1. Cou. de sponsal. p. 2. c. 8. §. 4. n. 2. Solutio alim. tit. 1. q. 9. n. 9.

In gloss. Adulterinus. Notatur ad hoc quod Presbyterorum dicuntur adulterini, vt per Azor. in sit. moral. p. 2. cap. 7. q. 13. in fin. Card. verbo Fornicatio, num. 18.

In gloss. Certis causis. Quænam sint causæ ex quibus Romanus Pontifex temporalia proximè per se administrat, etiam extra loca Romanæ Ecclesiæ iurisdictioni subiecta, vide apud Azor. d. part. 2. lib. 4. c. 19. quæst. 2.

Notatur hæc gloss. ad hoc quod quando de iure Ciuili datur dubium, & ius Canonicum tollit dubitationem, & super ea disponit, tunc leges Canonice attendendæ sunt, & secundum eas indicandum, vt per Abb. in cap. licet ex suscepto, n. 10. de foro comp. Decian. in tract. crimin. lib. 2. c. 18. num. 16. quos refert Illustriss. Dominus meus Roder. à Cunha comment. ad cap. non oportet 10. n. 3. disp. 44.

S V M M A R I V M.

- 1 Coniugatus si viuente prima in facie Ecclesiæ contrahit cum secunda hoc ignorante, legitima erit eorum proles.
- 2 Filij geniti ex Matrimonio in facie Ecclesiæ contra bona fidem saltem alterius coniugij celebrati sunt legitimi.
- 3 Impedimenti scientia præsumitur ex Matrimonio clam & occultè contracto.
- 4 Filius natus ex Matrimonio bona fide parentum inito, est verè legitimus non solum quoad parentum habentem bonam fidem, sed etiam quoad aliam malam fidem habentem.
- 5 Parens qui sciuit impedimentum, non habet tunc legitimi parentis.

C A P. Ex tenore. XIV.

Coniugatus quando ducit aliam in faciem Ecclesiæ, quæ ignorat illum esse coniugatum, eius proles indicatur legitima. Colligunt ex Ordin. Alb. antiq. Innoc. Collect. Zabari. Ioan. Andr. Host. Dunt. Anchar. Panorm. Præpos. Alex. de Neuo. Camil. Crisac. Vinian in ration. lib. 4. iuris Pontif. pag. 106. Alegonius in compend. iuris Canon. pag. 196. remissuè Casal in annot. & Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Anton. Aug. collect. 3. Decret. lib. 2. tit. 12. c. 1.

Probat hic text. filios genitos ex Matrimonio in facie

facie Ecclesie cum bona fide saltem alterius coniugis celebrato esse legitimos, esto Matrimonium propter occultum impedimentum fuerit nullum, vt per Henricum in summ. lib. 11. c. 20. §. 1. vers. secundo, Menoch. conf. 5. num. 18. & conf. 15. n. 5. Bonacoli. tom. 1. commun. opin. lib. 6. tit. 2. num. 37. pag. 705. Fr. Emman. quest. Regul. tom. 1. q. 13. art. 1. Nauar. conf. 3. sub tit. de sponsalib. n. 1. in antiq. Cald. Pereira de nominat. emphyt. q. 21. num. 38.

3 In facie Ecclesie. Ergo videbatur requiri ad legitimandam prolem propter bonam fidem parentum quod Matrimonium contractum sit in facie Ecclesie; sed aliud tendit text. nam cum Matrimonium, de quo agit, esset nullum, utpote ab vxorato viuente prima vxore contractum, vt ex illo filij nati dicantur legitimi, fundat se text. in eo quod non fuerit clandestinum, sed in facie Ecclesie contractum, ad ostendendam alterius ignorantiam, nam si prater impedimentum ligaminis fuisset quoque Matrimonium clandestinum, intraret dispositio text. in cap. cum inhibito, §. si quis vero, supr. de clandestina dispens. probantis filios genitos ex Matrimonio inter prohibitos contracto cum vitio etiam clandestinitatis esse spurios, nam ex Matrimonio clam & occulte contracto presumitur scientia impedimenti, & dolose Matrimonium contractum, vt probant l. ult. ff. de ritu nupt. & l. 1. c. de interdict. Matrim. Malfard. de probat. concl. 531. n. 43. & concl. 297. Menoch. de presumpt. lib. 5. p. 3. n. 107. Vnde resolutio illa, quæ habet non legitimari filios ex Matrimonio putatio nisi publice fuerit contractum in facie Ecclesie, intelligenda est quando ex aliquo impedimento dirimenti Matrimonium esset nullum, etiam illud coniugibus minime fuisset notum: vide Conar. de sponsalib. p. 2. cap. 6. in initio, num. 12. Malfard. concl. 798. num. 5. Peregr. de fidei-comm. art. 24. num. 74. Duen. reg. 320. limit. 12. Stephan. Gratian. discept. forens. c. 83. n. 21. Cenall. commun. contra commun. q. 697. a. n. 7. de Matrim. Gutier. c. 71. n. 8.

4 Ignorantiam. Notatur ad hoc, quod filius natus ex Matrimonio bona fide parentum inito, est vere legitimus, non solum quoad parentem habentem bonam fidem, sed etiam quoad alium malam fidem habentem, vt per Duen. reg. 150. vers. circa quam, Bonacin. commun. crimin. p. 1. verbo Matrimonium, fol. 111. vers. Vincent. de Franc. Neapol. decis. 130. n. 1. Malfard. de probat. concl. 798. n. 5. Costa in cap. si pater, de testam. in 6. p. 1. verbo vxorem, n. 2. Matienf. in rubr. tit. 1. gloss. 1. n. 116. lib. 5. noua recop. D. Barbol. in l. si cum dotem, §. fin. n. 12. ff. solut. Matrim. plures per Sanch. de Matrim. lib. 3. dist. 39. n. 46. Girond. de priuilegiis seu exemption. explic. 1195. Castil. quotid. quest. lib. 2. c. 11. n. 3. Valer. Reginald. in praxi fori panit. lib. 31. n. 35. & dixi ad c. 1. super verbo cum parentes eorum, hoc tit. vbi aduertit parentem, qui sciuit impedimentum non habere iura legitimi parentis in predicto filio, cum Cost. d. verbo vxorem, n. 2. & Barbol. d. fin. n. 12. & Sanch. loco proxime citato, nunc tamen addendum duxi valde probabile esse vtrumque parentem censeri legitimum, ac proinde posse succedere suæ proli, vt latè tuentur Auend. ad l. 6. Tauri, gloss. 1. Gutier. pract. lib. 3. q. 74. Cenal. q. 697. n. 16. cum seqq.

S Y M M A R I U M.

- 1 Filij nati ex Matrimonio infidelium in gradu prohibito à lege Canonica sunt legitimi si tales coniuges ad legem Christi conuertantur, & n. 2.
- 3 Filius natus ex patre Christiano & matre pagana, Barbol. Collect. Tom. 11.

sine Iudæa, an fiat legitimus Matrimonio inter parentes subsequuto, ostenditur.

- 4 Matrimonium à fideli contractum cum Iudæa, vel alia infideli puniuntur pœna adulterij.

C A P. Gaudemus. XV. & fin.

Filij infidelium qui contraxerunt in gradu in Ecclesia prohibito, post fidem receptam reputantur legitimi. Colligunt ex Ordinar. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabari. Ioan. Andr. Host. Butr. Anchor. Panorm. Præpos. Alex. de Neuo, Canis. Cujac. Vitian. in ration. lib. 4. iuris Pontif. pag. 106. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 596. remissuè Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Ant. August. collect. 1. Decret. lib. 4. tit. 12. cap. 4.

Hanc eandem conclus. ex hoc text. desumunt Sot. in 4. sentent. distinct. 39. quest. vnic. art. 3. ad 4. Lap. alleg. 89. num. 10. Malfard. de probat. concl. 648. num. 21. Valer. Reginald. in praxi fori panit. lib. 30. num. 77. Anton. Ricc. in trat. de iure personarum extra gremium Ecclesie exist. lib. 2. c. 3. n. 10. vbi num. 5. obferuat gradus per Canonicas constitutiones veritos non vendicare sibi locum in Matrimoniis inter Iudæos. Textus iste tripliciter intelligitur à scribentibus. Primò quod loquitur de filiis susceptis ab infidelibus, qui nunquam ad Fidem conuersi sunt, quo casu indubitatum est legitimos esse, quamvis contraxerint in gradu legibus Canonicis prohibito, quia nascuntur ex iustis nuptiis secundum patriæ morem. Sed hunc intellectum merito improbat Card. hic, licet enim in se verum sit, literæ non conuenit, ex ea enim constat agere Pontificem de iis, qui in infidelitate contraxerunt, & deinde conuersi sunt ad Fidem, patet hic, post Fidem receptam, & c. & ibi, ad Christianam Fidem venerunt.

Secundò alij communiter agnoscunt agere de contrahentibus in infidelitate, & postea conuersis, & sunt qui casum fingant in parentibus, qui contraxerunt cum vxore repudiata prima, quorum filios inquirunt indicare legitimos post conuersionem parentum dispensari, & ex gratia, secundum Hostienf. sed hic intellectus literæ non conuenit, minime enim Pontifex meminit de prima vxore dimissa, & secunda superinducta, & deinde quia etiam si fateamur secundum Matrimonium, viuente prima vxore repudiata, nullum esse etiam inter infideles, cum tamen bona fide fuit contractum secundum patriæ mores, causa videtur sufficiens, vt ex generalibus regulis cap. secundi, & cap. ex tenore, hoc tit. filij legitimi reputentur.

Tertiò melius intellectum omnino retinendum præstant ceteri, quod scilicet parentes antequam conuerterentur ad Fidem in gradibus sola lege Canonica prohibitis contraxerunt, filios inde susceperunt, & postea ad Fidem conuersi sunt, & his terminis filios legitimos reputari decedit textus, consonant omnia ipsius verba, atque ita intelligunt gloss. vltim. Cardin. Ioan. Andr. Abb. Præposit. Cujac. & alij communiter hic, teste Lapo allegat. 89. num. 10. & aliis, de quibus Malfard. de probat. conclus. 640. num. 21. Et ratione confirmatur, quia secundum rigorem vt filij legitimi sint, sufficit quod filij nati sint, vel concepti ex iustis nuptiis secundum patriæ morem, sed ponimus vtroque tempore conceptionis, & natiuitatis inter parentes istorum secundum patriæ morem fuisse Matrimonium, ergo ex generalibus principiis, rectè Pontifex eos legitimos reputat. Confirmatur etiam, quia post conuersionem

ratum permanet, indissolubile, perfectamque Sacramenti rationem sortitur Matrimonium, quod ab infidelibus contractum est, in gradibus sola lege Canonica prohibitis, *cap. infidelibus, de consang. cap. gaudemus, de diuort.* late comprobatur post antiquiores Conar. *de spons. p. 2. c. 6. §. 10. n. 3.* Card. Bellarm. *tom. 2. de Sacram. Matrim. lib. 1. c. 5. ad fin.* late Sanch. *d. lib. 7. disp. 7. 1.* & consequenter cum Matrimonium à principio validum fuit, & post conversionem validum maneat, nihil obstat ex quo de filiorum legitimitate possit, vel debeat dubitari; & consonat ratio quam hic text. reddit ibi, *Utilitate publica suadetur*, quæ scilicet consistit in favore Christianæ Religionis, ut in *d. cap. gaudemus, de diuort.* expressit text. post principium *vers. in favorem*, quæ ratio Matrimonij perpetuitatem, & validitatem respicit, & supponit, & consequenter concludit secundum generalia principia filios ex tali Matrimonio susceptos legitimos esse reputandos.

Non obstat si dicas text. agere de infidelibus contrahentibus in secundo, vel tertio, aut ulterioribus gradibus consanguinitatis, ut constat inter ascendentes, & descendentes secundum & tertium gradum, vel secundum magis receptam sententiam in infinitum esse prohibitum Matrimonium, ex infinitis Auctoribus, quos plenissime refert Sanch. *d. lib. 7. disp. 1. §. 1. à n. 12.* quia respondetur pendere rationem & resolutionem ex variis opinionibus, quos latissime prosequitur Sanch. *proxime citato loco*, atque etiam tenet Henric. in *sum. lib. 12. c. 9. §. 3.* quod ex cepto primo gradu, inter patrem scilicet & matrem, inter reliquos ascendentes, & descendentes lege naturali Matrimonium prohibitum non esse, nec ad fidem conversi sunt separandi.

3 An autem filius natus ex patre Christiano, & matre pagana, siue Iudæa fiat legitimus Matrimonio inter parentes subsecuto, quaestio est? in qua negativam partem, videlicet huiusmodi filium non reddi legitimum, tenent Panorm. in *cap. tanra, n. 14. sup. hoc tit.* Conar. *de sponsal. p. 2. c. 8. §. 2. n. 7.* Ricc. ubi *sup. n. 12.* Azor. *insir. moral. p. 2. lib. 2. c. 13. §. 8.* Ratio est, quia Matrimonium fidelis cum Iudæo, seu alio infideli, est vetitum non solum de iure Divino, sed etiam de iure Canonico, & Ciuili, *Con. d. p. 2. c. 6. §. 11. n. 1.* Marq. *de Iud. p. 2. c. 3. sub n. 13. vers. quid autem*, Sanch. *de matrim. lib. 7. disp. 7. 1. sub n. 7.* Ricc. *d. c. 3. num. 8. vers. tertia*, & *n. 19.* dicit Matrimonium à fidei contractum cum Iudæo, vel alio infideli puniri pena adulterij, & citat Dec. *tract. crimin. lib. 5. c. 12. n. 2. in fin. & n. 23.* Menoch. *de arbitr. casu 290. in princ. Farin. in praxi crimin. q. 136. n. 1. & 19.* Tripliciter intelligitur hic text. ab scribentibus. Primò quod loquitur de filiis susceptis ab infidelibus, qui nunquam ad fidem conversi sunt, quo casu indubitatum est legitimos esse, quamvis contraxerint in gradu legibus Canonicis prohibito, quia nascuntur ex iustis nuptiis secundum patriæ morem, intellectum merito improbat Card. hic, licet enim in se verum sit, literæ non convenit, ex ea enim constat agere Pontificem de his, qui in infidelitate contraxerunt, & deinde conversi sunt ad fidem, patet ibi, *post fidem receptam*, & ex parte decisa ubi post hoc verbum *gaudemus*, & *infra* clarissime loquitur de conversis ad fidem, ibi, *ad Christianam fidem venerunt*, refert integram Ant. Aug. sub tit. *de diuort. collect. 3. Decret. c. 2.* Vnde secundò communiter agnoscunt agere de contrahentibus in infidelitate, & postea converis, & sunt qui casum fingant in parentibus, qui contraxerunt cum vxore repudiata prima, quorum filios inquirunt indicare legitimos post conversionem parentum dispensatione, & ex gratia secundum Host. Sed etiam hic intellectus literæ non convenit, minime

enim Pontifex meminit prima vxore dimissa, & secunda superinducta; deinde quia etiam fatetur secundum Matrimonium viuentem prima vxore repudiata nullum esse etiam inter fideles, cum tamen bona fide fuerit contractum secundum patriæ mores, causa videtur sufficiens, ut ex generalibus regulis, *c. 1. & cap. ex tenore, hoc tit.* filij legitimi reputentur.

Quare tertius intellectus est omnino retinendus, quod scilicet parentes antequam converterentur ad fidem in gradibus sola lege Canonica prohibitis contraxerunt, filios inde susceperunt, & postea ad fidem conversi sunt, & his terminis filios legitimos reputari decedit text. consonant omnia ipsius verba, atque ita intelligunt gloss. ult. Card. Ioan. Andr. Abb. Papez. Cujac. & alij communiter hic, teste Lapo *allegat. §. 1. n. 10.* & aliis de quibus Mascard. *de probat. concl. 6. n. 21.* Et ratione confirmatur, quia secundum rigorem ut filij legitimi sint, vel concepti ex iustis nuptiis secundum patriæ morem, sed ponimus utroque tempore natiuitatis, & conceptionis inter parentes istorum secundum patriæ morem iustum fuisse Matrimonium, ergo ex generalibus principiis rectè Pontifex eos legitimos reputat. Confirmatur etiam, quia post conversionem ratum permanet, & indissolubile, perfectamque Sacramenti rationem sortitur Matrimonium, quod ab infidelibus contractum est in gradibus sola lege Canonica prohibitis, *cap. infidelibus, de consang. cap. gaudemus, de diuort.* late comprobatur post antiquiores, Conar. *de sponsal. p. 2. c. 6. §. 10. n. 3.* Card. Bellarm. *tom. 2. de Sacram. Matrim. lib. 1. c. 5. ad fin.* & plenissime Sanch. *de matrim. lib. 7. disp. 7. 3.* Et consequenter cum Matrimonium à principio validum fuerit, & post conversionem validum maneat, nihil obstat ex quo de filiorum legitimitate possit, vel debeat dubitari. Et consonat ratio quam noster text. reddit ibi, *utilitate publica suadetur*, quæ scilicet consistit in favore Christianæ Religionis, à cuius præceptione facile possunt vxores reuocari timentes deseri à viris suis, ut in *d. cap. gaudemus*, expressit text. *post princ. vers. in favorem*, quæ ratio Matrimonij perpetuitatem, & validitatem respicit, & supponit, & consequenter concludit secundum generalia principia filios licet tali Matrimonio susceptos legitimos esse reputandos, & confirmatur ex ratione bonæ fidei, quam proxime retigimus ex materia text. in *cap. ex tenore, hoc tit.*

Nec obstat si dicas textum agere de infidelibus contrahentibus in secundo, vel tertio, aut ulterioribus gradibus consanguinitatis, & constat inter ascendentes & descendentes secundum, & tertium gradum, vel secundum magis receptam sententiam in infinitum esse prohibitum Matrimonium ex infinitis Auctoribus, quos plenissime refert Sanch. *d. lib. 7. disput. 1. §. 1. à num. 12.* Quia respondetur pendere rationem, & resolutionem ex variis opinionibus, quas latissime prosequitur Sanch. *proxime citato loco*, inter quas valde probabilis est quam ipse sequitur, *num. 19. cum segg.* atque etiam Henric. in *sum. d. lib. 12. cap. 9. §. 3.* quod ex cepto primo gradu inter patrem, scilicet, & matrem, inter reliquos ascendentes, & descendentes lege naturali Matrimonium prohibitum non esse, nec ad fidem conversi sunt separandi.